

EVANGÉLIKUS Élet

Családos tábor
Balatonszárszón

Tillai Aurél
Reformáció
kantátája

Elindulni a kényelem
vallásából

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 27-28. szám | 2017. július 16. | Evangelikus.hu

OLVASSA AZ EVANGÉLIKUS ÉLET DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

Ajándékba
is vásárolható

Kiadványát
több eszközön
is elérheti

Pár kattintással
azonnal olvasható,
előfizethető

WWW.DIGITALSTAND.HU/EVANGELIKUSELET

Nyári töltekezés

Július közepén járunk, ilyenkor sokan keresik a hűs helyeket vagy éppen ellenkezőleg, a napfényes partokat. Reméljük, a nyári szabadságolások, táborozások, gyümölcszedések időszakában legfrissebb lapszámunkkal hozzá tudunk járulni a lelki feltöltődéshez.

Állandó spirituális tartalmaink mellett ezúttal nyári témákat is találunk olvasóink a lapban. Ezért látogatunk el például egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának családos táborába, Balatonszárszóra, ahol nagy és kis családok együtt élték át az Isten által épült családok közösség megtartó erejét. A megkérdezett szülők őszintén beszéltek a gyerekevelés, a hitre nevelés örömeiről és kihívásairól.

A nyári hónapok az Evangélikus Hittudományi Egyetemen frissen végzett lelkészjelöltek felszentelésének időszaka is; e lapszámunkban három ordinációról is beszámolunk.

Hogy mi történik a legmelegebb évszakban a természetben – erdőn-mezőn, tóban, csatornában és környékén –, arról Schmidt Egon ornitológus, Kossuth-díjas író fest érzékletes képet. Írása nemcsak gyermekeknek, hanem felnőtteknek is élvezetes olvasmány. De nem csupán belföldre figyeltünk: beszámolóinkból az észak-amerikai evangélikus magyar közösségekről tájékozódhatnak olvasóink, az Aarre Kuukauppi inkeri püspökkel készült exkluzív interjú pedig az Oroszországban működő, finn eredetű evangélikus egyház mindennapjaiba kínál bepillantást. Riportban számolunk be a berlin-schlachtensee-i evangélikus gyülekezet integrációs programjairól, például a közösen ültetett Biblia-Korán-kertről.

Ha pedig már Németország szóba került, egy igazán hasznos kiadványt ajánlunk olvasóink figyelmébe: utazáskor remek szolgálatot tesz, de

otthoni böngészésre is kiválóan alkalmas a *Luther nyomában* című útikalauz és térkép. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve egy kivételes zeneműről is hírt adunk egy rövid interjúban. Szeptember 7-én mutatják be ugyanis a pécsi Kodály Központban a Weiner Leó-, Liszt- és Kossuth-díjjal is kitüntetett érdemes művész, Tillai Aurél karnagy és zeneszerző *Reformáció kantátáját*.

Továbbra is igyekszünk figyelni a mozikban és színházakban éppen látható fontos alkotásokra. Most a Berlinben nagy sikert aratott, 1945 című filmről, valamint *A Mester és Margarita* operamusical ősbemutatójáról írunk, mivel mindkettő igazán figyelemre méltó magyar mű. Spirituális és kulturális írások, hírek, interjúk, riportok – reméljük, mindenki megtalálja a számára izgalmas és építő tartalmakat ebben a lapszámban is.

■ KÉZDI BEÁTA

Filmek mint imák

Josh Larsen filmes szakíró a *Filmek mint imák* című könyvében arra biztat, hogy amikor filmet nézünk, keressük az Istennel való találkozás pillanatait, mert az a mozivászonon is megtörténhet,

és Larsen szerint elkerülhetetlenül meg is történik. A könyv amellett érvel, hogy a filmek elemi erővel fogalmazzák meg, mit jelent embernek lenni.

13. oldal

Ma kiket mentene Sztchlo Gábor?

A reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának emlékére kínálja az alkalmat, hogy emlékezzünk és emlékeztessünk azokra az evangélikus elődeinkre, akik példaadó módon, igaz keresztényként, Isten gyermekeként éltek.

Sztchlo Gábor ilyen volt. Az embermentő lelkészről Keveházi László nyugalmazott esperes, egykori „Sztchlo-gyerek” tartott nagy ívű előadást.

48. oldal

Hiánypótló hiányok

Különleges, derékba tört életút Szita Istváné. Elgondolkodásra késztet. A tavaly elhunyt evangélikus lelkész és festőművész alkotói pályájának állít méltó emléket az *Egy ismeretlen életmű* című kiállítás, amelyet június 27-én nyitottak meg a Resident Art Budapest galériában. A mintegy kétezer festményt számláló hagyatékból a művész akaratával megegyezően, az örökösökkel együttműködve készítették elő a rendezők a falakra került anyagot. Az augusztus 4-ig megtekinthető tárlat az egyik legérdekesebb budapesti nyári program lehet a kultúra iránt érdeklődőknek.

19. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Marosszéky Gábor nyugdíjas – Zánka. Az 1950-es évektől kezdve a zombai templomba jártam vasárnapi iskolába. Ez nem volt egyszerű dolog, hiszen a rendszer nem tekintett jó szemmel ránk. Édesapám jegyző volt, mégis azt mondta, hogy a családja a rendszertől függetlenül eljár a templomba. Ezért el is bocsátották.

A család a legkisebb egység, erre nagyon kell vigyázni. A család egységéhez a válás is hozzásegít. Feleségem katolikus, és mivel 1986-ig nem volt Zánkán katolikus templom, így az 1970–80-as években, több mint húsz évig nálunk, a házukban tartották a katolikus istentiszteleteket! Még harangláb is volt az udvarunkon, és a kápolnát is felszentelték. Erre evangélikusként nagyon büszke vagyok.

Három gyermekem van. Ők is gyakorolják a hitüket, és hozzánk hasonlóan hitben nevelik az unokáinkat is. Fontos, hogy ismerjük és tiszteljük egymást, így én az ökumené híve vagyok. Ha valamerre megyek, akkor minden egyházi intézményt meg szoktam látogatni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Énekelt örökség

A Magyarországi Luther Szövetség és a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága szervezésében jubileumi előadás-sorozatra kerül sor Budapesten minden hónap utolsó csütörtökén a Deák téri Evangélikus Országos Múzeum előadótermében. Hatodik alkalommal (június 29-én) dr. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója, valamint dr. Ecsedi Szusanna, a Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézetének tudományos munkatársa tartott előadást *Luther és az éneklő egyház* címmel. Az együttlétén dr. Lackner Pál teológus, lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsának titkára tartott áhítatot.

Az előadás Győri András Timótheus által rögzített videófelvétele megtekinthető az Evangelikus.hu oldalon.

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Te bizonyoságtévő életre hívtál el minket. Te adj nekünk bátorságot, erőt és hűséget, hogy evangéliumod hiteles hírvivői s így eszközeid lehessünk! Add, hogy betölthessük a szolgálatunkat, s ne akarjuk véka alá rejtetni azt, amit te minden embernek szóló világosságnak rendeltél! Segíts, hogy életünkkel tanúidnak bizonyuljunk!

Köszönjük, hogy szüntelenül hívsz és szüntelenül szolgálatra küldesz minket. Köszönjük, hogy egyszülött Fiadat, Jézus Krisztust küldted hozzánk, s hogy az ő szenvedésével és halálával elhárítottad rólunk bűneink büntetését, feltámadásával pedig legyőzted a halál hatalmát. Add, hogy a tőle tanult önfeláldozó szeretettel tudjunk mi is szolgálni a világban.

Tekints irgalmasan a családokra. Fűzd erőse a szeretet kötelékét a házastársak között, hogy az évek múltával se lankadjanak egymással való közösségükben. Segíts, hogy a szülők és a gyermekek tiszteljék egymást, békességben éljenek, tedd a családi otthonokat boldog, örömteli közösséggé. Fogadd irgalmadba azokat is, akik csonka családokban, özvegyen vagy árván élnek életüket. Hadd érezzék, hogy senki sincs egyedül, aki benne bíz.

Könyörgünk egyházadért, hogy minden időben evangéliumod világosságában járjon, és azt hirdesse minden teremtménynek a világban. Köszönjük, hogy egyházadban adtál lelki otthont nekünk, ahol megismerhettünk téged és akaratodat. Add, hogy követni is tudjuk.

Irgalmadba ajánljuk hazánkat, népünket. Adj bölcsességet a vezetőknél a jó kormányzásra. Nekünk pedig arra, hogy mindent megtegyünk a teremtett világért, a becsületes munkáért, a tisztességes életért, egymás megbecsüléséért. Jézus Krisztusért kérünk.

Ámen.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap

Lk 5,1-11

Meddig hív Jézus?

Hív-e, hogy ülj le a parton, és a víz mellett a tóparti szélben frissítő, jó szavait hallgasd? Hív-e a figyelmes, nyitott, kíváncsi tömeg részévé válni? Vagy folytatja-e a hívást egy kicsit beljebb a parttól, némi pluszerőfeszítéssel a többieknek segíteni, hogy jól hallják őt? Hív-e a meglévő eszközeit egy jó ügyért kis időre a rendelkezésére bocsátani? Vendégül látni egy arra érdemes embert és szívességet tenni neki vagy egy ügynek. Hív-e még tovább, hogy evezze a mélyre? Menj vissza oda, ahol kudarcot vallottál, ahol elfáradtál, kiégtél. Profiként az amatőr felszólításának hajlandó leszel-e engedni és a szakmai alapszabállyal szembemenni? Adsz-e esélyt, még ha nem hiszel is benne, hogy értelme van? Kihasználatlanul otthagynod-e az elért csodás sikert, csak mert még mindig nem hagyja abba a hívást, és tud olyat mondani, ami még érdekesebb?

Jézus hívása örvény. Magával ragad. Egyre többet kapunk, és egyre többet kér tőlünk. Péternek először csak egy kicsit kell beveznie, végül mindent ott kell hagynia, hogy megváltozhasson ő és környezete. Mert a tó ugyanaz a tó, amelyikből egyetlen halat sem fogtak, ám Jézus megmutatta, hogy mennyi halat rejt valójában. A halászok a parton ugyanazok az emberek: eredménytelenek és fáradtak, majd az újabb és újabb hívásnak engedve kíváncsian, frissen nekiindulnak Izrael ismeretlen útjainak, hogy Jézus tanítványai és embermentő munkatársai legyenek.

Nyár közepén. Ha valaki a nyár közepén ezeket a sorokat olvasa, nem véletlenül szólítja meg őt is a történet. Sokféle helyzetben találkozhatunk ezzel az igével. Nyár közepén a vízparton jó szóra várva. Átdolgozott napok közben, fáradtan az átvirrasztott éjszakától. Amikor munkánkat, küzdelmeinket hiábavalónak érezzük. Ha kis dolgok szolgálatát pluszként felvállaljuk. Vagy akár életünk legeredményesebb, a csoda határán mozgó pillanataiban. A nagy életfordulat lendületében. Jézus hívása folyamatosan alkalmazkodik életünkhöz, hitünk, bizalmunk, erőnk aktuális állapotában szólít meg, frissít fel, és mutat új célt. A követés közben pedig megújul a környezet is. A hajó ugyanaz, csak kudarcos munkaeszközből szószékké válik. A tó ugyanaz, csak a benne rejtőző sok hal egyszer csak elérhető. A munkatársak ugyanazok, csak ők is tanítványok lesznek és testvérek. Jézus ugyanaz, csak érdekes tanítóból felismerhető a riasztóan tökéletes, majd tovább a Mester, akire az életutam folytatását rábízhatom.

Szerepcsere. Érdemes kicsit körülnézni. Mi változhat át körülöttem, miközben ugyanaz marad? A számítógép, az autó, a lakás, a könyv, a házastárs, a munkatárs, a lelkes, a gyülekezet, a falu, a város, az ország, a világ? Azon múlik, Jézus válto-

zik-e számomra. Mélyebbre tud-e hívni, többre tud-e rávenni és így többet megmutatni magából, a világból és saját magamból. Nem kényelmes a hívása, mert fáradt embertől kér mindig többet, egy kicsit még többet. Nem kockázatmentes a szava, mert a földi stabilitás, a pozíció, a kapcsolat, a birtokolt tárgyak szerepét a vele való kapcsolat biztonsága veszi át, az előbbiek átalakulnak, és jelentőségüket veszítik.

CONRAD WITZ: CSODÁLATOS HALFOGÁS – MUSÉE D'ART ET D'HISTOIRE, GENÈVE (1444. OLAJ, FA)

Egy olyan világban, ahol a szabadság a pozícióból, a kapcsolatokból, a birtokolt tárgyakból ered, és ahol az elköteleződés a szabadság akadályának tűnik, még nagyobb ugrásra van szükség. Aki mindent megkap a Genezáret-tó környékén halászként, annál süket fülekre talál a hívás. Akinek legalább egy rossz, eredménytelen éjszakája volt, és meghallja a hívást, az halás lesz a kudarcos éjszakáért is, de főleg a meghívásért a változásra.

■ DR. SZABÓ B. ANDRÁS

Imádkozzunk! *Úr Jézus! Köszönöm, hogy nyár közepén az én vízpartomon engem is hívsz. Sőt ismétlődően, egyre mélyebb elköteleződésre hívsz. Adj bátorságot, hogy benned és a veled való egyre szorosabb kapcsolatban felismerjem a szabadságomat, az életcélt és a gazdagságomat. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 16.) Jézus így szólt Péterhez: *De én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited.* Lk 22,32 (Zsolt 62,8; Lk 5,1–11; 1Kor 1,18–25; Zsolt 1) Közbenjár értünk. Micsoda biztonság és oltalom, hogy tudom, maga az Úr Jézus is imádkozik értem! Nem azért, mert az enyém sokszor setesuta könyörgés, hanem azért, mert sokszor nem is tudom, mi a jó nekem, mire van szükségem. Segítség nélkül sok mindennel nem boldogulunk. Hinni pedig pláne nem tudnánk saját erőnkkel, saját eszünkkel, a Jézusra mutató Szentlélek nélkül. Csak vele és általa lehet és maradhat meg a hitünk, ő pedig nem tud mást tenni, mint irgalmából csak könyörög, közbenjár értünk.

Hétfő (július 17.) Békét hirdet a népeknek. Zak 9,10 (ApCsel 10,35–36; Gal 1,13–24; Fil 1,18b–26) A békét keresi a világ, és személyesen mi is gyakran keressük. A próféta kijelenti, hogy amit majd a megszületendő betlehemi gyermek mond és tesz, az teremti meg a békét. Elhangzik egy nagyon komoly és igaz ígéret. Ebbe majd lehet kapaszkodni. Döbbenetes, hogy nem kell hozzá csúcstalálkozó, nem szükséges tárgyalások sorozatára száz kilométereket repülni, mert azt a békét, amelyet Jézus adott minden ember számára, az ő ígéje megteremti. Hirdeti. Valóban beszél róla, mi pedig Jézusban elnyerjük, megéljük akkor, de csak akkor, ha őt hallgatjuk.

Kedd (július 18.) Az Úr minden ösvénye szeretet és hűség azoknak, akik megtartják szövetségét és intelmeit. Zsolt 25,10 (Lk 16,10; Róm 9,14–23[24–26]; Fil 1,27–2,4) Aki abban a kegyelemben részesült, hogy szerető Atyánk országába bepillantást nyert, asztalánál táplálja magát, annak csupa gyönyörűség az Isten törvénye és országának játékszabályai. Egyértelmű: nem akarok mást, mint azt, amit ő mond, hiszen abban nemcsak ígéret van, hanem benne van az erő és Isten hozzám hajló szeretete. Ez utóbbi a legfontosabb benne, ez tesz képessé arra, hogy megtartsam a szövetséget.

Szerda (július 19.) [Krisztus] sebei által gyógyultatok meg. 1Pt 2,24 (2Móz 15,26b; Ez 2,3–8a; Fil 2,5–11) Milyen mélyek és nagyok lehetnek azok a sebek, amelyekben mindannyiunk szenvedése, betegsége, sérülése benne volt? Mekkora lehetett az a kiáltás, amelyikben a mi fájdalmaink benne voltak? Krisztus szenvedése látható és hallható volt. De a láthatatlan, az óriási isteni mentő szeretet volt az, ami kiemelt bennünket bűneinkből, sebeinkből, és Istenhez vitt. Általa leszünk igazán meggyógyultak. A Krisztusban megmutatott szenvedés, áldozat, a kereszttel által.

Csütörtök (július 20.) Ezt mondja az első és az utolsó, aki halott volt, és életre kelt: Tudok nyomorúságodról. Jel 2,8–9 (Hós 14,4c; ApCsel 15, 4–12; Fil 2,12–18) Nem tagadhatom, hogy az vagyok, igen, nyomorult. Hogy mi minden benne van ebben a szóban, azt a saját küzdelmeink, könnyeink, panaszaink igazolják. Márpedig ha nem vagyunk fakírok, érzéketlenek, akkor ezekkel együtt éljük az életünket. Sírunk, félünk, aggódunk, elveszítettnek látjuk magunkat. Azt hitetjük el, láttatjuk, hogy ez nem így van, de ha nem így van, akkor óriási a baj. Mert bizony ezt mondja az Úr: tudok nyomorúságodról. És ha nem vállaljuk a nyomorúságainkat, akkor éppen az a nyomorúságunk, hogy megjártsszuk magunkat,

nem nézünk szembe önmagunkkal. Hiszen a bűnre van bocsánat, a sebre van gyógyulás, a nyomorúságra, bűneinkre adatott a megváltás, a Megváltó!

Péntek (július 21.) Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszerűen Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk őáltala. 1Jn 4,9 (Zsolt 118,26a; 2Kor 12,1–10; Fil 2,19–30) A szeretetnek sokféle megnyilvánulása lehetséges. Meghatódunk, ámulatba esünk, amikor igazán megérint bennünket valakinek a jósága, a szereteteink váratlan cselekedete. Isten megnyilvánulása, a halált is vállaló áldozata azonban megismételhetetlen. A világba, az emberhez lépő Isten szeretetét nem lehet felülmúlni. És a világba lépő, hozzánk lépő Isten olyan hatalmas, hogy általa lett, lehet és lesz nekünk is igaz életünk!

Szombat (július 22.) Ekkor megfordult az Úr, és rátekintett Péterre. Péter pedig visszaemlékezett az Úr szavára, amikor azt mondta neki: *Ma, mielőtt megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem. Azután kiment, és keserves sírásra fakadt.* Lk 22,61–62 (Ézs 64,5; Fil 3,12–16; Fil 3,1–11) Ismer bennünket. Tudja, mennyire hamar elszáll a lelkesedésünk, az ígéreteink szertefoszlanak, az erőnk és a hitünk meggyengül, semmivé lesz. Talán éppen ez a feszültség lobbantja lángra a kialvó hitünket, visz újra oda a szolgálatra. Az a felismerés, hogy mindent tud rólam, mégis szeret, csak az Istennél működik.

■ KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA

HIRDETÉS

Kövessen bennünket az interneten is: evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal, lelki táplálékkal, friss hírekkel, érdekes interjúkkal, véleményekkel, videókkal és képekkel várja Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Az egységesülés ünnepei

Németországban tartotta huszonhatodik nagygyűlését június 29. és július 7. között a Református Egyházak Világközössége (REV). A találkozó helyszínéül Lipcse városa mellett Wittenberg és Berlin szolgált. A szervezet képviselői július 5-én utaztak Wittenbergbe, ahol – az evangélikus templomban tartott közös ünnepi istentisztelet keretében – két jelentős ökumenikus egyezményt is aláírtak: egy Wittenbergi tanúságtétel címet viselő dokumentumot, továbbá a református egyházak csatlakozását a megigazulástan katolikus–evangélikus konszenzusát rögzítő Közös nyilatkozathoz.

A REV nyolcvanmillió keresztyént tömörít szerte a világból a presbiteriánus, református, kongregacionalista, valdens, egyesült és egyesülő egyházak sorából. 229 tag egyháza aktívan részt vesz a misszióban, az egység és az igazságosság előmozdításában a világ 108 országában.

Református nagygyűlés

A református egyházak világméretű családja hétévente találkozik, hogy a mintegy ötszáz hivatalos delegált mérlegelje felelősségüket, és határozzanak az elkövetkező évek közös tanúságtételének és szolgálatának súlypontjairól.

A mostani nagygyűlésen a hitbéli közösséget kihívás elé állító vagy azt egyenesen fenyegető témákról is szó volt. A reformáció aktuális üzenete, az ökumenikus és vallásközi kapcsolatok megerősítése, az egyházi életben való egyenlő részvétel nemre, nemzetiségre és társadalmi helyzetre való tekintet nélkül, a női lelkészség, az emberi szexualitás, a migráció, valamint a gazdasági és ökológiai igazságosság egyaránt a napirenden szerepelt. A nagygyűlés mottója („Élő Isten, teremts újjá és alakíts át minket”) nemcsak a református hagyományra reflektál, hanem a teremtet, életet adó Istent állította a találkozó középpontjába.

Wittenbergi tanúságtétel

A wittenbergi városi templomban a 145 evangélikus egyházat tömörítő Lutheránus Világszövetség nevében Martin Junge főtitkár, míg a 229 református egyházat képviselő REV nevében Chris Ferguson főtitkár írta alá a *Wittenbergi tanúságtétel* elnevezésű nyilatkozatot, amelyben a két egyház képviselői – a reformáció kezdetének ötszázadik év-

fordulójához csatlakozva – megerősítik közös elhívásukat az egyházak megújulására és szövetségére.

A *Wittenbergi tanúságtétel* egy évtizedek óta zajló teológiai párbeszéd eredménye, s az egyházak közös elhívását fejezi ki, hogy közösen tegyenek biznyságot hitük-ről a világban. A dokumentumot eredetileg „globális Leuenbergként” készítették elő, amely kimondta volna a két szervezet egyházainak teljes közösségét, beleértve a szószéki és úrvacsorai közösséget, erre azonban – egyes evangélikus egyházak ellenállása miatt – végül nem került sor.

Egyezség a megigazulásról

A *Közös nyilatkozat a megigazulás tanításáról* címet viselő egyezményt eredetileg a Lutheránus Világszövetség és a római katolikus egyház képviselői írták alá 1999. október 31-én Augsburgban. A nyilatkozathoz később a metodista egyházak is csatlakoztak.

Chris Ferguson főtitkár most a református világközösség minden egyháza ne-

vében írta alá a dokumentumot (*képünkön*), az eredetileg aláírók, valamint a közben csatlakozók nevében pedig Martin Junge, az LVSZ főtitkára, Brian Farrell püspök, a Keresztények Egységét Elősegítő Pápai Tanács titkára, illetve Ivan Abrahams, a Metodista Egyházak Világtanácsának főtitkára látta el kézjeggyel az iratot.

„Kötelezzük magunkat arra, hogy elmélyítsük a megigazulás közös értelmezését a teológiai kutatás, a tanítás és a biznyságtétel terén – áll a hivatalos nyilatkozatban. – Amit már elértünk, és amire elköteleztük magunkat, azt mi, katolikusok, evangélikusok, metodisták és reformátusok a teljes közösségre való erőfeszítés és a világban tett közös biznyságtételre való törekvés jegyében tesszük, ami Krisztus akarata minden keresztyén számára.”

■ *EvÉlet-összeállítás*

Hitvalló közössége megalakulásának és a *Második helvét hitvallás* elfogadásának négyszázötvenedik évfordulóján ünnepi zsinatot és hálaadó istentiszteletet tartott a Magyar Református Egyház június 24-én Debrecenben. Az alkalmon elfogadták a hitvallás új magyar fordítását, valamint a kanadai és a luxemburgi református diaszpóra is csatlakozott a határokon átvívelő zsinati közösséghez. Az eseményen részt vett és beszédet mondott Áder János államfő is.

446 év után először tartott közös ünnepi zsinatot a Romániai Református Egyház és Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház. A július 4-i kolozsvári ünnepségen hálát adtak az elmúlt ötszáz évről, valamint nyilatkozatot fogadtak el, amelyben elkötelezik magukat a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és az egyházi oktatási intézmények további fenntartása mellett, fogadalmat tesznek egymás segítésére, valamint az evangélium tiszta hirdetésére és Isten ígéjének őszinte és feltétlen továbbadására. Ezen elkötelezettség egyik legerősebb kinyilatkoztatási formájaként a nap folyamán közös lelkésszentelő közgyűlést tartottak.

Egyház – misszióra elhívatra

Beszámoló a MEÖT ökumenikus konferenciájáról

A résztvevők többsége évek óta visszajár a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) égisze alatt megrendezett ökumenikus hit-építő konferenciákra. Az idei együttléten június 19–23. között különböző felekezetekből közel ötvenen gyűltek egybe Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

Minden évben egy központi téma köré szerveződnek a szolgálatok: a reggeli áhítat, melyhez imaközösség kapcsolódik, a délelőtti bibliatanulmány és előadás, valamint az esti áhítat. (Délután csoportfoglalkozásokban dolgozzák fel a délelőtti igetanulmányt és előadást.) Idén ez a téma *Az egyház (gyülekezet) mint missziói közösség* volt.

A konferencia főelőadójaként dr. Bijoy Koshi, a gyülekezeti misszió kiváló indiai szakértője szolt. Három előadást tartott angol nyelven, a tolmácsolást Dani Eszter református lelkipásztor, a zsinati hivatal missziói irodájának vezetője végezte. Koshi első előadása *Az egység kérdése az egyházban*, a második *A missziói közösség a társadalmi különbségek áthidalásában*, a

A SZERZŐ FELVÉTELE

harmadik *A misszió holisztikus megvalósulása* címmel hangzott el. Mindháromnak a középpontjában Isten országának felfede-

zése állt, Jézus Krisztusnak mint megváltónak és királynak a középpontba helyezésével. Többek kérésére külön is foglalkozott az előadó azzal kérdéssel, hogy mit jelent szolgálni a „szégyen-tisztesség” kultúrájában élők közt.

Négy estén át hirdette az ígét dr. Horváth Levente református lelkipásztor.

Dr. Garádi Péter, az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület elnöke *A gyülekezet a világban* címmel tartott előadást (*képünkön*). Igetanulmánnyal szolgált a vendéglátó intézmény igazgatója, dr. Hafenschér Károly evangélikus lelkész is, illetve Nemeshegyi Dávid rákoshegyi baptista lelkipásztor – két alkalommal –, a záró igetanulmányt pedig Rozgonyi Bontond, a Pünkösdi Teológiai Főiskola tanácskezelője tartotta. A csoportvezetők Nemeshegyi Zoltán, Szeverényi János, Gyurkó József, Pintér Imre és Prókai Árpád lelkipásztorok voltak.

■ VAJS TIBOR
református lelkipásztor

Egyházmegyék konferenciája

Közös konferenciát rendezett – immár huszonötödik alkalommal – június 19–24. között a Budai és a Pesti Evangélikus Egyházmegye Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Az elmúlt évekhez hasonlóan a két egyházmegyén kívül az ország más gyülekezeteiből is érkeztek résztvevők. A családok csendes hét házigazdja és szervezője Győri Gábor esperes volt.

A délelőtti sorozatot Grendorf Péter lelkész tartotta a *Szentek legyetek* témakörben, majd a résztvevők kisebb csoportokra oszlottak, amelyekben lehetőség volt az ígében való további elmélyülésre és a személyes gondolatok megosztására. Az esti evangelizációs sorozaton „*Hinni tanítás, Uram*” mottóval Ábrahám története kapcsán Balicza Iván nyugalmazott lelkész szolgált értékes gondolatokkal.

A konferencia nyolcvannégy résztvevője között harminchat gyermek volt. A tizenkét év alattiaknak Tamásy Tamásné lelkész és Bittó Viktória óvodapedagógus, míg az ifjs korosztálynak Horváth-Hegyi Ádám teológushallgató tartott alkalmakat.

Különlegessége ennek a csendes hétnek, hogy gyermekek és idősebbek együtt vesznek részt a közös éneklésben, az esti evangelizációkon, az étkezé-

LASSU TAMÁS NÉ FELVÉTELE

seken és a különböző játékos programokon. Nagy élmény volt a szerda délutáni vetélkedő, amelyben minden korosztály képviseltette magát, és megméretett szellemileg és fizikailag egyaránt.

A délutáni szekciókat Ferenczy Ilona zenetörténész interaktív zenei félórái színesítették. A komoly igei alkalmak mellett a hét során volt reggeli torna, játék, túrázás, focizás, tábortűz és sok-sok éneklés.

A résztvevőknek az év meghatározó pontjává vált ez a konferencia. Örömmel volt a sok fiatalra tekinteni, akik közül többen évekkkel ezelőtt még a legkisebbek táborában voltak, mára pedig az ifjs korosztályt erősítik. Akik a kezdetekkor voltak gyermekek, huszonöt év elteltével a saját gyermekeikkel jönnek vissza, akár négygenerációs családként. A csendes hét lelke a komoly igei szolgálatokban, imaközösségekben és a testvéri beszélgetésekben rejlik.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM

Egyetemi tanévzáró

A Magyarországi Evangélikus Egyház életében minden évben külön ünnep, amikor frissen végzett lelkészeket, hitoktatókat, katekétákat és teológusokat indíthat el az úton. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) végzett kiváló oktató- és nevelőmunkának köszönhetően idén is több fiatal állt szolgálatba, gyülekezetben, oktatási vagy szociális intézményben megkezdve a Krisztusról való tanúságtételt, az evangélium hirdetését.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Doktorrá avatása alkalmából Sándor Jenő átveszi oklevelét Szabó Lajostól – a rektor jobbján a nyugállományba vonuló Jutta Hausmann

A június 23-i ünnepi tanévzáró istentiszteleten a liturgia szolgálatát dr. Pángyánszky Ágnes egyetemi lelkész a végzős teológus-lelkész szakos hallgatókkal együtt látta el. A zenei szolgálatot Finta Gergely orgonaművész, Fekete Anikó vezényletével az Evangélikus Hittudományi Egyetem énekkara és a Közel zenekar végezte.

Az „*aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket elutasít, engem utasít el, és aki engem elutasít, az azt utasítja el, aki elküldött engem*” (Lk 10,16) evangéliumi íge alapján tartott prédikációjában Jutta Hausmann professzor hangsúlyozta, hogy az Istent követő és őt tisztán hirdető élet egyszerre jelent felelősséget és küldetést. „Azaz képviseljük Jézus üzenetét, amit mondunk és teszünk. Ez a mi felelősségünk” – mondta az ószövetségi tanszék vezetője. Az ígéhirdető kitért az önvizsgálat kérdésére is: időről időre fel kell tenni azt a kér-

dést, hogy valóban Jézus üzenetéről beszélünk-e, valamint hogy komolyan vesszük-e azt a felelősséget, amellyel Isten megajándékozott minket. „Becsület és felelősség egymáshoz tartozik” – hívta fel a figyelmet Jutta Hausmann.

Megmarad-e a kincsünk? címmel tartott rektori beszédet dr. Szabó Lajos. Kiemelte: fontos arra figyelni, hogy el ne vesszen az Istennel töltött gyógyító kapcsolat. „A megtapasztalt, átélt és megszerzett pozitív élményeink eltöltenek minket, de utána mindig valóságos az a küzdelem, amely igazából a kincs megtartásáról szól” – fogalmazott az EHE rektora. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján különösen is aktuális kérdés, hogy „meg tudja-e őrizni evangélikus egyházunk örökölt kincseit, és részesíteni tudja-e a következő generációt abból a titokból, érzésből és értékből, amelyet maga is másokon keresztül kapott meg. Azért

vagyunk ebben a szolgálatban, ebben az egyházban és ebben a templomban, mert voltak próféták és apostolok vagy akár szerény életű bizonyágtevők és egyszerű küldöttek az életünkben, akik felnyitották a szemünket, és megtanították nekünk a kincs felfedezésének, megismerésének és megtartásának a technikáját, módszertanát. A mi felelősségünk az, hogy a mi jelenlétünk és életünk ugyanilyen átörökölt kincsé váljék a mi mai környezetünkben.”

Szabó Lajos az egyház életének alapvető funkciójával kapcsolatban kiemelte: „Nem megmerevedett tanok rendszere, hanem tanulási folyamat, sőt mozgalom. Pozitív emlékezetfrissítés. Felüdítő vigasztalás. Élénkítő üzenetek. Tisztuló jövőkép. Javuló távolbalátás.” Az idei emlékvé figyelemztetés lehet arra, hogy a különböző érdekektől mentesen „úgy tegyünk, és úgy tanítsunk, ahogy Jézus tette, és ahogyan ma is teszi ezt egyszerű és komplikált emberek életében egyaránt”.

Az ünnepi ülésen avatták doktorrá Sándor Jenőt. Dr. Csepregi Zoltánnak, az egyetem doktori és habilitációs tanácsa elnökének a doktori eljárást ismertető beszámolóját követően dr. Orosz Gábor Viktor mondott laudációt. További ünnepi bejelentésként hangzott el, hogy *A szégyenfogalom jelentősége és aktualitása a rendszeres teológiai gondolkodásban* címmel Orosz Gábor Viktor, az egyetem docense sikeres nyilvános habilitációs előadást tartott.

Az ünnepi ülés keretében került sor a frissen végzettek okleveleinek átadására, a jubilánsok köszöntésére, illetve az arra érdemesek átvehették a tanév végi jutalmakat. Ennek keretében a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Gáncs Péter köszöntö meg az egyetem egész éves munkáját, valamint több mint húszéves magyarországi teológiai oktatói munkájáért egyházunk nevében mondott köszönetet a tanév végével nyugállományba vonuló Jutta Hausmann-nak.

Csepregi Zoltán professzor a Dr. Sólyom Jenő Alapítvány jelentését ismertette, Korányi András rektorhelyettes pedig beszámolt az evangélikus biblikus szabadegyetem ez évi eredményeiről.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Váci harangok

Szentelés és ordináció – jubileumok jegyében

Két ízben is megtelt június 25-én Vácott Isten evangélikus hajléka. Dél előtt a fennállásának százötvenedik évfordulóját ünneplő templom két új harangjának szentelése alkalmából töltötték meg a padsorokat zsúfolásig a hívek, délután pedig a lelkési szolgálatra a Váci Evangélikus Egyház-községekből indult Sinkó Gábor Vilmos ordinálására érkeztek számosan távolabbi gyülekezetekből is. Mindkét istentisztelet igehirdetője az Északi Egyházkerület püspöke, dr. Fabiny Tamás volt.

1517, 1867, 2017: e három évszám szerepel az evangélikus egyházközség gondozásában a Vácott többszörösen is ünnepi év alkalmából megjelentetett postabélyegen. A sor éppenséggel kiegészülhetett volna az 1847-es évszámmal is, hiszen a már tíz éve működő közösség ekkor alakult önálló gyülekezetté, és dr. Székács József Pest városi esperes 1847. október 31-én a gyülekezet első parókus lelkészét is hivatalába iktathatta.

1867 a templomépítés dátumát jelöli, jöllehet az építkezés 1866 nyarán kezdődött, és a hajlékot 1868. november 22-én szentelte fel az akkor már szuperintendensi tisztséget viselő Székács József. Ugyan a helyi védettségű ipari műemlékként számon tartott „lyukas” öntöttvas torony 1867 elején még csak félig kész állapotban volt, de az év végére megérkezett Sopronból a három bronzharang is. Ezeket december 23-án szentelték

fel, a torony csúcsára került kereszttel együtt.

A mostani – nyári – ünnepséghez az apropót mégsem ez, hanem a torony alatti bejárat legfelső ablakszemének felirata adta, amelyből az 1867/8. hó dátum olvasható ki. No meg az a körülmény, hogy Gombos Miklós Órbottyáni harangöntő műhelyében – a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára – elkészültek a templom új harangjai. Merthogy a templom tornyában 1915 óta csak a legkisebb harang végezhetette szolgálatát, a két nagyobbikat ugyanis rekvirálták...

Százket év után újra három harang lakik tehát a váci evangélikus templom tornyában, s a harangszentelő ünnepi istentiszteletre már a 325 kilogrammos és a 162 kilogrammos új harang is hívogatott. Feliratuk szerint a templom szolgálatának százötvenedik évfordulójára, illetve a reformáció indulása ötszázadik évfor-

dulójának emlékére öntettek. Az előbbi a Zsid 3,15 igeverse („Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra” – „Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket!”), utóbbi a 46. zsoltár első mondatát is „hirdetve”: „Deus nostra spes et fortitudo” – „Isten a mi oltalmunk és erősségünk.”

Az évfordulók, illetve a váci harangok története egyaránt felidéződött az ünnepi istentisztelet Mt 11,28 alapján tartott igehirdetésében. Fabiny Tamás – tagjainak életkorát tekintve – üdítően vegyes gyülekezet előtt utalhatott arra, hogy a harang kirekesztés nélkül hív mindenkit, s hogy a hívó szó mindenkit helyének megtalálására kell, hogy készítessen. Összegzésként a püspök – egyebek mellett – hangsúlyozta, hogy mindenkinek a maga hivatásában helytállva kell dicsőítenie az Istent, hiszen az emberi szolgálat mintegy a harang szavának meghosszabbítása...

„Ma a százötven éves váci evangélikus templomban három harangot szentelünk...” – ezzel a mondattal a délutáni istentiszteleten kezdte igehirdetését az Északi Evangélikus Egyházkerület lelkési vezetője, rámutatva, hogy a lelkész-

Ostyával kezében Sinkó Gábor Vilmos

Sinkó Gábor Vilmos 1982. április 14-én Hatvanban született. Az evangélikus egyház aszódi gimnáziumában érettségizett, majd történelem szakot végzett a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán. Ezután két évig otthon, a zebegényi általános iskolában tanított, és itt kapta elhívását az Úr szolgálatára. Teológiai tanulmányai alatt a németországi Neuendettelsauban volt ösztöndíjas 2013–14-ben, majd Székesfehérváron vállalt hitoktatói feladatot. A következő évben váci anyagyülekezeténél volt hitoktató, ezt követte hatodévesként a gyakorlati év Vanyarcon. Gábor a teológián ismerte meg menyasszonyát, Szabó Lillát, akivel idén nyáron terveznek összeházasodni.

szentelés párhuzamba állítható a harangszenteléssel. Hiszen a harang is eszköz Isten kezében a gyülekezet szolgálatában, hogy hívja az élőket, sirassa a halottakat, és megtörje a villámokat. Az „élő haragnak”, a lelkésznek a szolgálata is magában foglalja mindhárom feladatot, így a „villámok megtörését”, a konfliktuskezelés, lelkigondozás feladatát is.

Az ordinálandó lelkész, Sinkó Gábor Vilmos által választott ige – „*Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki és rendelvelek titeket arra, hogy elmenjetelek és gyümölcsöket teremjetelek...*” (Jn 15,16) – alapján a püspök utalt arra, hogy 1530-ban épp ezen a napon, június 25-én olvasták fel az evangélikus egyház egyik legfontosabb – lutheri hittételeket összefoglaló – iratát, az *Ágostai hitvallást*. Ennek 7. cikkelye így fogalmaz: „Az egyház a szentek gyülekezete, amelyben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki.” Ma is ebben áll minden lelkész legfontosabb feladata – mondta Fabiny Tamás.

A lelkésszentelés liturgiájában dr. Korányi András professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorhelyettese és ifjabb Detre János, a váci gyülekezet lelképásztora segédkezett. Az ősi *Confirmatio* eléneklése előtt tucatnyi Luther-kabátos kolléga mondott áldó ígét újdonsült szolgatársának, aki meleg szavakkal köszöntötte meg családi, gyülekezeti, teológiai támogatóinak útra indító segítségét. Akárcsak délelőtt, a gyülekezet kórusa ezúttal is az alkalomhoz illő énekkel színesítette az ünnepi együttlétet.

Az istentisztelet után – még ugyan csak a templomban – hangzott el néhány köszöntés az ifjú lelkészhez közel állók részéről. Elsőként a Sinkó Gábor Vilmoshoz hasonlóan szintén zebegényi illetőségű dr. Beer Miklós váci megyés püspök idézte fel személyes kapcsolatukat, majd Korányi András tolmácsolta az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanárainak, hallgatóinak jókívánságait. Szabó András esperes mint egykori mentora köszöntötte új szolgatársát, hiszen Gábor – hatodéves teológusként – Vanyarcon sajtóíthatta el a parókusi munka gyakorlati tudnivalóit. Ifjabb Detre János utalt arra, hogy Sinkó Gábor Vilmos

személyében a váci egyházközség immár a hetedik lelkészt „adja” a hazai evangélikuságnak. Az Északi Evangélikus Egyházkerület részéről – a püspök mellett – dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő köszöntötte az új lelkészt, akinek első szolgálati helyét vélhetően augusztus végén jelölik ki.

A „kettős harangszentelés” úrvacsorával zárult, amelyen az Úr testét – immár ordinált lelkészként – Sinkó Gábor Vilmos szolgáltatta ki. Többek között a Váci Evangélikus Egyházközség felügyelőjének, Sinkó Vilmosnének – a nap vélhetően legboldogabb édesanyjának.

■ BÁRDOS-BARTÓK SZILVIA / T. PINTÉR KÁROLY

A Gombos Miklós által készített kisebbik harang

FOTÓK: KOVÁCS ISTVÁN

A tanítványság folytatódik

Kovács Barbara ordinációja Pilisen

A Pilisi Evangélikus Egyházközség a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának emlékévében lelkészt adott az egyháznak. Az idei esztendő első ordinációján, június 24-én Gáncs Péter elnök-püspök szentelte lelkészé Kovács Barbarát.

FOTÓ: HISS TAMÁS

Kovács Barbara mögött az oltártérben dr. Pángyánszky Ágnes, Gáncs Péter és Ócsai Zoltán

Barbara életének minden időszakához kötődő emberek voltak jelen az ünnepi istentiszteleten. Gyermekkorának fontos szereplői, pilisi tanárok, barátok, családtagok ünnepelték együtt az alkalmat. A pécsi gyülekezetből busszal érkeztek gyülekezeti és kórustagok, hogy részesei legyenek Barbara ordinációjának. Ők egyrészt mint a lelkészjelölt hatodéves gyakorlatának helyszínéeként szolgáló gyülekezet, másrészt pedig mint a friss lelkészt fogadó gyülekezet tagjai voltak jelen – felszentelését követően ugyanis Barbara Pécssett kezdi meg lelkési szolgálatát.

Gáncs Péter elnök-püspök kiemelte az istentiszteleten, hogy milyen jelentős a pécsi gyülekezet számára a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója, hiszen augusztus közepétől Baranya megye székhelyén már három lelkész végzi a szolgálatot. Prédikációjában pedig kiemelte, hogy a Barbara által választott igében az egész hivatásának lényege benne van. A választott ige *Ézsaiás könyve* 50. fejezetének 4. verse volt:

„Az én Uram, az Úr megtanított engem mint tanítványát beszélni, hogy tudjam szólni igéjét az elfáradtaknak. Minden reggel fölébreszt engem, hogy hallgassam tanítványként.” Bár a frissen felszentelt lelkész előző nap vehette át diplomáját az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, Gáncs Péter kifejtette: ez nem a tanulás időszakának végét, inkább az elejét jelenti. Olyan időszak előtt áll, amelyben a tanítványsága folytatódik, és napról napra megerősödik.

Az ordináció szolgálatában Gáncs Péter püspök mellett az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Pángyánszky Ágnes szolgált, aki egyben Barbara küldő lelkésze is. A hatodéves, illetve a fogadó gyülekezet részéről pedig Ócsai Zoltán lelkész működött közre. A jelen lévő szolgatársak személyes áldása után a *Confirma* éneklésével erősítették meg Barbarát új hivatásában.

Az istentiszteleten az Izsóp kórus a frissen ordinált pásztor pilisi éveinek, gyermekkorának meghatározó énekeit szólaltatta meg.

Kovács Barbara 1991-ben született Budapesten, gyermekkorát a Pest megyei Pilisen töltötte. Evangélikus családjaként kezdetektől fogva a pilisi evangélikus gyülekezet tagja volt mint hittanos, ifis, majd később presbiter. A lelkési elhívásban nagy szerepet játszott a jó közösség és lelkészeinek, Pángyánszky Ágnesnek és Krámer Györgynek a biztatása is. Érettségi után a Budapesti Gazdasági Főiskolán tanult egy évig, majd átjelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. Ezzel párhuzamosan elvégezte a kommunikációs és médiatudomány szakot a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Mindig is érdekelte az egyház és a média viszonya, diplomamunkáját a teológián is egyházi kommunikációból írta. Egy évig a németországi Erlangenben tanult a Lutheránus Világszövetség ösztöndíjával. Hatodévet a pécsi evangélikus gyülekezetben töltötte Ócsai Zoltán lelkész mellett, és beosztott lelkészként is itt folytatja szolgálatát. Férje, Hajdúch-Szmola Patrik szintén evangélikus lelkész.

A köszöntések sorában először Márkusné Maya Ágnesnek, a pilisi gyülekezet felügyelőjének a szavai hangzottak el, majd Pángyánszky Ágnes mesélt Barbarával kapcsolatos első emlékeiről. Utána eddigi mentora és új principálisa, Ócsai Zoltán pécsi lelkész erősítette meg Barbarát abban, hogy Isten ígéreteiben lehet bízni. A gyülekezet kórusa két mű elnevelésével erősítette meg Ócsai Zoltán szavait. A köszöntések sorát Gáncs Péter zárta, aki átadta a lelkészavatási oklevelet, valamint hivatalosan is bejelentette, hogy az új szolgatárs a pécsi gyülekezetben és a Pécsi Tudományegyetemen kezdi meg lelkési szolgálatát. Végül Barbara kapott szót. Meghatottan beszélt arról, hogy életének minden fontos eseménye, keresztlője, konfirmációja, esküvője és most a szentelése is ebben a templomban zajlott. Háláját fejezte ki, hogy ebből a gyülekezetből indul lelkési szolgálatára.

■ HAJDÚCH-SZMOLA PATRIK

Isten találkozni akar az emberrel

Barcsik Zoltán lelkészavatása Kecskeméten

„A média tele van gyorsan felejthető hullócsillagokkal – celebekkel –, az egyházi sajtó azonban mostanában fiatal lelkészeket szólaltat meg. Az Evangélikus Élet aktuális számában Barcsik Zoltán mosolyog ránk” – kezdte igehirdetését Gáncs Péter elnök-püspök, amikor a soltvadkert hatodévi végeztével július 1-jén szülővárosának evangélikus templomában lelkésszé avatta a kecskeméti fiatalembert.

„Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása” (Jak 1,17) – volt olvasható az avatási meghívón. A bibliai teremtéstörténet szerint Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert, tehát – héber kifejezéssel élve – *celemek* vagyunk. Feladatunk, hogy hordozzuk az ő vonásait, és tanúskodjunk róla. A nap fenn ragyog, de leküldi a sugarait; Isten elküldte a Fiát, s amikor ő elér hozzánk a Szentlélek által, akkor átforrósít, és munkálkodni kezd. A tökéletes ajándék Jézus, akiben az Atya rámosolygott a világra, s a lelkészek ilyen mosollyal indulhatnak a szolgálatba. A Zoltánnal készült interjú címe így hangzott: *Az emberek akarnak Istennel találkozni*. A püspök tapasztaltabb szolgatársként ehhez hozzáfűzte: mi azokhoz is küldettünk, akik elutasítják őt, mert a lényeg, hogy Isten akar találkozni az emberrel.

Barcsik Zoltán leteszi a lelkési esküt

A *Confirmát* – szimbolikusan megjelenítve a tanítványi kört – tizenkét lelkész énekelte. Az istentiszteleti liturgiában közreműködött Szabóné Mátrai Marianna, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója, valamint Kis János kecskeméti és Homoki Pál soltvadkert lelkész. Énekel mindkét gyülekezet énekkara szolgált.

A köszöntéseket Kis János kezdte azal az ígérettel, hogy egykori hittanosa továbbra is maga mögött tudhatja a kecskeméti imádságát. Szabóné Mátrai Mari-

Barcsik Zoltán Kecskeméten született 1991-ben, a helyi evangélikus gyülekezet tagjaként jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Teológiai tanulmányait 2010-ben kezdte meg; a 2013/2014-es tanévben ösztöndíjként tanult a neuendettelsai (Bajorország) Augustana Hochschule-n. Egyetemi tanulmányai alatt iskolákban hitoktatóként is dolgozott, majd hatodévesként a Soltvadkert Evangélikus Egyházközségben szolgált.

anna számba vette volt tanítványának jó tulajdonságait – céltudatosság, kitartás, precizitás, tiszteletteljes szeretet, szolgálatra készség –, amelyek által remélhetőleg majd Isten áldása kíséri a szolgálatát. Homoki Pál, a mentor azt tanácsolta, hogy Biblia, agenda, ostya és bor mindig legyen a lelkési autóban. Aradi András, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese, a fogadó gyülekezet lelkésze elmondta, hogy a bonyhádiak szeretettel várják Barcsik Zoltánt. Gáncs Péter átadta a lelkészavatási oklevelet és a megbízólevelet. Végül az új lelkész köszönetet mondott családjának, a gyülekezeteknek és a jelenlévőknek a szeretetért, a támogatásért.

■ HULEJ ENIKŐ

Gyertyagyújtás meg nem menekültekért

Ökumenikus imaórát tartottak a menekültekért június 23-án Budapesten, a VIII. kerületi Horváth Mihály téren álló római katolikus templomban. A Szent Egyed közösség szervezésében – a szombathelyi megyés püspökké kinevezett Székely János vezetésével – főként azokért a menekültekért imádkoztak, akik Európa felé vezető útkon haltak meg. Számuk 1990 óta harmincnégyezerre tehető. Az imaórán – többek között – részt vett Fabiny Tamás evangélikus püspök, Aaron Stevens, a budapesti Szent Kolumbán skót presbiteriánus misszió vezető lelkésze, Marie Antoinette Sedin, a Palesztin Állam budapesti nagykövete, Montserrat Feixas Vihé, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága regionális irodájának vezetője, valamint a Fokoláre mozgalom és a Jezsuita Menekültszolgálat képviselői. A közösség budapesti vezetője, Szőke Péter felhívta a figyelmet, hogy jelen vannak olyanok is, akik túléltek a remény útját. Az imaórán Fabiny Tamás azokért is imádkozott, akiknek a szíve gyűlölettel és félelemmel van tele; Isten bocsánatát kérte a bántó, gyűlölődő szavakért.

■ TPK

FOTÓ: MERÉNYI ZITA / MAGYAR KURÍR

Hazatért Veszprém megyébe

Balatonfüreden beiktatták Gabnai Sándort

„Olyan Istenünk van, aki megszólítható. Őt szeretném közel hozni hozzátok” – mondta Gabnai Sándor, a Balatonfüred–Dörgicsei Társult Evangélikus Egyházközség újonnan beiktatott lelkésze június 24-én, az ünnepi istentiszteleten. A helyi lutheránusok őt hívták meg a nyugdíjba vonult Riczinger József utódjául.

Gabnai Sándor a bibliaolvasó *Útmutató* aznapi igéjét, a 83. zsoltár egyik versét – „Istenem, ne maradj csendben, ne hallgass, és ne légy tétlen!” – választotta igehirdetésének alapjául. „Olyan Istenünk van, akit megszólíthatunk, sőt elvárja, hogy megszólítsuk. Könyöröghetünk hozzá, tudjuk, hogy ő érkezni fog. Kérhetjük őt, hogy álljon mellénk, egyházunk mellé. Ő nyit felénk, a reformációi örökségünkkel, az ökumenikus nyitottsággal mi is bizalommal fordulhatunk egymás felé” – mondta.

A beiktatott lelkész az imádság szavaival állt a balatonfüredi gyülekezet elé. Elmondta, hogy hazajött Veszprém megyébe: Homokbödögéről indult, közel húsz évig Sopronban szolgált lelkészként, majd esperesként, most pedig meghívta őt a balatonfüredi gyülekezet. Istent hívta segítségül, hogy ne hallgasson, ne legyen csendben, ne maradjon tétlen.

Az új pástort Polgárdi Sándor iktatta be. A Veszprémi Evangélikus Egyházmege esperese *Lukács evangéliumának* 8. fejezete alapján hirdetett ígét. Jézus a tanítványaival hajóra szállt. Miközben hajóztak, ő elaludt, szélvihar csapott le a hajóra, a tanítványok megijedtek, hogy elvesznek. Jézus lecsendesítette a tengert, a tanítványoktól megkérdezte: „Hol van a ti hitek?” Jézus kérdez, megszólít bennünket: Kiben hiszünk? Ki a mi Istenünk? Van-e szívünkben, lelkünkben bizalom? A lelkész Isten igéjét hirdeti; azok a legszebb pillanatok, amikor átélheti,

FOTÓ: PENOVÁČ KÁROLY / VEOL.HU

hogy az ige megszólítja az embereket – emelte ki az esperes. Pál apostol szavaival bocsátotta útra a beiktatott szolgatársat: „A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.”

Gabnai Sándor Csaby Sándortól, a gyülekezet felügyelőjétől vette át a lelkési megbízólevelet. Az istentiszteleten a közléről és távolról érkezett lelkészek áldást mondtak, majd együtt énekeltek az ősi *Confirma* imádságot: „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk, / és ne hagyd el népedet, kezeid alkotását!”

A liturgiában Riczinger József nyugalmazott lelkész és Szabó Vilmos Béla nyugalmazott esperes szolgált. Az ünnepi istentisztelet utáni közgyűlésen sokan köszöntötték Gabnai Sándort, többek között Tóth Károly soproni evangélikus lelkész, Dasek Viktor balatonfüredi katolikus plébános és Császár Attila, a Veszprémi Református Egyházmege esperese.

Forrás: veol.hu / Balla Emőke

Teret nyitottak Luthernek

Balatonbogláron a Luther Márton tér nevet viseli június 24. óta az evangélikus templom előtti terület. Az ünnepség a *Reformáció 500* programsorozat boglári nyitánya volt.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Az ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke Jn 14,6 alapján tartott prédikációjában a lutheri reformáció jelentőségéről beszélt. Hangsúlyozta, hogy Luther felismerései nemcsak az egyház további történetét alakították, de meghatározták és átfarmálták az emberek gondolkodását is. „Luther nem önmaga miatt fontos. Útjelző tábla ő, aki maga is a lényegre mutat: Jézus Krisztusra” – fogalmazott a püspök.

A liturgiát Kőszeghyne Raczkó Zsuzsanna somogy-zalai esperes, helyi lelkész végezte. Az alkalom kezdetén Huszti Gábor, a Somogy Megyei Közgyűlés alelnöke mondott köszöntőt.

Az istentisztelet után Kőszeghyne Raczkó Zsuzsanna és Mészáros Miklós helyi polgármester együtt leplezték le az új utcanevtáblát, majd a jelenlévőket szeretetvendégség várta az evangélikus templom udvarán. A jó hangulatú együttlétet Rákász Gergely orgonaművész *Reformation 500* című látványkoncertje zárta.

■ A. M.

Filmek mint imák

„A filmek sokfélék lehetnek: jelenthetik a világ elől való elvonulást, egy történelmi emléket, üzleti érdekeket vagy művészi önkifejeződést. Szeretném ehhez a sorhoz hozzátenni, hogy a filmek lehetnek imádságok is” – írja Josh Larsen filmes szakíró és a Filmspotting podcast műsorvezetője nemrég megjelent, *Filmek mint imák (Movies Are Prayers)* című könyvében.

Talán nem túlzás azt állítani, hogy némely keresztény körökben kialakult egyfajta ellenérzés a filmmel kapcsolatban. Hogyha keresztény online felületeken „világi” filmekről számolnak be, szinte háború tör ki amiatt, hogy mekkora bűn ilyen „gyalázatos” filmeket nézni és ajánlani. Ezt a *Kötőszó* szerkesztői is megtapasztalták, amikor Facebook-oldalukon szemlézték egy olyan németországi istentiszteletről szóló cikket, ahol a szolgálattevők Star Wars-szereplőknek öltöztek be.

Alissa Wilkinson, a *Vox* és a *Christianity Today* kritikusa készített egy hosszú anyagot arról, hogy miért kell a legmagasabb korhatár-besorolású (értsd 18+-os) filmekről kritikát írni és esetleg buzdítani keresztényeket, hogy nezzék meg őket: „Szeretnénk kérdéseket feltenni ahelyett, hogy válaszokat adnánk. Szeretnénk, hogyha a keresztények a legbölcsebb beszélgetőpartnerek és kultúratekintőkké lennének az egész földön. Szeretnénk ünnepelni a kiválót és temetni azt, ami rossz.”

Szerinte egy film elbírálásakor fontos feltenni azt a kérdést, hogy ez a film mit árult el emberlétünkről. Vajon hazudott-e nekem a film az emberi élet valóságáról? Ha igen, akkor kökeményen ki kell állni amellett, hogy ez így nem jó. Mindannyian ismerjük azokat a romantikus komédiákat, amelyek azt üzenik, hogy az élet összes problémája eltűnik azzal, ha megtaláljuk az igazit; mindenki látott olyan keresztény filmeket, amelyekben kigyógyul a rákból, aki imádkozik. Pedig az élet egyszerűen nem ilyen.

Josh Larsen is látja azt a keresztény közösségekben felbukkanó problémát, hogy a kortárs filmkultúra befogadása olykor nehézségekbe ütközik. Ezért is hiánypótló alkotás a könyve és annak témafelvetése. Megközelítése abban rejlik, hogy a filmművészeti alkotásokat egyben imádságoknak is tekinti.

„Mi is az imádság? – kérdezi Larsen – Te már pontosan tudod. Akkor is imádkoztál már, ha sose tetted be a lábad egy templomba. Már vágyakoztál, kívántál, a világra rácsodálkoztál, fájdalomban felnyögtél. Az imádság egyszerre emberi ösztön és kényszer, amely mélyen bennünk él.” Larsen felfogása szerint az imádság nem pusztán egy cselekedet,

mán a művészeteket – és ezzel együtt a filmeket is – a teológia beteljesítőiként írja le: „A teológiának – és minden egyéb gondolkodásnak, amely az isteni természetéről szól – a lényege nem más, mint az, hogy a csendeket sokkal tisztábbá és erőteljesebbé tegye. Hogy az értelem nélkülít – ami alatt azt isteni természet azon aspektusát értem, hogy az leírhatatlan az ember számára – sokkal borzalmasabbá és végtelenebbé tegye, és ebből kifolyólag sokkal csodálatosabbá is. Ezért van az, hogy a művészetek sokkal jobbak a teológia területén belül, mint maga a teológia.”

A könyvnek (amely angol nyelven az *Amazon.com* oldalon érhető el) a legna-

amely a keresztény élet eszköztárának része, hanem sokkal mélyebb, emberibb ösztön, találkozás az istenivel. Ez a találkozás a legvalószínűtlenebb helyeken is előfordulhat. Abraham Kuyper holland teológus azt mondta: „Egy talpalatnyi föld nincs az egész kerek földön, amely fölött az abszolút, szuverén Krisztus azt ne mondaná: enyém!” Az Istennel való találkozás a mozivásznon is megtörténhet, és Larsen szerint ez elkerülhetetlenül meg is történik.

Csaknem kétszáz oldalas könyvében a szerző folyamatosan amellet érvel, hogy a filmek elemi erővel fogalmazzák meg azt, mit is jelent embernek lenni. Ezt kilenc fejezetben át teszi úgy, hogy olyan filmekről beszél, amelyek bűnvalló vagy hálaadó imádságként jelennek meg. Sőt egy ponton Christian Wiman amerikai költő nyo-

gyobb erénye talán az, hogy nem akarja megmondani, mi a jó, és mi a rossz film, hanem csak ajánl. Mintha a szerző leülne melléd egy tucat DVD-vel, és mesélne: ha megnézed a *Harcosok klubját*, abban a társadalommal szembeni düh és elégedetlenség jelenik meg; vagy ha megnézed az *Avatart*, akkor a teremtett világ csodájára való rádöbbenés juthat eszedbe. Ezek személyes kommentárok arról, hogy éppen ez vagy az a film mivel vezette őt közelebb ahhoz, hogy tisztábban lássa magát és a körülötte lévő világot. Arra biztat minket is, hogy amikor filmet nézünk, ugyanígy keressük az Istennel való találkozás pillanatait. Szerencsére végeláthatatlan az a választék, amelyből meríthetünk, és Josh Larsen elegendő alapanyagot ad ehhez az útkereséshez.

■ NAGY SZABOLCS

Lesz-e újra lelke Európának?

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Európa elvesztette a lelkét – mondják egyre többen. Az elmúlt hónapokban magam is több előadást tartottam Európa összefüggésében. Ezeken meg szoktam különböztetni egy mítoszt és egy álmod. A mítoszban Zeusz bele-szeret a föníciai királylányba, Európába. A főisten bika alak-jában a szarvai közé kapja őt, és a tengeren át magával viszi Kréta szigetére. Zeusztól Európának három leánya születik, akik fájdalomban és szegénységben fogannak. Ismerünk egy álmod is Európáról. A *Cselekedetek* könyve szerint Tróászbán egy macedón férfi jelent meg álomban Pál apostolnak, e szavak kíséretében: „Jöjj át [...], légy segítségünkre!” (ApCsel 16,9) A pogány Európa segélykiáltása ez. Ennek hatására viszi Pál az evangéliumot Európába.

Kétezer év után megint a mítosz tör utat magának, és Európában az újpogányság hódít. Giovanni Papini katolikus író már a 20. század első felében úgy fogalmazott, hogy a világ elúzi mindenkor jó pásztorait, és az így magukra maradt emberek az istállóra tett világ trágyáján nyújtóznak végig... A közelmúltban elhunyt Jókai Anna pedig immár a 21. században írt így: „...tapasztaljuk, hogy jelenünk a mai »pásztorokat« lemosolyogja...” Az író az azonban reményt is érez, szerinte van esély arra, hogy a *Máté evangéliumában* felbukkanó bölcsék és a Lukácsnál szereplő pásztorok összesetalálkoznak. „Meggyőződésem, hogy a pásztorlelkű bölcséké a jövő” – vallja.

„Jöjj át, légy segítségünkre!” – folyamatosan ez a mondat járt eszemben, amikor az elmúlt időszakban három olyan konferencián vettem részt, ahol kimondottan szekuláris közegben szólhattam Európa újraevangelizálásának fontosságáról. A Jézusról szóló jó hír érvényességéről tanúskodhattam két szekuláris nagyvárosban, Brüsszelben és Berlinben, ráadásul olyan világi intézményekben, mint az Európai Parlament és a külügyminisztérium.

Mindkét brüsszeli konferenciát Mairead McGuinness, az Európai Parlamentnek az egyházakkal való kapcsolattartásért is felelős alelnöke hívta össze. A március 7-i tanácskozás középpontjában a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója állt. Egyházi vezetők és aktív politikusok azt vizsgáltuk, hogy miben járulhatnak hozzá a mai protestáns egyházak a kontinens szellemi és lelki megújulásához. Antje Jackelén svéd evangélikus érsek, Heinrich Bedford-Strohm, a Németországi Protestáns Egyház elnöke, Michael Bünker,

az Európai Protestáns Egyházak Közösségének főtárgya, valamint a valdens egyház élén álló Eugenio Bernardini elnök mellett magam is megoszthattam gondolataimat a mintegy nyolcvanfős hallgatósággal.

A mítosz és az álom közötti különbségtétel nyomán arról szóltam, hogy Kelet-Európa még mindig nem igazán tudott megszabadulni a posztkommunista örökségtől, ám a nyugati világ is vészjóslóan engedményeket tesz a szekularizációra építő újpogány eszméknek. Hangsúlyoztam, hogy a reformáció radikalizmusa segíthet a tróászi álom megvalósításában. Látásunkat szűkebb körben is megoszthattuk Antonio Tajanival, az Európai Parlament elnökével.

A német külügyminisztérium berlini központjában mintegy száz, különböző vallási közösséghez tartozó vezető tárgyalta „a vallások felelőssége a békéért” témában. Az alkalom különlegességét mutatja az az apró tény, hogy a külügyminisztérium épületében először alakítottak ki imaszobát. „Jöjj át, légy segítségünkre!” – kimondatlanul is ez a kérdés hatotta át a tanácskozást. A találkozó elején a házigazda, Sigmar Gabriel külügyminiszter arról tett tanúságot, hogy maga is gyakorló evangélikus. (Államtárgya pedig, mint megtudtuk, egyenesen zsinati tag.) Hangsúlyozta, hogy diplomataitól elvárja az egyházi jártasságot. Szólt a vallási közösségek szerepéről a béketeremtésben, külön is méltatva a közel-keleti egyházak vagy éppen a Szent Egyed Közösség tevékenységét. Az egyébként szociáldemokrata politikus kiemelte a vallások nemzetközi kapcsolatrendszerében rejlő értékeket. Kérte továbbá, hogy a hívők osszák meg tapasztalataikat a politikusokkal.

Június 27-én megint Brüsszelben jártam, Heikki Huttunen, az Európai Egyházak Konferenciájának főtárgya hívott abba a négyfős küldöttségbe, amely az Európai Parlamentben tárgyal. A hozzászólások kiindulópontja az Európai Bizottság által március 1-jén előterjesztett „fehér könyv” volt, az Európai Unió 2025-ig terjedő stratégiájának dokumentuma. Talán mondanom sem kell, hogy ezen a fórumon is kifejtetem nézeteimet a mítosz és az álom különbségéről. A konkrét felvetések között kíváncsúnak neveztem, hogy a különböző európai uniós forrásokra diszkriminációtól mentesen pályázhassanak az egyházak is. A 2004-es *Ökumenikus charta* alapján azt is hangsúlyoztam, hogy újra lelket kell adni Európának.

Talán felismeri a világ, hogy szükség van pásztorokra. ■

Ünnepelő magyarok a szórványban

Reformációs konferencia a Niagaránál

Háromszáz észak-amerikai protestáns ünnepelte a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját június 7-től 9-ig a kanadai Niagara Falls település melletti karmelita kolostorban. (Volt némi bája annak, hogy a reformációs ünnepség katolikus kápolnában kezdődött, és St. Martin magyar előadóművész az *Ave Mariát* játszotta klarinéton. A háttérből az oltáron álló Mária-szobor figyelte a nem mindennapi jelenetet.)

A szervezők nagyszerű helyszínt választottak a találkozáshoz, néhány száz méterre a Niagara-vízeséstől. A teremtettség e csodája éjszakánként a szobánkba is beszűrődő zúgásával emlékeztetett az „élő víz”-re, amelyet Jézus ígért azoknak, akik a Szentlélek által kapcsolatban élnek Istennel. „...Isten patakja tele van vízzel.” (Zsolt 65,10) Ez a patak kifogyhatatlan, áradó, életadó egy ilyen bolond korban is, amelyben élünk. Ez a reformáció titka is. Nem

Luther és Kálvin halt meg értünk, nem ők a nagy reformátorok, hanem a Názáreti, aki az élő vizet, az Istennel való közösséget hozta el a szomjazó emberiségnek. Jézus Krisztus a Reformátor, aki a deformálódott, mínuszba süllyedt egyházat és emberiséget jött helyreállítani. Ezért van még gyülekezet, ezért emlékezhetünk, ünnepelhetünk és reménykedhetünk a jövőt illetően.

Stagnálás, misszió, fogyás?

A másfél milliónyi magyar több hullámban érkezett Amerikába: az 1848–49-es szabadságharc leverését követően, aztán az 1930-as évek gazdasági válsága idején, majd a második világháború és az 1956-os forradalom után. A kivándorlók templomokat építettek, gyülekezeteket alapítottak.

Most az Egyesült Államokból, Kanadából, de még Ausztráliából is érkeztek erre a konferenciára, naggyobbszt reformátusok. Az evangélikusokat a clevelandiek és

A clevelandi gyülekezet

a torontóiak képviselték, valamint jómagam, aki az anyaországi eklézsia köszöntését vittem. Komoly erővel vonult fel a magyarhoni és az erdélyi reformátusság is, két püspökkel. A magyar kormányt is többen képviselték Balog Zoltán miniszter vezetésével.

Igehirdetések, fórumok, ünnepi istentisztelet – konfirmációi fogadalom megerősítésével – tették tartalmassá a találkozást. Nyíltan előkerült a szórványban élő magyarság és az egyház helyzete. Nagy kérdés, hogy a gyülekezetek stagnálnak-e, vagy missziói beállítottságúak, netán elfogynak, és tisztelettel, kegyelettel a sírig kísérik őket. Mindhárom változatra vannak példák ezen a vidéken is. Ma is reformációra van szüksége az egyháznak.

Cleveland: koptoké a hajdani magyar templom

Egy időben a második legnagyobb magyar településnek is nevezték a most félmillió nagyvárost. Két nagy templomot és parókiát is építettek az elődök. Fájdalmas, de szükségszerű döntést hozott a gyülekezet vezetése az elmúlt években: arra az elhatározásra jutottak, hogy eladják mindkét fenntarthatatlanná vált templomukat. A valamikor városrészt kiépítő magyarság szét-szóródott, a lakosság kicserélődött. A hívek féltek a veszélyessé vált környéken.

Ebben a városban valóban szinte minden utcasarkon templomot találunk. Itt nincs központi támogatás, mesterségesen üzemeltetett egyházközség. Ha van megfelelő létszámú közösség, van, aki fenntartja az épületeket, ha elfogy a gyülekezet, át kell gondolni a helyzetet. Eladni sem sikerült az épületegyüttest, árverésen, áron alul adták tovább egy kopt közösségnek. A másik templomot három éve árulják, eddig eredménytelenül. Különös volt bejárni a helyiségeket, látni az utolsó istentisztelet énekszámait a táblán, a félretett hangszereket, bútorokat, kegytárgyakat. Elhagyottá vált az Isten háza.

Mégis van remény. Isten a földön leginkább az emberszívben szeret lakozni, és nem kőépületekben. A közösség, amíg nem vásárol saját tulajdonú ingatlant, egy magyar református épületegyüttesben és a Tamásy lelkész házaspár lakásában tartja összejöveteleit.

Igét hirdettem a református és az evangélikus istentiszteleten, előadást tartottam *Reformáció napjainkban – a misszió mai útjai* címmel. Élénk gyülekezetet

találtam. Szinte mindenkinek van aktivitása, szolgálata, valamint érkeznek újabb érdeklődők. Idővel talán az evangélikusok is elkezdhetnek angol nyelvű alkalmakat is tartani, hiszen a harmadik és negyedik generáció tagjai már nem feltétlenül beszélnek magyarul. Úgy gondolom, hogy az egyháznak nem csupán a magyar nyelvűeket kell elérnie.

Élmény volt a kilencvenéves Mihály Ernő által vezetett városnézés. Ötven éve felügyelője a gyülekezetnek. Nem Magyarországon született, életében csupán két hetet töltött hazánkban. Százéves bátyjával szeretnének egyszer végighajózni a Dunán. Ernő bácsi még az eredeti magyar negyedben él. Megmutatta, hogy hol voltak az éttermek, üzletek. Kreatív gondozója a magyar kulturális parknak is.

Meglátogattuk a környéken élő különleges, anabaptista eredetű keresztyéneket, az amishokat is. Ők tudvalevően nem használnak áramot, tehát internet, tele-

lől érkező szél (Clevelandben is láttuk a homoszexuális városnegyedet intézményekkel, templomokkal, számtalan jelképpel, zászlóval díszítve). A tó környékén valamikor a huron indiánok éltek.

Az evangélikusok közösségét dr. Mekis Éva felügyelő tartja össze. Tamásy Zoltán lelkész az ötszáz kilométerre lévő Clevelandból jár át minden második vasárnap ígét hirdetni. A magyar gyülekezet német evangélikus templomot bérel. A Muravidékről származó egyik idős testvér évtizedek óta százhusz kilométerről jár az istentiszteletre. Itt is megtartottam reformációs előadásomat, és hirdettem az evangéliumot. A torontói baptisták is meghívtak szolgálatra. Ők a város szélén építenek új imaházat.

Egyik délután Mekis Éva házában találkozott az ökumenikus kórus. Különlleges tapasztalat beszélgetni az itt élő magyarokkal. Szinte mindenkinek regénybe illő életútja van. Az egyik néni felidéz-

FOTÓK: DR. MEKIS ÉVA, TAMÁSY ZOLTÁN, SZEVEÉNYI JÁNOS

Karmelita kolostor, a protestáns konferencia helyszíne

vízió sincs a lakásukban. Nyugdíjat sem fogadnak el az államtól. Csendben, viszázhúzódva, természetközelen élnek. A környezetvédők manapság szimpatizálnak velük, némelyek még csatlakoznának is hozzájuk.

Toronto: lelkész ötszáz kilométerről

Kanada legnagyobb városa mintegy ötmillió lakosú. Úgy tűnik, a sok nemzetiség békében él együtt, nagy területen. A szabadság itt is jelen van. A város egyik legismertebb terén a homoszexuálisok zászlaját fújja az Ontario-tó fe-

te azt a borzalmat, amikor 56-ban Budapest belvárosában vagy húszan szaladtak egy forgó, lövöldöző orosz tank elől. A gyilkológép szinte mindenkit lelőtt, de ő csodával határos módon életben maradt.

Az itteni magyarok sok ezer kilométerre élnek attól a helytől, ahol születtek, ahol megtanultak beszélni. Élettörténetük, sorsuk eltérő, ám a gyökerek, a hit és a nemzetiség összetartja őket.

Idős orvos barátom így köszönt el tőlem amerikai utam előtt: „Minden lépésedet áldás kísérje!” Fontosak az ilyen áldáskívánások.

■ SZEVEÉNYI JÁNOS

Evangelikus himnuszról kantáta

Tillai Aurél művének ősbemutatója elé

Különleges premier gazdagítja a reformáció emlékévét: szeptember 7-én a pécsi Kodály Központban mutatják be az egyebek közt Weiner Leó-, Liszt- és Kossuth-díjjal is kitüntetett érdemes művész, Tillai Aurél karnagy és zeneszerző Reformáció kantatáját. A komponistával Cantate rovatunk vezetője beszélgetett a zenemű születéséről.

– Hogyan keletkezett a kantáta? A pályázati lehetőség inspirálta a megszületését?

– Mi lenne alkalmasabb a reformáció nagy jubileumának megünneplésére, mint Luther Márton híres korálja, az *Erős vár a mi Istenünk?* [EÉ 254] Évszázadok során sokan feldolgozták már, s éneklésekor bennem is többször felmerült a lelkesítő érzés, hogyan zenghetne még bizakodóbban, ünnepélyesebben minden protestánsok közös, nagy éneke. Amikor az elmúlt ősszel felhívták a figyelmemet egy alkotói pályázatra, úgy éreztem, nagyon aktuális lenne most feldolgozni egyházunk himnusát. A benyújtott partitúraoldalak a téma első megjelenését és az első epizódot tartalmazták, mindjárt meghangszerelt formában. Ennek nyomán bíztak meg a teljes mű megírásával. A *Reformáció kantáta* baritonszólóra, kórusra és hagyományos klasszikus zenekarra készült.

– Hogyan alakult ki a kantáta szövegkönyve? Miért éppen ezeket az énekverseket zenésítette meg?

– Tartalmi és terjedelmi okok miatt az volt az elképzelésem, hogy az *Erős vár...* témájának mind a négy versszakát feldolgozom, mégpedig a szöveg tartalmának megfelelően variációs formában. A strófák közé pedig az ugyancsak a reformáció első évszázadából, a 16. századból való két másik korált iktatok, az *Adj békét a mi időnkben* [EÉ 291] és az *Isten nékem erőm, bizodalمام* [EÉ 338] címűt, valamint a *Hogyha felindul az Isten* [Református énekeskönyv 68] kezdetű genfi zsoltárt. Ezek az evangélikus és a református egyháznak ma is drága kincsei. Kiválasztásuknál egyrészt arra törekedtem, hogy

FOTÓ: BORBÁS MÁTYÁS

a dallamok egymástól jelentősen eltérőek és önmagukban is nagyon szépek legyenek, másrészt a szövegek tartalmukban jól kapcsolódjanak a téma egymást követő versszakainak gondolatvilágához. A darab formájában ötvöződik a variáció és a háromepizódos rondóforma. Mivel a dallamok sokfélék, a feldolgozásnak is különböző lehetőségeit biztosítják. Mindebben szerepet kapnak a szólólista és a kórus változatos megszólalásai, valamint a szimfonikus zenekar különböző hangszeresének és hangszercsoportjainak alkalmazása.

– Vannak-e olyan szerzők és egyházzenei művek, akik és amelyek mintaként vagy gondolatébresztőként szolgáltak az alkotói folyamatban, akár a formát, akár a harmóniavilágot tekintve?

– A darab ihletője maga a főkorál és annak éneklése volt, elsősorban is a „nehéz időkben”. Konfirmációs ígém is ezt fejezte ki: „*Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?*” [Róm 8,31; Károli-fordítás] Akár mottója is lehetne Luther koráljának. Több régi mester Erős vár-feldolgozását ismertem meg pályám során, s nagyon szeretem például Mendelssohn *Reformáció szimfóniáját*. De most, a mű írásakor egyiket sem tanulmányoztam. Azt akartam, hogy amit leírok, az belőlem fakadjon. Természetesen a régi nagyok hatása belénk ivódik, a stílus senkinél sem független a zenei múlttól.

– Kik és mikor fogják bemutatni a kompozíciót?

– A Pannon Filharmonikusok igazgatója egy beszélgetés alkalmával figyelt föl arra, miféle pályázaton dolgozom. Ő ajánlotta fel, hogy szívesen megszólaltatják az elkészült darabot, s erre szeptember 7-én, a zenekari évad első hangversenyén a pécsi Kodály Központban sor is kerül Bretz Gábor és a Pannon Filharmonikusok fesztiválkórusának közreműködésével. Bogányi Tibor karnagy úr immár a harmadik oratorikus műve-met mutatja be.

– Hogyan hallgassuk a *Reformáció kantáta* ősbemutatóját? Mire érdemes figyelni az előadás során, hogy minél mélyebben befogadhassuk a kompozíciót?

– A közönség protestáns tagjai olyan gyülekezeti énekekkel fognak találkozni a hangversenyen, amelyek az istentiszteleteken is felcsendülnek. Talán a ráismerés örömeivel fogják figyelni, milyen új köntösben jelennek meg ezek a dallamok. A legszebb az volna, ha a szövegek tartalma és a zene egyaránt megfogná őket.

■ EČSEDI ZSUZSA

Hiánypótló hiányok

Kiállítás Szita István festőművészi hagyatékából

Egy ismeretlen életmű címmel nyílt meg a tavaly elhunyt evangélikus lelkész és festőművész, Szita István kiállítása június 27-én a Resident Art Budapest galériában. A bemutatott képek a mintegy kétezer festményt számláló, eddig ismeretlen hagyatékából származnak; a tárlat anyagát a művész akarataival megegyezően, az örökösökkel együttműködve készítettük elő. Gadó Zsuzsa kurátortársam kitartó és lelkes hozzáállása kellett ahhoz, hogy a műveket átnézzük, és az alkalomra kiválogassuk belőlük a legerősebb alkotásokat.

*Harminc küllő kerít egy kerékagyat,
de köztük üresség rejlik:
a kerék ezért használható.
Agyagból formálják az edényt,
de benne üresség rejlik:
az edény ezért használható.
A házon ajtót-ablakot nyitnak,
mert belül üresség rejlik:
a ház ezért használható.
Így hasznos a létező
és hasznot-adó a nemlétező.*

(Lao-ce: Tao te King. Az Út és Erény könyve. Az út – 11. vers; Weöres Sándor fordítása)

SZita István festészetének megragadásához nem véletlenül választottam a Lao-ce-idézetet, hiszen az a fantasztikusan egyéni festői forma- és színvilág, amely az itt kiállított képekről visszaköszön, épp a hiányon, a lemondáson és a negatív formákon keresztül érthető meg leginkább. A művész egyházi pályafutását derékba törő igazságtalan eljárás után nemcsak az élete, hanem a festészete is válságba került, hiszen nem csupán a művészi pályáról, de az egyházi szolgálatról is le kellett mondania.

Ebből a mélyrepülésből csak 1977 körül, erdei meditációi során találta meg a ki-

utat, a korhadt farönkökön felfedezett szúrágások segítségével, amelyeket frottázs-, azaz dörzsnyommattechnikával lemásolva és összegyűjtve, motívumként emelt be a művészetébe. Ez a motívum teljesen új irányba indította el festői látásmódját. A szúrágás az anyag hiányának alakja, amely nem pusztán formai lelemény, és idővel Szita festészetének fontos metaforájává nemesedett. Ahogy írta: „Mindig a semmiből, a nem létezőből egy belső hang és erő kényszerít a valóság felé.”

Élet és művészet

A gyerekkorától a képzőművészeti pályára irányába tartó fiatal Szita egyházi ambícióinak következtében nem tudta elkezdeni a képzőművészeti főiskolát, hiába élvezte Barcsay mester személyes támogatását. Elvégezte az evangélikus teológiát, lelkészként szolgált, hamarosan azonban meg kellett válnia egyházától: 1968-ban a püspökökkel való nyílt konfliktus következtében eltiltották az egyházi szolgálatról. ►

Soha többé nem térhetett vissza a lelkesi pályára; teljes erkölcsi rehabilitálása 2007-ben történt meg.

A lelkesi hivatástól való eltiltása után szakmunkásként, majd vegyésztechnikusként dolgozott a Taurus gumigyárban, s közben – a nyilvánosság teljes kizárásával – folyamatosan alkotott. A művészi karrier lehetőségét az egyházi szolgálat reményében feladó Szita így mind az egyházi, mind a professzionális művészi pályájától megfosztva érezhette magát.

Ahogy az életéről, úgy a festészetéről is elmondható, hogy tele van ellentmon-

dásokkal. Festészetében két, egymással szinte semmilyen kapcsolatba nem hozható stílust lehet megkülönböztetni, amelyek műtárgycsoportokra vonatkoztatva jól elkülöníthetők.

Egyházi műveket követő műtermi kalandozások

Egyházi festményeit leginkább naiv, elbeszélő, az eredetiséget leggyakrabban nélkülöző művészet jellemzi, amely bemutatásra mindenképpen érdemes, egy-egy festői világot képvisel. Szita ezzel

párhuzamosan – szinte titokban – kifejlesztett egy teljesen autonóm, az elvárásokat semmibe vevő, színekben gazdag nonfiguratív festészetet, amelynek darabjai hosszú éveken keresztül kizárólag a műterem falai között maradtak. Ezek legjavából született meg az *Egy ismeretlen életmű* című kiállítás.

De vajon mi a magyarázat arra, hogy Szita festészetében az egyházi művek stílusa ennyire elüt a saját kedvtelésére festett műtermi képektől? Azt gondolom, hogy egyházi művészetét erősen meghatározták azok az egyház felől érkező, vélt vagy valós elvárások, amelyeknek a művek készítésekor meg akart felelni, valamint a szent történethez való ragaszkodás, a narrativitás, az egyértelműség és az ikonográfiai sémák ismétlése. Mindezek túl erős példaként álltak előtte, így nem tudta – vagy nem is akarta – függetleníteni magát tőlük. Ezzel ellentétben nem egyházi témájú, talán leginkább nonfiguratívnak nevezhető képeiből sugárzik a festői szabadság, a harmónia, a szépség utáni vágy és az az alázat, amellyel a legapróbb részletformákban is igyekezett megtalálni a szépséget. Ezek a képek – a vallásos alkotásokkal ellentétben – nemcsak érzékiek, de hallatlanul érzelmesekek, küzdelmesek, személyesekek és őszinték is.

Ebben a nonfiguratív, mindenfajta nyilvánosságot kizáró festészeti világban tudta megélni azt a szabadságvá-

gyat, amely – bár teljesen kibontakozni sosem tudott – folyamatosan utat talált magának Szita életében, de kiváltképp festészetében. (Az Európai Iskola néhány művészehez hasonlóan Szita is évtizedeken keresztül kizárólag saját magának festett.) Ennek a szabadságnak a kibontakozását egyik oldalról az egyént kontrolláló államszocializmus elnyomó gépezete, másik oldalról az akkori evangélikus egyházzal való ambivalens viszonya és persze a létfenntartás érdekében végzett munkája akadályozta.

Hatások és a saját stílus kialakulása

Szita művészetről alkotott felfogására mindenekelőtt Vaszilij Kandinszkij volt nagy hatással. Az orosz absztrakt festőnek *A szellemiség a művészetben* című művészetfilozófiai írására többször is hivatkozik szövegeiben. Festészetére hatott még a svájci Johannes Ittennek, a korai Bauhaus fantasztikus tanárának szintana, a szintén svájci Paul Klee imaginárius festészete, a francia-német Hans Arp befoglaló formáinak autonóm világa és a német Max Ernst játékos festészete

is. A hazai művészek közül talán leginkább Illés Árpádnak, Korniss Dezsőnek és az Európai Iskola egyes művészeinek hatása érezhető a munkáin.

Szita István festésetelméleti művein és művészetén egyaránt érezhető a folyamatos önképzés és tájékozódás. Sok tekintetben magáévá tette Kandinszkij nézeteit, amelyek szerint a szín, a forma és a vonal kompozícióba rendezése elsőbbséget élvez a tárgyi világ ábrázolásával szemben. A tiszta művészet számára elegendő volt az érzelmek és a gondolatok kifejezéséhez. Szita is sokat foglalkozott az egyes színek lélekre gyakorolt hatásával, szimbolikájával, tartalmával és a lehetséges kompozícióba rendezésével, s ezzel önálló vizuális világot teremtett. Inspirációit sokszor a már említett hétköznapi formákból (szűrágások, gyűrődések, mikroszkopikus formák) merítette, majd ezeket magasabb szintre emelve transzformálta művészetébe.

A korszakra jellemző visszafogott színhasználattal ellentétben Szita a színvilága és a kompozíciói által erőteljes, élő, kontrasztos stílust alakított ki, amely olykor kifejezetten vad, érzéki látványt nyújt. Eredeti formai és technikai ötleteit

Szita a színvilága és a kompozíciói által erőteljes, élő, kontrasztos stílust alakított ki, amely olykor kifejezetten vad, érzéki látványt nyújt.

sokáig próbálgatta, mire egy-egy kitűnő darab született, de így is több tucat remekmű van a hagyatékban.

A kiállításához kapcsolódóan katalógus készül, amely várhatóan októberben jelenik meg. Szita István életéről és festészetéről Frenyó György készít dokumentumfilmet, amelynek végső változatát szintén ősszel mutatják be.

■ SCHNELLER JÁNOS
művészettörténész

A kiállítás augusztus 4-ig tekinthető meg a Resident Art Budapest galériában: 1061 Budapest, Andrássy út 33.

FOTÓK: LUKÁCS GABI / RESIDENT ART BUDAPEST

A mi felelősségünk

Vasárnap reggel van, a család ébred, az istentisztelet is tervben van. Az édesanya nyolckor kelt, hogy elkészítse a reggelit, az édesapa valamivel utána, úgy nyolc óra húsz körül. A rántotta és a kávé karakteres illata kellemesen cirógatja az éppen jobbra forduló fiatalok orrát, de még ez sem készteti őket a felkelésre: „Hajnali nyolckor? Hogyisne! Vasárnap?” – gondolhatják magukban a nebulók. Az édesapa is csak most ébred, de a felesége unszolására ébresztőt fúj a gyermekek között. Az ő hangja mégiscsak mélyebb... „Gyerekek! Reggeli, aztán istentisztelet!” Nagy nehezen kilenc körül mindenki asztalhoz ül, majd megreggeliznek. Utána mindenki készülődik, hiszen akármilyen ruhában nem lehet istentiszteleten részt venni. Már mindenki készen van, közeledik a tízórási kezdés, amikor jó hívő módjára az egész család kényelmesen helyet foglal a kanapén, majd bekapcsolják a tévét, kezdődhet az istentisztelet! Amelyet az egyház havonta megjelenő adásában hallott, majd szintén az egyház honlapján pontosított, a „programok” fülecskénél. Habár ez egy

szélsőséges szituáció, nem vagyok róla meggyőződve, hogy ne lenne ilyen, amilyen érdekes dolgokat tapasztalni körülöttünk. Ez lehet – ha George Lucas-osan akarok fogalmazni – a média sötét oldala. A sorozatbarátokat függővé, a sportbarátokat „fotelszurkolókká”, a keresztényeket pedig (ha még fontos neki, és veszi a fáradságot) „fotelhívökké” teheti. De ez csak az egyik oldal. A média, a sajtó, a nyilvánosság egy eszköz. Mint ahogy a dolgok önmagukban nem jók vagy rosszak, hanem mi tesszük jóvá, avagy rosszá őket, így a média is lehet a szövetségesünk. Jómagam médiapárti vagyok, óriási lehetőséget látok benne. Behívhatjuk az embereket, megmutathatjuk, hogy miért is fontos templomba járni, megízleltethetjük velük a kereszténység ízét, de a főétel helyben a legfinomabb! Hogy élünk a médiával, a mi dolgunk. Hogy bejönnek utána az emberek a templomba? A mi felelősségünk.

■ TIBORCZ DÁNIEL

Forrás: Leckekönyv

– az Evangélikus Hittudományi Egyetem
havilapja, 2017. február

Kicsit leülsz?

Kérlek, ülj le egy kicsit. Mennyi minden történt ma! Reggel a mobilod ébresztett, s kinéztél az ablakon, milyen idő van kinn. S aztán egy finom, de gyors kávé, és már a következő helyre gondoltál, amely tetteiben terád várt. Volt, akit megláttál, volt, akit nem. Talán szóltak hozzád, s meghallottad a kérő szót? Láttad a másik tekintetét, melyben lehet, hogy kérdés volt elrejtve?

Pillanatok alatt eltelt a nap, volt benne öröm, nyugalom, de aggodalom is, aztán jött egy biztató szó – bízzál. Mintha hallottam volna Valakitől már ezt. Hiszen sokszor biztatott az életemben. Lehet, hogy most is ő kér, kicsit ülj le, már alkoszod, talán jó lenne beszélgetni a csendességben Veled. Szeretne feltölteni, reményt, hitet adni.

Kicsit leülsz?

Forrás: Tóth Melinda Anna
lelkész – Facebook

Uborkaszazon után emlékpark. Kettős évfordulóra készülnek méltó módon Sopronnémeti evangélikusai: az idei esztendőben nemcsak a lutheri reformáció megindulásának ötszázadik, de saját templomuk felszentelésének huszadik évfordulójáról is megemlékeznek. Így ősszel elhatározták, hogy a temp-

lom mögötti ezerkétszáz négyzetméter alapterületű – egykor a Rábaközre jellemzően uborkatermesztés céljára bérbe adott – földterületükön emlékparkot létesítenek. Az azóta is szépen gondozott területen több mint száz, többségében újonnan ültetett fát az egyházközség jelképes összegű pénzbeli megváltás ellenében felkínálja az elmúlt két évtized során a templomban megkeresztelt tizenkilenc személynek, huszonegy megkonfirmált fiatalnak, illetve annak a hat házaspárnak, akik itt kötöttek házasságot. Ezentúl emlékfája lesz a gyülekezetben ezen idő óta szolgáló lelkészeknek, felügyelőknek és gondnokoknak, az egyházkerület püspökeinek, az egyházmegye espereseinek, valamint a templom tervezőjének. A park létesítését adománnyal támogatóknak a gyülekezet emléklapot ajándékozik.

Forrás: Dunántúli Harangszó, 2017. nyár

A hivatás vasárnapja Szombathelyen.

Egyházunk vezetősége a húsvét ünnepe utáni második vasárnapot, a jó pásztor vasárnapját a hivatás vasárnapjaként hirdette meg. E napon ünnepi alkalomra gyülekeztek a szombathelyi evangélikusok az istentiszteletre, hiszen a keresztyén egyházi szolgálatért és teológusképzésért imádkozott a gyülekezet. Az istentiszteleten D. Szabik Imre nyugalmazott püspök áldotta meg azokat a híveket, akik az elmúlt hetekben és hónapokban részt vettek a vasi egyházmegye gyülekezeti munkatárs-képző tanfolyamán. A gyülekezeti szolgálatba kiküldöttek oklevelet vehettek át a munkatárs-képző záró alkalmán. Ezen a hétvégén teológushallgatók is szolgáltak a gyülekezetben. Szombaton ifjúsági órát és a felnőttként konfirmálók számára Alpha-kurzust tartottak. Vasárnap pedig amíg a teológushallgatók egy része az istentisztelet liturgiájában vállalt szolgálatot, addig másik részük a gyermekeknek tartott foglalkozásokon vett részt. Az igehirdetés szolgálatát az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének vezetője, dr. Bácskai Károly végezte. Az alkalom agapéval zárult.

Forrás: Dunántúli Harangszó, 2017

Igazi ritkaság. Európában egyedülálló: pestisszószerű Keresztényszigeten. Járvány esetén így védték a lelkeszt.

Forrás: Veres Emese-Gyöngyvér – Evangélikus kulturális örökség Facebook-csoport

Salamon, fonál, smile...

Konfirmáció Orosházán

Harminckét hetedikes diák. Kamaszok. Mutáló fiúk, serdülő lányok, vadonatúj egységes hófehér ruhában. Hármas oszlopban vonulnak a templomba. Előttük az iskolalelkész, mögöttük a mentoraik és a presbiterek, végül az igazgató lelkész. Bekerítve. Hangosan szól az ének, az ő hangjuk bátortalan. Ékes rendben megkeresztelnek közülük ötöt. És folyik a víz a hajukon, homlokukon, arcukon. Majd nagy félkörbe állnak, és mondják a nevüket. Ki hangosabban, ki halkabban. És ismétlik a hitvallás szavait: „...mindhalálig. Ámen!” Három körben térdepelnek az oltár elé, és nyújtják jobbjukat mindannyian. Hallják az áldó igéket. Van, aki el is mosolyodik rajta: talált. Aztán még jobban bekerítve találják magukat, mert mögöttük állnak a „konfirmandusmentoraik”.

Tanárok, presbiterek, felnőttek, idősebb diáktársak és lelkészek, akik szeptember óta kísérték őket imádsággal, barátsággal, bátorítással. Nem hiába. (További három társukért még ezután is fontos lesz imádkozni. Ők most nem konfirmáltak. Reméljük, később beérik majd az ő lelkükben is az elvetett mag.) Elöl a fiatalok sora, mögöttük a mentoroké. Vállukon nyugvó kezek. Nehéz kezek. Simogató kezek. De ezek nem tanárok kezei. Nem: testvéreké! Idősebb testvéreké. Aki éneklük a *Confirmát*. Együtt. Imádsággal, áldó érintéssel. A Szentlélek Istenre bízva őket. Megtörtént. Azután mindenki leül. Csak az iskolalelkész lép az oltártérbe.

Ekkor a hozzátartozók közül többen az órájukra néznek: „10.45 van. Ajaj! És még csak most kezd prédikálni?” Ráadásul az *Ószövetségből* olvas, Salamon templomszentelési imádságából. Ám furcsamód csak három dolgot említ. A templomot, a közösséget és az egyént. Akikért egykor a templomépítő király imádkozott, sok dologban hasonlítanak hozzánk. Templomban vagyunk mi is, a családunk is itt van velünk, és egyenként

mindannyian. Aztán lehajol, és felemel egy fehér fonalköteget, rábízva egy férfiemberre, aki kilépve a padból átvesszi tőle. A pirosat egy fiatal mentornak adja, a türkízt pedig egy hitoktatónak. Az igehirdető gyengének, kócosnak, szálnalmasnak nevezi az összevissza álló fonalakat. Majd a hajfonatkészítést említi, s megkéri a három segítőjét, hogy haj módjára fonják össze a három fonalköteget.

Míg ők kerülgetik egymást a két és fél méter hosszú fonalakkal, a lelkész a gyermekkori ügyetlenségét említi. Hiába akarta az anyukája haját befonni, a két kezében lévő tincsek mindig szétcsúsztak. S beszél az említett hármas egység fontosságáról. A templom, a család és az egyének összefonódásának lehetőségéről, erejéről. Közben elkészül a háromszínű fonat. Már hiába akarná bárki széttépni, nem bírná. Már nem is olyan kócos. Sőt amint az oltárkerítés két szélére odarögzítik, középen smile-t rajzol a gyülekezet elé. Mintha csak az Úristen mosolyogna a gyülekezet felnőtt és a frissen konfirmált közösségére. Ehhez térdelve veszik első úrvacsorájukat a fiatalok, és követik őket még vagy százötvenen (az igazgató lelkész és a vendég lelkész női szolgálata által).

A *Himnusz* és az áldás után csoportképek készülnek. Sok büszke szülő emeli magasba telefonját, fényképezőjét. Valami történt. Hogy valójában mi, azt talán sem ők, sem gyermekeik nem tudják pontosan megfogalmazni. De az biztos, hogy van mit és van kit fényképezni. Hiszen valami valóban történt: az orosházi evangélikus gyülekezet gyarapodott harminckét fiatalal. Akikért lehet tovább imádkozni. Akikre lehet számítani. Akiknek át lehet adni az evangélium drága kincsét. Kérjük és reméljük, hogy az hűséges lelkek találjan!

■ SZIGETHY SZILÁRD

Forrás: Orosházi Harangszó, 2017. pünkösd

Szeretettel várjuk a gyülekezeti, intézményi híreket, hírleveleket! Kérjük, az elektronikus dokumentumokat – pdf formátumú anyagokat – e-mailben az evtallozo@gmail.com címre, a nyomtatott kiadványok egy-egy példányát a szerkesztőség postacímére szíveskedjenek küldeni: 1091 Budapest, Üllői út 25. Köszönjük!

Búcsú Halasi Andrástól

Felfoghatatlan. Június 27-én, életének 28. évében elment Halasi András József lelkész, fiatal férj, édesapa. Testvérünk a Krisztusban, kollégánk, barátunk. András-kereszt című blogjának áhítataival emlékezünk rá. Nyugodj békében, Andris!

Az igazság elhívottai

„Én, az Úr, elhívtalak az igazságért... Nyisd meg a vakok szeméit, hozd ki a börtönből a foglyokat, a fogházból a sötétben ülőket!”

(Ézs 42,6–7)

Egyáltalán nem mindegy, hogy komolyan vesszük-e azt, hogy miért vagyunk az adott helyünkön. Abban a szolgálatban, hivatásban, munkában – ki hogyan viszonyul saját mindennapjaihoz –, amelybe az Úr helyezett minket. Mert lehet félvállról venni a dolgokat, lehet félgőzzel, oda nem figyelve végezni napi feladatainkat, de akkor mi értelme mindennap odaszánni magunkat?

Hasonló a helyzet a te és az én egyedi, mégis közös élethivatásunk, keresztségünk esetében is. Lehet félvállról venni azt, hogy keresztyének vagyunk, és így hátat fordítani mindennek és mindenkinek, amihez és akihez éppen nincsen kedvünk. De így nem teszünk mást, mint semmibe vesszük azt a hívást, azt a kegyelmet, amelyet az Úr adott nekünk akkor, amikor nevünkön szólított és gyermekévé fogadott minket.

Keresztyénnek lenni éppen ezért élet-hívás. Minden napunknak a reménységben kell tennie, és az igazság fényességében. Nem magunkért, hanem a másik emberért. Azért, aki éppen ott van mellettünk, akit pont neked és nekem kell vigasztalni, akit neked és nekem kell kihozni a vakaságból és a sötétségből. Nem mondhatjuk, hogy majd más teszi, majd holnap megteszem. Arra születtünk újjá Krisztusban, hogy hordozzuk a ránk bízottakat, hogy észrevegyük azokat körülöttünk, akiknek pont ránk van szüksége. Hiszem, hogy ha képesek vagyunk így élni az életünket, akkor mi magunk is megtapasztaljuk, hogy jó az igazság elhívottainak lenni.

2017. május 30.

Halasi András utolsó blogbejegyzése

Örök élet

Jézus így imádkozott: „Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, Jézus Krisztust.”

(Jn 17,3)

Mit jelent valójában az, hogy ismerhetjük az egy igaz Istent és Fiát, Jézus Krisztust? Pusztán vallási hovatartozást, amely alapján azt tudom mondani, hogy én keresztyén vagyok, nem pedig muszlim, buddhista, avagy hindu? Esetleg kulturális kapcsolódást, amely alapján bárhol élek a világban, hozzákapcsolódom a Szentírás

talaján álló, nemzeteken és időkön átívelő kulturális csoporthoz? Talán hagyományt, amely ott van a falainkat díszítő feszületekben, szentképekben, avagy Luther-ábrázolásokban és abban, hogy olykor-olykor megjelenünk az Isten házában, mert hát ez így szokás?

Reménység szerint ezeknél jóval többet. Én hiszem, hogy ezeknél jóval többet. Mert a Szentháromság Isten ismerete mindenekelőtt óriási kegyelem. Kegyelem azért, mert ő meg akarta ismertetni magát veled és velem, kegyelem azért, mert küldött valakit, aki hirdette nekünk az evangéliumot, és kegyelem azért, mert reménység szerint jó földbe hullhatott a mag, és képessé váltunk arra, hogy termést hozzunk.

Éppen ezért ismerni a mindenható Istent és Jézus Krisztust maga az örök élet. Mert benne és általa valami egészen csodálatos dolog történik meg veled és velem: megérezhetjük, hogy nincs olyan mélység, ahonnan ne volna felfelé; nincs olyan magasság, ahol szédülni kellene; nincs olyan nap, amikor rá ne tekinthetnénk; nincs olyan perc, amelyben ő nem értünk könnyörög. Jézus Krisztus maga az örök élet. Neked és nekem.

2017. május 24.

Otthonlét

„Bizony, jobb egy nap a te udvaraidban, mint máshol ezer.”

(Zsolt 84,11a)

Egészen különleges élmény, amikor valaki otthonra talál. Egy városban, amit előtte talán nem is ismert, de valahogy már az első lépésekkor azt érzi, mintha mindig azokon az utcákon sétált volna. Egy lakásban, amelyet talán saját kezével varázsolt otthonná, no meg az évek során számtalan élménnyel. Egy közösségben, amely befogadta, és amely szinte része lett, olyannyira, hogy azt már senki nem veheti el tőle. Jó dolog otthonra találni, mert ott az ember biztonságot érez, és így lehetőséget kap a kiteljesedésre.

Fontos azonban, hogy van egy mind ezeknél fontosabb és mindezekhez egészen szorosan kapcsolódó otthonra találás: megtalálni a mindenható Istent. Különös keresés ez, mert úgy kereshetünk, kutat-

hatunk, hogy közben mi vagyunk azok, akiket megtalálnak. Akik egyszer csak azt vesszük észre magunkon, hogy már nem keresünk, nem kutatunk, mert megtaláltunk. Ilyenkor tapasztalhatjuk meg a kegyelmet és reménység szerint vele együtt valami jóleső érzést, hogy hirtelen sok minden a helyére került. Mert megláthatjuk helyünket a gyülekezetben, saját közösségeinkben, mégpedig úgy, mint keresztyén, Krisztust követő emberek.

Ez pedig, a Krisztus követése, hiszem, hogy naponként elhelyezi a szívünkben a fenti bizonyágtételt, hogy jó nekünk az Úrral lenni. Sőt! Jobb egy napot eltölteni az Úr közelében, mint máshol ezret. Mert aki egyszer megtapasztalta a kegyelmet, aki egyszer hallotta az élő Igét, aki egyszer élt az úrvacsorával, az reménység szerint újra és újra erre vágyakozik.

2017. április 25.

Az írások forrása: andraskereszt.blog.hu

El kell indulnunk a kényelem vallásából az emberek felé

„Egyházként ki kell lépnünk a kényelmi helyzetből, ami azt jelenti, hogy a hit a szeretet nyelvén szólal meg. Vagyis meg kell találnunk azt a nyelvet a másik emberhez, amelyen keresztül meg tudjuk szólítani” – mondja Aarre Kuukauppi inkeri püspök. Az Oroszországban működő, finn eredetű evangélikus egyház vezetőjével készült interjút rövidítve közöljük.

Az inkeri egyházat finn telepesek alapították a 17. század elején, akik magukkal vitték a svédek által megszerzett területre, új hazájukba a reformáció tanait. Később, a nagy északi háború (1700–1721) eredményeképpen Inkeri visszakerült Oroszországhoz, és ez döntően megváltoztatta az inkeri finnek helyzetét, egy idegen kultúrájú állam alattvalóivá téve őket. 1703-ban megkezdődött a területen Szentpétervár építése, amely 1712-től az Orosz Birodalom fővárosa lett. Ám az inkeri egyház még jó ideig háborítatlanul működhetett. Ennek részben az volt az oka, hogy az evangélikus egyház mint az egyetlen kul-

turális intézmény Inkeriben felbecsülhetetlen értékű munkát végzett a 18. században a finn nyelv ápolása terén. A 19. század elején egyházi kezdeményezésre kezdett kialakulni az iskolarendszer is. A kommunista diktatúra létrejöttét követően azonban változott a helyzet. 1937-ben működésüket teljesen betiltották, a lelkészeket kitelepítették, vagy még rosszabb sorsra jutottak. Első templomukat csak 1977-ben kaphatták vissza. Helyzetüket a rendszerváltás is részben nehezítette, mivel az 1980-as évek végén, a határnyitást követően a finn származásúak számára lehetővé vált, hogy visszaköltözzenek Finnországba. Így tíz év

alatt majdnem kiürültek az oroszországi evangélikus gyülekezetek. Az inkeri egyháznak jelenleg körülbelül tízezer tagja van, és nyolcvan gyülekezetük működik, szétszórva egész Oroszország területén. Emellett több idősek otthonát és gyermekotthont is fenntartanak, foglalkoznak hajléktalanellátással és a börtönből szabadultak rehabilitációjával is.

– Mit takar tulajdonképpen az inkeri elnevezés? Ez egy területi megjelölés, vagy más eredete van?

– Az inkeri név nagyon régi szó. Nem tudjuk biztosan, honnan származik. A legszébb történet, amelynek elég sok valószínűsége is van, egy körülbelül ezer évvel ezelőtt élt svéd királyról szól, aki a lányát a novgorodi herceghez adta feleségül. A királylányt finn nyelven Inkerinek hívták. Az apja a Néva két partján fekvő területet ajándékozta a novgorodi hercegnek a lánya hozományául. ►

A föld a lányról kapta a nevét, svédül Ingermanlandnak nevezik. Van egy szép, tiszta vizű folyó is, amely keresztben átszeli ezeket a területeket, és szintén az Inkeri nevet viseli. Amikor Nagy Péter cár elfoglalta a svédektől, nem változtatta meg az elnevezést. Az egyházunk mostani hivatalos neve Oroszországi Inkeri Egyház. Ebben benne van, hogy a gyökereink Inkeriföldön vannak, de az is, hogy egész Oroszország területén végezzük a szolgálatunkat.

– Ez azt jelenti, hogy szerte Oroszországban léteznek evangélikus gyülekezetek?

– Amikor a rendszerváltás utáni szabad időszak beköszöntött, az egyházunknak volt egy nagyon erőteljes missziói látása, és elkezdődött a munka a mordvinok és más finnugor népek között. Korábban az Orosz Birodalomban mindig meghatározták, hogy mely egyházak a bevett, hivatalos egyházak, és köztük a lutheránus misszió is teret kapott, egészen Vlagyivosztk városáig terjedően. Ott is van ma az inkeri egyháznak egy kicsiny gyülekezete, és abban a templom-

ban működik, amelyet még a finn szenátus alapított annak idején. A peresztrojka következtében egészen nagy missziói terület nyílt meg egyházunk számára, mert a kommunista idők előtt szinte minden orosz nagyvárosban létezett evangélikus gyülekezet. Éppen ezért az egyház újjáéledésének idején próbáltuk ezeket a központokat újra életre kelteni. Minden városban alakult egy kicsi közösség néhány evangélikus identitású emberből. Az egyik új missziós központunk például Omszkban van, ahol jelenleg is folynak a megbeszélések az állami szervekkel arról, hogy visszakapjuk a templomunkat. Egyébként ott a város legrégebbi épülete az evangélikus templom. Tavaly ünnepelték alapításának a háromszázadik évfordulóját. Egy svéd evangélikus hadvezér építtette a templomot, aki ott állomásozott a katonáival. Ez a történet is mutatja, hogy a régmúlt történelmi hagyományai nagyon jó alapot szolgáltatnak a mai misszióhoz. Az egyetlen komoly probléma, amely egyben egyházunk nagy kihívása, hogy a megfelelően képzett lelkészek hiányától szenvedünk.

– Azért van lelkészhiány, mert túl kevés a jelentkező a teológiára?

– Sokkal inkább az az oka, hogy gyorsabban születtek a gyülekezetek, mint ahogy elegendő lelkészt sikerült volna kiképezni. Egy másik gondunk az, hogy nagyon sok olyan diákunk van a teológiai tanulmányokat választók között, akik éppen megtért, fiatal keresztyének. Nyilván ebből adódik a nehézség: a teológián eltöltött négy év nem elegendő arra, hogy gyökeret verjenek az egyházban, és tényleg megszerezzék a megfelelő képzettséget, nem csak tanulmányi értelemben. Nem lehet a végzettség megszerzése után rögtön felszentelni őket.

– Kisebbségi egyházak esetében nagyon fontos az identitás megőrzése. Ön szerint mi a legnagyobb megtartóerő az inkeri egyház tagjai számára, hogy ragaszkodjanak a hitükhöz és az egyházukhoz?

– Egészen biztos vagyok abban, hogy nem a finn öntudat, a néphez való tartozás érzése, hanem a biblikus tanítás és az evangélikus hit megélése a legfontosabb az identitás megőrzésében. Az evangélikus identitás kialakításában nagyon fontos, hogy megérezzük a lelkészeinkkel is: nem elég, hogy a keresztség és az úrvacsora, tehát a szentségek és az istentiszteleti élet összefüggésében rendben vagyunk, hanem ennél többre van szükség. Épp mostanában járt nálunk egy vendéglelőadó Finnországból, aki arról beszélt, hogy el kell indulnunk a kényelem vallásából az emberek felé. Egyházként ki kell lépünk a kényelmi helyzetből, ami azt jelenti, hogy a hit a szeretet nyelvén szólal meg. Vagyis meg kell találnunk azt a nyelvet a másik emberhez, amelyen keresztül meg tudjuk szólítani. Egy példa erre, hogy az egyik gyülekezetünk finnországi egyházi segítséggel kapott a gyerekek számára jéghekkimezeket és -felszerelést, és ezzel sikerült a fiatalokat aktivizálni a közösségben. Így az ottani fiatalok jó része nemcsak jéghekkizni jön már a gyülekezetbe, hanem járnak az ottani alkalmakra is. Egy másik nagyvárosi gyülekezetben például koncerteket szerveznek, amelyeken egy-egy áhítat, az evangélikus hitről szóló tanítás is elhangzik. Tehát a legfontosabb a lelkészi szolgálatban az, hogy a lelkész az emberek között éljen, közel menjen hozzájuk, és elkezdjen személyes kontaktust kialakítani. Az embereknek szükségük van a mi ki nyújtott kezünkre. Különösen nálunk, az

ortodox környezetben az egyháztól távol élő embereknek az evangélikus misszió hiteles lehet.

– **Kapcsolatok van a finn evangélikus egyházzal és az oroszországi német hátterű evangélikus egyházzal, az ELKRAS-sal is. Vannak-e más testvérkapcsolataik? Milyenek az ökumenikus viszonyok?**

– Nagyon sok testvérkapcsolatunk van. Például Amerikában az ELCA [Evangelical Lutheran Church in America] és a Lutheran Church–Missouri Synod egyházaival is összeköttetésben állunk. Ezek gyülekezeti szinten is működő kapcsolatok, amelyeken keresztül segítséget kapunk például a templomépítéshez. Mindebben persze nagy szerepet játszik a személyes ismeretség is. Vendégutazások is érkeznek onnan hozzánk a teológiára. Nehéz most a kapcsolattartás az orosz politikai helyzet és a vízumkérdés miatt, de igyekszünk ezeket a barátságokat ápolni, és reméljük, hogy a szankciók nemsokára megszűnnek. Ebben az esetben bizonyára több külföldi misszionárius érkezne, hogy végezzék a munkájukat nálunk. Az orosz ortodox egyházzal viszonylag jó az ökumenikus kapcsolatunk. Természetesen ez csak azokkal működik, akik elfogadják bennünket. Johann Arndt híres német pietista evangélikus lelkész könyvét (*Négy könyv az igaz keresztyénségről – Vier Bücher vom wahren Christentum*) például egy közös projektben fordítottuk le oroszra, amely-

ben együttműködött az inkeri evangélikus és az orosz ortodox egyház. Ez egy nagyon szép jele a közös munkálkodásnak. Az ortodoxok azért vállaltak részt a fordítási munkában, mert jó néhány ortodox szent is olvasta ezt a könyvet, és nagy hatással volt rájuk.

– **Ez az év az evangélikusok számára világszerte a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójáról szól. Az inkeri egyházban hogyan emlékeznek meg a jubileumról?**

– Az állam segítette például egy kalendárium kiadását, amely Lucas Cranach képeit tartalmazza. Meglepetés volt számunkra, hogy kaptunk ehhez támogatást. Az ötszázadik évforduló kapcsán központi lelkésztalálkozót rendeztünk, ahová mindenhol, a messzi Szibériából is eljöttek a lelkész testvérek, és az állami egyházügyi hivatal részéről, illetve az orosz ortodox és az örmény egyház részéről is jelen volt egy-egy hivatalos képviselő. Egyházi központunkban, Szentpétervárott pedig szeptemberben lesz egy rendezvény *Mit jelent az ötszáz éve indult reformáció?* címmel, amelyet a város is támogat. Moszkvában is sor kerül egy megemlékezésre október 31-én, amelyet az ELKRAS-sal közösen tartunk. Ezenkívül más protestáns egyházakkal is több helyen szerveztünk közös reggeli imádságot, amelyeket általában valamilyen előadás követ. A mi kis egyházunk keretei között, az erőnknek megfelelően

próbáljuk megünnepelni a reformáció indulásának ötszázadik évfordulóját.

– **Miben látja a jubileumi év fő lehetőségét? Netán abban, hogy az orosz társadalom számára közismertté tegyék az evangélikusok létezését?**

– Nincsenek túlságosan nagy elvárásaim ezzel az évfordulóval kapcsolatban. Azt mindenképpen fontosnak tartom, hogy a nagy orosz ortodox tengerben a protestáns hang megerősödve hangozzon. Erre egy jó példa, hogy a pünkösdi, illetve a baptista misszió részéről többeket küldenek az evangélikus teológiára tanulni, és ezáltal a közös protestáns identitás is erősödik. Viszont sokan kétségbe vonják, hogy jó dolog-e, ha együttműködünk a pünkösdiekkel vagy a baptistákkal. Az egyháztanácsunk véleménye még nem egyértelmű ebben a kérdésben. Reménység szerint az idő segít abban, hogy meglássuk, meddig nyitunk ebben a tekintetben. Én személy szerint nem félek a velük való együttműködéstől, hiszen olyan tapasztalataink is vannak, hogy például Kazany városában az egész pünkösdi közösség áttért az evangélikus egyházba, és a mi gyülekezetünkbe jár. Igazából ha sikerül megértetnünk a pünkösdiekkel a gyermekkeresztség csodás tanítását, akkor miattunk akár beszélhetnek más nyelveken, ha azzal nem zavarják meg az istentisztelet menetét. A mi egyházunk nyitott ebben az összefüggésben. Például többször hívtuk meg látogatóba a finn evangélikus egyház egyik ismert karizmatikus prédikátorát... Nekem püspökként nyilván feladatom az, hogy egyfajta kontroll alatt tartsam az egyházi tanítást, de senkinek sem szabad megtiltani a lelki ajándékok használatát. Minden egyes kormányzóság területén működik egy úgynevezett vallásügyi tanács, és igyekszünk a megfelelő hivatali szinteken tanítani azt, hogy mi a különbség az egyes egyházak között. Ebben látom az idei év egyik lehetőségét. Jó, ha az állami vezetésben is képbe kerülnek az emberek, hogy mit jelent a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója. Jó példa erre az, ami Szaratovban történt. Ott előadás-sorozatot tartottak az állami egyetemen a reformáció jubileumi éve kapcsán, és ezen keresztül a gyülekezetbe is bekerült néhány új ember. Nem lehet pénzben kifejezni azt a nagy csodát, ami akkor történik, amikor egy vagy két ember szíve megváltozik. Ez az igazán lényeges.

■ ADÁMI MÁRIA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Biztonságot nyújtó közösségben

Családos tábor Balatonszárszón

Telt ház volt az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, Balatonszárszón június 26. és július 3. között, az egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya által szervezett családos táborban. Csecsemők, kisgyerekek, kamaszok és szülők, mindenki megtalálta a maga számára megfelelő programot és a közös hangot is. Különleges hangulat és közösségi együttlét tanúi lehettünk.

Nemcsak a tábor volt családos: a remek helyszín, a közvetlenül a tóparton elhelyezkedő Andorka-otthon is családias. A gyülekezeti és missziói osztály nagyon fontos feladatot vállalt azzal, hogy megrendezte – idén már harmadszor – a családos tábort.

családnak meg kell küzdenie. Igénylik a külső segítséget, az egyházét is. Azt látjuk, hogy a szülők keresik a biztonságot nyújtó közösségeket a gyerekeik számára, ahol tartalmas programokat kapnak, és a védettség is megvan. Az ilyen alkalmak, mint ez a tábor is, még a nem vallá-

sos családokat is nyitottá teszik az egyház felé.”

És hogy miért annyira fontos a szülőknek az egyház folyamatos jelenléte, segítése mellett egy nyári családos tábor is? „A munkánk során azt tapasztaljuk, hogy korábban az otthoni eszköztár az iskolával kiegészülve elég volt ahhoz, hogy saját erőből megoldják a szülők a gyereknevelés kérdéseit, a nehézségeket, elhárítsák a veszélyforrásokat, ma már azonban ez több okból sincs így – mondja Németh Zoltán. – Jóval több a külső inger. Ott a kérdés, hogy mit kezdjünk az internettel. ►

Kapaszkodót nyújtani

Németh Zoltán, az osztály vezetője elárulta: évtizedekre visszatekintő hagyománya van ugyan a családi táborozásnak, csak korábban nem ők szervezték, majd hosszú ideig nem is volt hasonló, pedig sokan hiányolták az alkalmat. „A saját »gyümis« feladataink kapcsán jöttünk rá arra, hogy az egyházunkhoz tartozó vagy lazán kötődő családokat fontos megszólítanunk, mondhatni, missziói terep az övék. A családok részéről érzékeljük az igényt a találkozásra, a beszélgetésre, az odafigyelésre, mivel kapaszkodókat keresnek azokban a helyzetekben, problémákban, amelyekkel ma egy modern

Ma már a mindennapi élet része, nem csupán az információszerzés egyik forrása. Szülőként meg kell küzdeni a droghasználat jelentette fenyegetéssel is, korábban ez sem volt ennyire hangsúlyos probléma. És az is tény, hogy a mai szülők túlterheltek, jobb esetben azért, mert mindketten dolgoznak, ha pedig nem, akkor meg azért, mert épp munkát keresnek, vagy anyagi gondjaik vannak.”

Átalakult családmodell

Az is nehezíti a családi problémák megoldását – véli az evangélikus lelkész –, hogy a mostani szülők már nem mindig számíthatnak a nagyszülők segítségére: manapság egyre idősebb korra tolódik a gyermekvállalás, így mire az unoka megérkezik, sokszor a nagyszülők már ápolást igényelnek. „Itt is, a felnőtteknek tartott egyik csoportos beszélgetésen elmesélte az egyik család, hogy a gyerekeik mellett, akik még igénylik a figyelmet, a törődést, a nevelést, még a nagyszülőkről is gondoskodni kell, ez pedig megnehezíti a szülők helyzetét.”

A nehézségekről beszélve egyúttal szóba került a válás is, amely mára sajnálatos módon az együttéléssel kapcsolatos problémák megoldásának ál-

talános eszközévé vált. Ezáltal pedig a hagyományostól egészen eltérő családmodellekhez is hozzá kellett szokni. Egyszülős családok, „patchwork-”, vagyis mozaikcsaládok vannak: az újránházasodott szülők az előző házasságukból hozzák magukkal a gyerekeket, és ha közös gyereket is vállalnak, akkor előáll a „te gyereked, én gyerekem, mi gyerekünk” helyzet. Ilyenkor az összeecsiszolódás nem egyszerű. Össze kell tudni hangol-

ni a gyerekeket, a volt házastársakat, a nagyszülőket, és ez mind újabb és újabb feladatokat ró a szülőkre – mondja Németh Zoltán.

Szeretetteljes közösség

Ezért is ügyelnek arra a táborban, hogy a család fogalmát tágra értelmezzék, így nem csak anya-apa-gyerekek típusú klaszszikus családok jöhetnek. „A család mint

összetartó társas kapcsolat jelenik meg nálunk elsősorban, ezért örülünk, ha jelentkeznek elvált szülők is, mert itt nem az a lényeg, hogy egy idilli képnek felelünk meg, hanem hogy mindenki megélje a legfontosabb emberi közösség élményét.”

És hogy Németh Zoltánnak mennyire igaza van abban, hogy egy-egy ilyen alkalom nyitottá teszi még a nem hívőket is az egyház iránt, arra példa Fitzl Csaba családja is. Ők először jöttek táborozni. A fiatal apuka lapunknak őszintén elmondta: „Nem vagyunk evangélikusok, és nem szoktunk más táborokba sem járni, ide azért jöttünk el, mert hívtak az evangélikus barátaink, és mivel már többször voltunk Szárszón – adventkor, húsvétkor –, tudtuk, hogy szép a környezet, és biztos jó programokkal várnak.”

Hogy miben más egy ilyen tábor, mint bármelyik másik nyári, arra Csaba így válaszolt: „Persze mindenütt jó lehet közösségekben lenni, de itt felváltva vigyázunk egymás gyerekeire, picit el lehet osztani a terheket, a gyerekek tudnak közösen játszani. Megbízható, szeretetteljes a közeg, a napközbeni lelki programok, előadások pedig színesítik a tábort. Azt látom, hogy a kisfiunk szereti a közösséget, az esti meséket, amelyek bibliai történetek köré épülnek, a többi programot is, és ez számomra nagyon fontos.”

Arról pedig, hogy kisgyerekes szülőként milyen kihívásokkal kell szembe-

nézni, megtudjuk: „Szülőként számomra az egyik legnagyobb kihívás a mindjárt négyéves kisfiunknál, hogy értelmes dolgokkal töltsük ki az életét, már egészen kis kortól. Nehéz ellenállni annak, hogy leültessek a gyereket a számítógép vagy a tévé elé, amikor fáradtak vagyunk. Még egyáltalán nem nézi sem az egyiket, sem a másikat a kisfiunk, pedig néha azt érezzük, hogy nekünk úgy sokkal könnyebb lenne, de azt szeretnénk, ha le tudná foglalni magát egyedül is.”

Támogató értékrend

Vannak olyanok, akik már harmadszor résztvevői a gyülekezeti és missziói osztály táborának. Tóth Gábor és felesége, Tóthné Gál Tímea Tordasról érkezett. Első alkalommal még a lelkészükkel, Süller Zsolttal együtt jöttek, mára azonban már, mondhatni, törzstáborozók.

„Azért szeretünk itt lenni, mert nagyon jó a hangulata a tábornak. Az emberek szimpatikusak. Vannak visszatérő családok, és vannak új arcok, és az újak is mindig kedvesek, hamar beilleszkednek” – árulta el Tóthné Gál Tímea a körülöttünk futkározó gyerekek gyűrűjében.

„Nem vagyunk presbiterek, sőt igazából vegyes pár vagyunk, mert a feleségem evangélikus, én viszont nem vagyok hívő, de járunk templomba, így nem is volt kérdés, hogy jöjjünk Szárszóra. ►

Három gyermekünk van, és nekik kifejezetten jó programokat kínáltak itt. Támogatom a feleségemet abban, hogy vallásosan nevelje a gyerekeket, és ez a tábor is része ennek. Messze lakunk a nagyszülőktől, ezért is fontos nyári élmény a gyerekeknek ez az egy hét. Itt sokkal nyugodtabban el merem engedni őket játszani, mint bárhol máshol” – teszi hozzá a férj.

Arra a kérdésre, hogy egy ilyen tábor és egyáltalán az evangélikussághoz tartozás mit jelenthet a gyereknevelés szempontjából, Tóth Gábor így válaszolt: „Alapvetően az értékrendben jelent támogatást. Sokszor furcsán néznek ránk, hogy négygyermekes család leszünk hamarosan, de evangélikus közegben ez nem gond és nem is furcsa, ezt is pozitívként élem meg. Az evangélikus közeg erkölcsi tartást ad, és szerintem sokkal toleránsabbak lesznek a gyerekeink, ha ilyen közösségben nőnek fel, mint bárhol máshol, ahol én tapasztaltam.”

„A gyerekeknek is ad egy pluszt, hogy nemcsak az iskolai korosztályukkal vannak együtt, hanem kisebb-nagyobb gyerekekkel, ezáltal megtanulnak egymásra figyelni, segíteni – tette hozzá a negyedik gyermekével várandós anyuka. – Nekik is sokat ad ez a közösség, és a gyülekezetben, a táborban megtapasztaltaknak az ereje a későbbiekben megtartó lehet a hitük szempontjából.”

Biztonságban, de szabadon

Az egy órával korábban még tányércsörömpöléstől és gyerekzsivajtól hangos ebédlőben sikerült beszélgetnünk Simon Réka büki lelkésznővel. Háromgyermekes anyukaként először jött családjával a táborba. Testvére és barátai ajánlották neki a gyülekezeti és missziói osztály nyári alkalmát. „Számunkra az a legfontosabb, hogy családként vehetünk részt ebben a táborban, nem úgy, mint egy hittantá-

borban, ahol ugye csupán a gyerekek lehetnek ott. Jó érzés, hogy itt együtt vagyunk. A kisfiam már magától ment reggeli után az áhítatra, lehet látni, hogy szereti az itteni programokat. Együtt vagyunk, biztonságban érzik magukat a gyerekek, mert közel van anya-apa, de mégis szabadon játszhatnak a többiekkel. Itt nem csupán testileg töltődünk a Balaton partján, hanem lelkileg is az áhítatok, a felnőtt csoportos beszélgetések, az esti mesék bibliai történetei vagy az előadások által.”

A lelkésznőtől megkérdeztük azt is, ő milyen kihívásokkal küzd a gyermeknevelésben. „Az elmúlt évünk az iskolakezdésről szólt, és félttem attól, hogy a fiam miként fog beilleszkedni egy elvárások rendszerébe, tulajdonképpen egy skatulyába. Ő mer mást gondolni, mint a kortársai, erre mindig is biztattuk, de ez közösségbe kerülve szinte gondokat okoz, küzdelmeket jelent. Csak egy apró példa: az én gyerekeimnek közös szobájuk van, és nincs tévéjük, ez már eltér az átlagostól. Azt látom, hogy a gyerekeknek meg kell felelniük a »korszellemnek« ahhoz, hogy elfogadják a többiek, de én szülőként nem szeretnék ennek megfelelni – ugyanakkor nem akarok kárt okozni azzal a gyermekemnek, hogy én nem felelek meg a sémáknak. Számomra ez az egyik legnagyobb feladat szülőként.”

És ha már egy lelkésznővel beszélgethetünk, akkor nem lehet megkerülni a kérdést, hogy mennyire érzí általánosságban, de akár egy családos táborban is a kötelező hittan hatását. „Sokféleképpen tanítunk hittant, ahány lelkész, annyi személyiség. Az én célom az, hogy megtanuljanak a gyerekek gondolkodni, elsőként a hittanórán megbeszélt dolgokról, de ez értelemszerűen hatással van az életük többi részére is. Azt tapasztaljuk, hogy vannak, akiknek a lelki életében elindul valami, és onnantól nem fogadnak el mindent meg gondolatlanul. A bibliaismeret az alap, de a lényeges kérdések, amelyeket felteszek a diákoknak, ezek: »Érted, amit olvasol? Hiszed-e? Hihető-e, amit hallasz az evangélikus szíveddel?« Azt tapasztalom, hogy van hatásuk ezeknek az elgondolkodtató hittanóráknak, mivel a hittantáborunkban idén kilencvenketten leszünk. És a gyerekek mögött ott vannak a szülők. Jó látni: törődnek azzal, hogy a gyerekeik jól érzik magukat az egyházban, és támogatják őket.”

■ KÉZDI BEÁTA

Gyülekezeti összefogás az integrációért

Önkéntesek segítik a menekültek beilleszkedését

A Berlin-Schlachtensee-ben található Johanneskirche – János-templom – gyülekezete hozzávetőleg háromezer-nyolcszáz tagot számlál. Az egykori Nyugat-Berlin területén működő közösség vasárnapi istentiszteleteire bár csak mintegy hatvanan járnak, de ez a mag rendkívül agilis. A gyülekezet több mint harminc csoportja különböző témákban szól különböző korosztályokhoz. Berlinben, a 36. német protestáns egyházi napokon, a Kirchentagon ismerkedtünk meg lelkészükkkel és egyháztagjaikkal. Riportunkban az ő életüket mutatjuk be.

Sonja Albrecht lelkésznek csak két éve érkezett a gyülekezetbe, de lelkészárságával, Michael Juschkával gyorsan megtalálták a közös hangot, és jól beosztják egymás között a munkát. A tennivalókból az önkéntes segítők is kivesszük a részüket. Ugyanis hosszú évek alatt kialakult egy olyan tudatos réteg a közösségben, amelyre mindig mindenben számítani lehet. A további gyülekezetépítést és -utánpótlást a fiatalok bevonásával, motiválásával próbálják biztosítani.

„Nem akarok elfogult lenni a gyülekezetünkkel kapcsolatban, de azt gondolom, hogy nagyon színes közösség. Sok fiatal család él itt, az elmúlt évben nyolcvan konfirmandusunk volt, de emellett az idősebb generáció tagjai is aktívak. Több mint harminc csoportunk van,

amelyeket szeretnénk egymással is összekötni. Évente tartunk egy nagy közös kirándulást, amikor buszt bérelünk, együtt eszünk-iszunk, beszélgetünk, ismerkedünk egymással. Jó, ha az ember hall a másiktól. Mi, lelkészek is sok kapcsolatot építünk, ezt a presbitérium tagjai is fontosnak tartják. Ez azt is jelenti, hogy ha valakinek gondja van, akkor segítünk neki. Például ha egy gyülekezeti tag kórházba kerül, meglátogatjuk. A diakóniai területen a gyülekezetnek régi hagyományai vannak, amelyeket most, hogy a menekültkérdés újra hangsúlyosabbá vált, használni tudunk. Korábban az NDK-ból menekülőket fogadtuk. Az egyházi menedékjog (Kirchenasyl) biztosította erre a kereteket, és manapság is szükség van ennek gyakorlására. Az afrikai és a szí-

Sonja Albrecht

riai menekülteket is el kell most látnunk. A menekültek felvételt kérhetnek egy általunk üzemeltetett befogadó otthonba. Megpróbálunk nekik úgy segíteni, hogy közben munkát is találunk nekik. Az utóbbi időben sok olyan ember érkezett hozzánk, akik a menekültválságot látva érezték úgy, hogy valamit tenniük kell embertársaikért.”

A gyülekezet folyamatosan keresi a választ arra a kérdésre is, hogyan viszonyuljon a Berlinben egyre jellemzőbb ateizmushoz. Schlachtensee polgári környék jól szituált lakosokkal, itt még erősen számítanak az egyházi hagyományok. Ám most a menekültekkel való munka a leghangsúlyosabb. Így került a gyülekezet közelébe dr. Heinz-Detlef Gregor is, akinek korábban nem sok kapcsolata volt az evangélikus egyházzal. A nyugdíjas biológusprofesszor aktív szerepet vállalt a menekültek nyelvi képzésében. Három eritreai férfinak – akiknek a gyülekezet külön-külön lakást biztosít – hetente többször is németnyelv-órát tart, és segít nekik a hivatalos papírok intézésében is. ►

Michael Juschka és Sonja Albrecht

A Biblia-Korán-kert

„Azt vettem észre, hogy az eritreai menekültek olyan feladatok elé állítjuk, amelyeket képtelenek megoldani. Ha integrálni szeretnénk őket, segítenünk kell nekik. Rengeteg stressz éri őket, mert nincsenek papírjaik, ezeket a hivatalos szerveknél

Dr. Heinz-Detlef Gregor

pótolniuk kell, de mivel nem értik a nyelvet, nem tudnak válaszolni a kérdésekre. Sajnos nincs elég tolmács, így eldöntöttem, segítek nekik, és a szabad időm jelentős részét most az ő támogatásuk teszi ki. Nemrégiben éppen a befogadás, a kölcsönös tisztelet elősegítésére közösen ültettem velük egy Biblia-Korán-kertet. Bár tudom, hogy a németországi klíma nem kedvez ezeknek a más éghajlaton honos növényeknek, mégis legalább harminc olyan növényt ki tudtunk válogatni, amelyek megteremnek nálunk, és jól ér-

zik magukat a templom körüli területen. A kertben a Bibliából és a Koránból vett idézetek jelzik az egyes növényeknél a szent könyvekben való megemlítésüket. Biológusként fontosnak tartottam azt is, hogy rendszertani besorolásukat, latin, valamint héber és arab nevüket is feltüntessem a táblákon. A jövő terve, hogy más nyelveken, így akár majd magyarul is leírást készítsünk róluk. Ez már a második évünk, az első év inkább kísérlet volt. Mára nagy az érdeklődés a kert iránt, többen azért jönnek el hozzánk, hogy megcsodálják a munkánkat. A menekültek számára pedig szabadidős elfoglaltságot jelent a növények ápolása, sőt a szövegek kiválogatásában és leírásában is segítettek.”

Siglinde Eisenhardt gyülekezeti tag szintén a menekültek segítségén dolgozik, ugyanakkor Magyarországhoz is szorosán kötődik. Az ő életében komoly törést jelentett Németország háború utáni kettéosztása. A ma már nyugdíjas hölgy a nyugat-berlini részbe került a nővérével együtt, míg édesapjuk és fiatalabb húgai a határ másik oldalán, a Német Demokratikus Köztársaságban maradtak. Apja lelkeszként foglalkozott a magyarországi és a romániai keresztény kapcsolatokkal. Siglinde szomorúan mesélt az egykori NDK-ban élő keresztények üldöztetéséről, és azt is elárulta, hogy a berlini fal leomlása előtt ritkán láthatták egymást családtagjaikkal. Nyaranta Balatonfüreden jött össze a család, így ő Magyarországról kellemes emlékeket őriz. Azóta is kedveli a magyar borokat és a magyar ételeket. „Jelenleg a menekültek ellátásában segédkezem. Fontosnak tartjuk a barátnőimmel, hogy

megtanítsuk nekik a német ételek főzését. A saját ételeik elkészítéséhez nincsen elég hozzávaló, drágán lehet csak beszerezni, így hozzá kell szokniuk a német specialitásokhoz, ha itt akarnak maradni nálunk. Emellett van egy albán kislány is, akit segítünk, ő korábban Németországban szeretett volna letelepedni, de nem kapta meg a szükséges papírokat, így haza kellett térnie. Iskolai tanulmányaiban támogatjuk, rendszeresen küldünk neki pénzt az ösztöndíja mellé. Korábban egy úgynevezett szülő-gyerek csoportot vezettem a gyülekezetben, amelyben az akkor még kicsi gyerekeim más gyerekekkel találkozhattak, és az anyukákkal közösen tartottunk nekik foglalkozásokat. Nem vagyok a gyülekezet

Siglinde Eisenhardt

Gisela Krehnke

tartóoszlopa, de egyszerűen jól érzem itt magam, nagyon jónak tartom, hogy a szabad időnkben önkéntesen kisebb feladatokat elvállalunk.”

Gisela Krehnke korábban a gyülekezet felügyelője volt. „A templom utolsó renoválásakor, 1960-ban készítettek egy táblát, amelyre az akkori lelkész a saját gondolatait írta a háborúban áldozatul esett emberekről. Ez a szöveg fogadja ma is a hozzánk érkezőket, illetve egy időszaki kiállítás, amelyen a bibliai menekülteket és üldözött embereket mutatjuk be.”

A gyülekezetben mintegy ötven évvel ezelőtt alapítottak egy gyermeksegélyező egyletet (az Emberség Földje), amely-

Libanoni menekült gyerekeket támogatunk, de egy dél-afrikai óvodát is, amellyel a gyülekezetünknek partnerkapcsolata van.

nek tagjai – többnyire hetven-nyolcvan éves asszonyok – minden hónapban összejönnek, beszélgetnek, zoknikat, sapkákat kötnek, süteményeket sütnek, amelyeket aztán eladnak, és a bevételt rászorulókat támogatására fordítják. Egyik tagjuk Hannelore Springer, aki minderről így beszél: „Libanoni menekült gyerekeket támogatunk, de egy dél-afrikai óvodát is, amellyel a gyülekezetünknek partnerkapcsolata van. Szívügyünknek tartjuk az afrikaiak segítését, hiszen a globális klímaváltozás miatt ott rettenetes a szárazság, sokan éheznek, ezért fontos, hogy ha nekünk, németeknek van miből, akkor adjunk ezeknek a rászorulóknak.”

Dr. Regine Kroschel is régóta kötődik a gyülekezethez, hiszen ötéves volt, amikor annyira megtetszett neki egy gyerek-istentisztelet, hogy onnantól kezdve minden vasárnap oda akart járni. „Később a gyerekkórusban is énekeltem, de számos alkalommal a liturgiában is szolgál-

tam. Feladataim mindig aszerint változnak, hogy éppen hol van szükség segítő kézre. Sajnos a családom tagjai nem járnak a templomba, de itt nekem rengeteg ismerősöm van. Azt gondolom, hogy fontos az ember életében a közösség, és számomra ez a gyülekezet a második otthon, a második családot jelenti” – meséli.

Mindezek a segítő kezek és persze a kitűzött, folyamatosan alakuló célok mozgatják a gyülekezetet. Elkötelezettségük, keresztyén szerepvállalásuk, a krisztusi szeretet gyakorlatba való átültetése pedig példa lehet akár a magyarországi evangélikusok számára is.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Dr. Regine Kroschel

A gyülekezet különlegessége a Miatyánk-harang, amely Berlin legrégibbi harangja, a feltételezések szerint még valamikor a 13. században készíthették. 1912-ben kapta a gyülekezet az anyagyülekezetétől, a zehlendorfi Pauluskirchétől, ahová még a brandenburgi Lehninkolostorból került. A harang mostani neve onnan származik, hogy az 1960-ban való renoválása után akkor szólalt meg először, amikor a templomban a hívek a Miatyánkot imádkozták. 1987-ben, Berlin alapításának hétszázötvenedik évfordulóján lehozták a templomtoronyból a harangot, és Spandauban kiállították. A 83 centiméter átmérőjű harang 72 kilogramm súlyú. 2016 szeptemberében került vissza újra a templom tornyába.

FOTÓK: KISS TAMÁS

Minket kísértő múlt

1945 – egy film feketén, fehéren

1945. Fekete-fehér magyar filmdráma, 91 perc, 2017. Főszereplők: Rudolf Péter, Tasnádi Bence, Szabó Kimmel Tamás. Rendezte: Török Ferenc.

JEJENET A FILMBŐL

Az idei Berliini Nemzetközi Filmfesztiválon volt az európai premierje az 1945 című filmnek, amelyet Török Ferenc, a Moszkva tér című kultikus játékfilm rendezője jegyez. Januárban a miami, májusban pedig a washingtoni filmfesztiválon is díjazott alkotás a közönségszavazatok alapján a harmadik díjat nyerte el a Berlinalén. A filmet április óta a hazai mozik is műsorukra tűzik.

A Szántó T. Gábor novellája alapján készült mozidráma, az 1945 nem is állhatna távolabb a bevezetőben említett nosztalgikus tinivígjátéktól. A múlt megidézése ugyan itt is fontos motívum, de közel sem hagy olyan kellemes szájízt maga után.

1945 nyara: Európában véget ért a második világháború, Magyarországot pedig megszállták a szovjetek. Az augusztus 12-én tizenegy órakor egy magyar falu pályaudvarára befutó vonattal két feketébe öltözött, kalapos férfi érkezik, rejtélyes csomagokat cipelve. Az állomásfőnök felismerni véli őket, és rögvést a faluba siet, hogy figyelmeztesse a fia esküvőjére készülő jegyzőt (Rudolf Péter): zsidók érkeztek. A hír hamarosan futótűzként terjed el az egész településen, és bizony nem mindenki örül: a falu több lakója közrejátszott abban,

hogy az ott élő zsidókat letartóztassák, hogy utána rátehessék a kezüket a házukra és a vagyonukra. Bennük most felébred a félelem, hogy visszakövetelik tőlük majd mindazt, amit ők korábban elvettek. Mások szerint viszont az egyetlen helyes döntés az, hogy vissza kell szolgáltatni mindent a jogos tulajdonosoknak. Pár óra alatt az egész falu a feje tetejére áll, ahogy egyre több titok kerül napvilágra, a számvetés és a szembesítés terhe pedig mind nagyobb súllyal nehezedik az emberekre.

A zsidók üldözését és a holokausztot már számosan feldolgozták, amerikai, európai és magyar filmesek egyaránt. Azonban kevés olyan alkotás készült eddig, mint amilyen Török Ferenc filmje, amelyben nem az áldozatokra került a hangsúly, hanem azokra, akik profitáltak a zsidók meghurcoltatásából. En-

nek megfelelően a két fekete ruhás férfiról szinte semmit sem tudunk meg, mivel a történet szempontjából sokkal fontosabbak azok a reakciók, amelyeket a falusiakból váltanak ki a megjelenésükkel. Mindezeknek egy olyan érdekes átmeneti időszakban lehetünk szemtanúi, amikor az előző rendszer beidegződései még elevenen élnek, de már az új berendezkedés csírái is megjelentek.

Az 1945 operatőre Ragályi Elemér volt, a főbb szerepekben Rudolf Pétert, Tasnádi Bencét, Szabó Kimmel Tamást és Nagy-Kálózy Esztert láthatjuk. A színészek jól megtestesítik a faluközösség és a korabeli magyar társadalom archetipikus figuráit. Külön kiemelendő Rudolf Péter alakítása, aki a minden hájjal megkent jegyző szerepében igazi kiskirályként tetszeleg a falu lakói között. A film látványvilága igazán hitelesre sikerült, a helyszínektől kezdve a jelmezeken át a fekete-fehér színhasználatig.

Ez a mozi nem ígér önfeledt szórakozást, de néha szükségünk van az ilyen „kényelmetlen” filmekre is, hogy egy pillanatra megálljunk és elgondolkozzunk.

■ ILLISZ BALÁZS GERGELY

Összetett zenei élmény „

„Isten sorsod úgy vezérli: téled várja választát. / Ne feledd: nem bűn a kétely, / egy a bűn: a gyávaság. / Bűn s erény közt, mily nagy eszme, kényszer nélkül dönteni! / Végzetét a véges ember önmagának szabja ki. / Önkény túlhatalma ellen egy halandó mennyit ér? / Mindig szellemed vezessen, s föld az éggel összeér.” Ezekkel a gondolatokkal ér véget Gyöngyösi Levente vadonatúj operamusicalje, **A Mester és Margarita**, amelyet június végén mutattak be a miskolci Bartók Plusz operafesztiválon először.

Bulgakov polifon, három síkon is futó regényét sokan rajongással szeretik, de olyanok is akadnak, akik kifejezetten idegenkednek tőle. A fiatal magyar zene-

szerző kétfelvonásos művét látva azonban még az is megkedvelheti az orosz klasszikust, aki eddig nem tudott mit kezdeni vele. Várady Szabolcs Kossuth-

díjas költő librettója lenyűgözően szépen vezeti a nézőt, aki most még csak koncertszerű előadásban láthatta-hallhatta az új operát. A három szál: az 1930-as évek Moszkvája, Woland, azaz a sátán megjelenése és bálja, valamint a Mester művének alapját adó passió/Pilátus-történet. A moszkvai és a jeruzsálemi szál szépen kapcsolódik egymásba, és nemcsak a koncertszerű előadás miatt, hanem mert a szöveg és a zene egységesen és kristálytisztán vezet minket a fent idézett befejező gondolatokig.

Gyöngyösi nem titkolja, hogy zenéjét erős behatások ihlették. A fiatal szerző több évtized impulzusaiból állította össze alkotását, így megjelenik Andrew Lloyd Webber, Szőrényi Levente, az Aerosmith, Bach és a barokk opera zenei világa is, tökéletes egységet alkotva. Egyik stílusból vándorolunk a másikba, zökkenőmentesen. „Egyszerre mese és korkép” – fogalmaz a zeneszerző, aki azt is elárulja, hogy hatvan százalékban romantikus és barokk alapokon nyugvó kortárs operának és negyven százalékban rockoperának tartja művét. Amikor Woland azt énekli: „vagyok, aki vagyok, tudója jónak és rossznak”, egyenértékűvé téve magát a Teremtővel, akkor például igazán hatásos rockzene szól, ahogy a passiójelenetekben is sokszor feltűnik ez a stílus, behozva a Jézus Krisztus szupersztár zeneiségét, de legtöbbször klasszikus a hangzásvilág.

A különleges zenei anyaghoz az énekhangok kiválasztása is telitalálat volt. Balczó Péter Jézusa, Cser Krisztián Wolandja és Kovács István Pilátusa lenyűgöző, de a többi énekes teljesítménye is csak dicsérhető, mivel nem átlagos képességeket igényel egy operamusical előadása. A szólisták mellett a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Nyíregyházi Cantemus Kórus, valamint a rockzenészek is kiválóan adták vissza a darab virtuozitását.

Talán nem túlzást azt állítani, hogy Gyöngyösi Levente izgalmas zeneműve, Várady Szabolcs szövege oly közel hozta a közönséghez Bulgakov hosszú és komplex remekművét, mint még talán soha senki, csak várni lehet a budapesti szcenírozott premiert.

■ KÉZDI BEÁTA

Ajtó, amelyen közösen beléphetünk

Útikalauz Luther nyomában

Nemrégiben jelent meg a Luther nyomában című útikalauz és térkép, Makoviczky Gyula, Kedves Ágnes és Marton Jenő munkája. A kettős kiadvány célja Luther Márton életútja fontosabb állomásainak bemutatása. A helyszíneket rövid leírásokkal és látványos fényképekkel bemutató útikalauz és mellette a kétoldalas részletes térkép segítségével Luther életének fontos állomásait a valóságban vagy virtuálisan is végigkövetheti az olvasó. A térképész és könyvszakember Marton Jenőt, az ötletgazdát kérdeztük a kiadvány születésének körülményeiről.

– Régóta tervezték a kiadványt, vagy kifejezetten a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára időzítették a megjelenését?

– Pár éve, amikor elsőként a keleti német tartományok felé fordultunk, a Szászország, majd a Tübingia című könyv készítése közben találkoztunk rendre a németországi Luther-út szépen kiépített állomásaival. Ezt követően jött tavaly ősszel az ötlet, hogy mi is hozzájáruljunk a jubileumi emlékévhöz az időközben megszerzett tudásunkkal, tapasztalatainkkal. A kettős kiadvány terve is az oda-utazók jobb és pontosabb tájékoztatása miatt született.

– Miért ez az alkotói csapat állt össze? Mit kell tudni a szerzőkről, ki miért volt felelős?

– A munka elindulása után szerencsére sikerült társnak megnyerni a Luther Kiadót is, Kende K. Péter igazgató javaslatára kerestük meg Makoviczky Gyula evangélikus lelkészt, aki éppen Luther munkásságát tanulmányozva egy évet Wittenbergben töltött ösztöndíjjal. A háromfős szerzőgárda logikusan úgy állt össze, hogy ki melyik tartományt ismeri jobban. Így lett Makoviczky Gyula témája Luther rövid életrajza és Szász-Anhalt tartomány, fő szakmai támogatónké, a Fehérvár Travel utazási iroda avatott szakiróidegenvezetőjéé, Kedves Ágnesé Tübingia, az enyém pedig az általam alaposan bejárt és megismert Szászország tartomány, valamint Németország más városai.

– Volt valaha hasonló kiadvány magyar nyelven?

Luther nyomában
a reformáció útján
Németországban

Kedves Ágnes – Makoviczky Gyula – Marton Jenő: Luther nyomában. A reformáció útján Németországban; Térképpel a reformáció útján. Útikönyv térképmelléklettel. Szerkesztette: Marton Jenő. Luther Kiadó – Hibernia Nova Kiadó, 2017. Ára 2980 Ft.

– Úgy vélem, hogy hasonló tematikájú és felépítésű mű magyar nyelven még nem született. Német kiadvány és annak magyar fordítása igen szűk körben megjelent. Abban nyolcféle tematikus út köré rendezték a mondanivalót, mi pedig egy színes palettáról kínáljuk a helyszíneket, a kedves utazó meg eldöntheti, merrefelé is

vegye az irányt. Emellett röviden megemlítjük a város egyéb fontos érdekességeit is, így nem maradhatnak el más izgalmas látnivalók vagy Bach és Goethe emlékei sem. Igazából a német keleti tartományok 1990 után jórészt elfeledetté váltak, róluk útikalauz harminchat éve nem jelent meg magyarul, ám Luther életének főbb állomásai épp a keleti tartományokba esnek.

– Mit szeretett a legjobban ebben a munkában?

– Egy útikönyv készítésekor két feladat a legszebb. Az első, amikor elindulunk felfedezni az adott tájat és városait. Eközben hiába készülünk fel előre módszeresen, szerencsére mindig utunkba kerül olyan ismeretlen szépség vagy izgalom, amelyet különös kegynek tartunk. A másik vonzó rész, amikor szó szerint a fehér papírtól kiindulva felépítjük a kötetet, amely nélkülünk sosem vagy nem így valósulna meg. Az olvasók minél teljesebb „kiszolgálása” miatt helyezünk el könyveinkben sok térképet és még több képet, ez esetben is így van, hiszen tízenöt térkép és kétszáz fotó gazdagítja a kötetet.

– Melyik a kedvenc városa?

– Mindig örömmel tértem be még a legkisebb településre is, mert mindegyik kulturált volt, és valahogy megérintett a térség döntően lutheránus lakóit jellemző derűs nyugalom és türelem. Kedvencem több is van, ezek kicsi-közepes városok: Altenburg, Eisenach, Gotha, Mühlhausen, Rochlitz, Torgau, Zwickau.

– Kiknek ajánlja a könyvet?

– A nem mindennapi témájú és formájú kiadványt természetesen nem csupán a hívő olvasóknak ajánlom. Belőle egy rövid áttekintést kaphat mindenki, aki Németország keleti feléről és Luther Márton életéről tájékozódni kíván, de eközben más kulturális értékeket is szeretne megismerni. Legyen ezen útikönyv egy ajtó, amelyen közösen beléphetünk...

■ K. B.

Nyár a természetben

Tombol a nyár, és bizony sokaknak nem adatik meg a természetben tölteni a szabadságukat, elmélyedni és gyönyörködni tájaink állat- és növényvilágában. Schmidt Egon ornitológus, Kossuth-díjas író a természetvédelem, azon belül a madárvédelem eszméjének terjesztése érdekében évtizedekig járta az országot. A természet iránti tiszteletét és csodálatát minden írásában kifejezésre juttatja. Ezúttal is ezt teszi: érzékletes képet fest hazánk élővilágának megannyi jelenségéről.

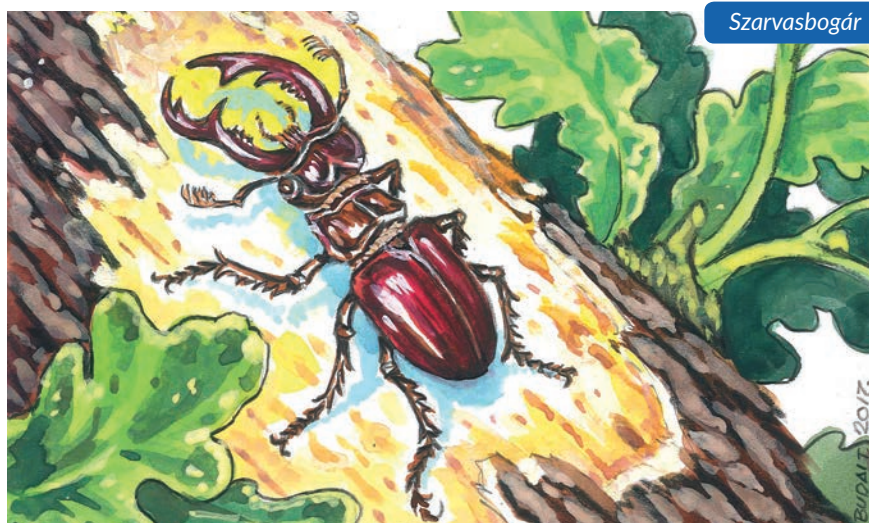
A ki egy napsütötte júniusi reggelen elindul a mezei földúton, rengeteg virágot csodálhat meg maga körül. Kéken virít a katáng és a terjőke kígyószisz, fehér foltokat rajzol a mezei margaréta, és a szellő borzolja a pipacsok piros szirmait. Ahol pedig virágok nyílnak, ott mindig sok a rovar is. Bogáncslepkék, fehérlepkék, boglárkalepkék repülnek, a kígyószisz virágaiból kacsafarkú szender szívogat. Mint egy kis kolibri, úgy röppen virágról virágra a különleges lepke.

A júniusban kezdődő aratás óriási ökológiai változást hoz számos állat életében. A mezei pocok addig biztonságban mozgott a hullámzó búzatengerben, ölyvek, vércsék, baglyok nem férhettek hozzá. Aztán amikor egy este kidugja a fejét a föld alól, döbbenet látja, hogy környezete teljesen megváltozott. A búzát kopár tarló váltotta fel, ahol teljesen kiszolgáltatottá vált ellenségei számára. Másoknak ez a változás azonban előnyt jelent, kifeje-

zetten kedvező lehetőségeket kínál. A tarlókon a búza-, a lekaszált réteken a szénatáblák nagyszerű leshelyet kínálnak az egerészölyveknek, vércséknek, baglyoknak, szalakótáknak. A kék és vörhenyesbarna színekben pompázó szalakótákat

például gyakran látjuk ezeken a bálákon, amint gyíkokra, apró rágcsálókra és sás-kákra lesnek. A rétek kaszálásakor viszont fürjek, harisok, mezei pacsirták és a fű között fészkelő egyéb madarak tojásai, fiókái pusztulnak el nagy számban.

Július általában a legmelegebb hónap hazánkban, és ilyenkor érkezik a legtöbb nyári zivatar is, bár most júniusban is volt részünk belőle. Az újabban egyre sűrűbben előforduló aszályos időszakok után az eső felüdülést hoz a határra, újra szabadon lélegezhetnek a porlepte növények, és megelégnék a rovarmozgás. ►

Szarvasbogár

Szürke gém

A földutak azonban gyorsan újra kiszáradnak, és megtalálhatjuk azokat a lábnyomokkal körülvett kis mélyedéseket, ahol fácánok, foglyok vettek porfürdőt. A tyúkfélék nem vízben fürdenek, élőködőiktől a por segítségével igye-

keznek megszabadulni. Júniusban még szól a kakukk, énekelnek a mezei pacsirták, és akár éjszaka is hallhatjuk a fürjekakas kedves pitypalattyát. Augusztusra elhallgat a madárdal, az alföldi legelőkre golyacsapatok érkeznek, tollászkodnak,

Szalakóta

sáskáznak, néha hosszasan keringenek a magasban, készülődnek a hosszú vándorútra Afrika felé. Ezeket a gyönyörű csillagfényes éjszakákon számolhatjuk meg a legtöbb hullócsillagot, és nagyszerűen kivehetők az ismert csillagképek is.

A Balaton mentén tombol a nyár, az emberek fürödnek, napoznak, de aki szereti a természetet, az a zsúfolt strandokon is talál megfigyelnivalót. Kűszvágó csérek repülnek a víz felett. Lefelé kémlelnek, és ha halat pillantanak meg a felszín közelében, fejfelé előre lecsapnak rá. Elsősorban szélhajtó kűszöket fognak. Ezek a kis halak rajokban úsznak a felszín közelében, innen a nevük, mert borzolja a vizet úszás közben. A kűszvágó csérek aztán, csőrükben az ezüstösen csillogó zsákmánnyal, a lellei vagy a fonyódi halastavak felé repülnek, ahol fiókáik várják őket. A part közelébe tévedő kűszökre kockás siklók lesnek. A legfeljebb nyolcvancentis kigyók nagyon kötődnek a vízhez, a meleg vizű tavakat kedvelik. A Balaton szélén a partközeli sziklák között akadhatunk rájuk. Teljesen ártalmatlanok, mégis sok esetben riadalmat okoznak a fürdőzők között.

A balatoni strandoknál jóval több látnivalót kínál azonban egy halastó. Megfelelő engedély birtokában a gátakon sétálva rengeteg madarat szemlélhetünk meg. A legalkalmasabbak erre a reggeli vagy az alkonyati órák. Júniusban még karicsolnak a nádirigók, pirregnek a nádi tücsökmadarak, a sekély részeken kócsagok és szürke gémek állnak. Maguk elé figyelnek, és ha kis halat, békát vagy vízben élő rovarokat esznek, hosszú, hegyes csőrükkel villámgyorsan odavágnak.

A nádas szélén fejével szaporán bólogatva vízityúk úszik, beljebb búbos vöcsök bukkan a felszínre, de nyomban utána újra alábukik. Csapatokban úsznak a szárcsák, a koromfekete madaraknak csak homlokpajzsuk fehér. Ha valamitől megriadnak, hosszán szaladnak a vízen, és csak utána emelkednek a levegőbe. Suhogó szárnyakkal récék közelednek, majd a vízre toccsannak. Messzire halatszik a tőkés tojók jókedvű hápogása, de láthatunk kendermagos, bőjtű, barát- és cigányrécéket is. Újabb mindenfelé megjelenik már a nyugat felől terjeszkedő szép üstökös réce.

Augusztusban érkeznek hozzánk az első átvonuló halászsasok. Halakkal élnek, így értelemszerűen főként a halastavak felett tűnnek fel. Körözve kémlelik

a vizet, és ha a felszín közelében halat pillantanak meg, előrenyújtott karmokkal csapnak le rá. Ujjpárnáikon éles és hegyes tüskék vannak, ezek akadályozzák meg, hogy a síkos hal kicsússzon a karmaik közül, miközben fejfelé tartva a tépőfa felé viszik. A víz fölé hajló fűzfaág végére építi művészi fészket a függőcínege. A hím április elején kezd építeni, és közben énekelve párt csalogat magához. Ha a tojó megérkezik, együtt fejezik be a fészket, de alig kezdődik meg a tojások lerakása, a hím elhagyja a párját, és a közelben új fészkek építésébe és új pár csalogatásába kezd. Az első fészkek fiókáit a tojó egyedül neveli fel.

Sok minden zajlik a kisebb vizeknél, például egy alföldi csatornánál is. A parton sétálva lépteink elől kecskebékák ugranak gyönyörű csukafejessel a vízbe. Kiszáradva felbukkannak, de csak a fejüket dugják ki, és ha a felszínt beborítja a békalecse, mulatságos zöld sapkát viselnek. A víz felett szitakötők repülnek. Hamvaskék potrohával igen szép a közönséges acsa hímje, az alföldi szitakötő hímjének pedig piros potroha van. Fellelhetjük az ezeknél jóval kisebb és csak gyengén repülő légivadászokat is.

A parti buckákon a halszállakkal teli, zöldes színű, nyálkás ürülék a vidra jelenlétére utal. Az állat éjszaka mozog, de csendes, zavartalan környezetben nappal is találkozhatunk vele. Elsősorban halak-

Gólyák

kal él, például a tiszta vizű csatornában rajokban úszó vörösszárnyú keszegekkel. Közvetlenül a víz mellett mocsári teknősök sütkéreznek. Rendkívül óvatosak, a közeledő ember láttán rögvést a vízbe merülnek. A mocsári teknős a földbe rejtett tojásokkal szaporodik, a kis teknősök augusztus végén, szeptemberben kelnek ki, és nyomban a vízbe sietnek. A mocsári teknős védett, nem szabad őket hazavinni!

Az erdőben június derekától kedve folyamatosan csendesedik a madárdal. Legtovább a kétszer költő fajok, például a barátkák vagy az erdei pintyek énekelnek. Aztán ők is elhallgatnak, tollaikát váltják, vedlenek, a vonulók a hosszú vándorútra, az állandó fajok a télre ké-

szülődnek. Öreg állományú tölgyesekben nyári estéken sétálva, de már alkonyat idején is megfigyelhetjük legnagyobb bogarunkat, a szarvasbogarát. Lustán keringenek a fák körül, hogy aztán a törzsre ereszkedjenek. A hímek rágói agancsokká fejlődtek, a nőstényeké kicsik és hegyesek. A nagy bogarak a kéreg alól szívárgó nedvekkel táplálkoznak, és ilyen helyeken rendszerint többen is összegyűlnek. Lárvaik öreg tuskókban öt-hat évig fejlődnek. Sajnos az öreg állományú tölgyesek évről évre fogynak, így ez a gyönyörű, védett bogárfaj is mind ritkább Magyarországon.

Egyre gyakoribbak erdeinkben viszont a vaddisznók. Többnyire éjszaka mozognak, a kocák és a süldők kondában járnak, az öreg kanok magányosak, csak a párzási időben, a bűgáskor keresik fel a kondát. A vaddisznók szeretnek dagonyázni a völgy alján összegyűlt sáros vízállásban, és utána a közeli fákhöz döröglőznek. A kéregre száradt sár elárulja, mekkora állatok járnak a vízhez. Este bújik elő a kotorékból a borz is. Mindenevő, férgeket, makkot, rovarokat, békákat, hullott gyümölcsöt, mindent elfogyaszt, ami eléje kerül. Elfogja a kis rágcsálókat, ősszel az erdőközeli kukoricásokba jár torkoskodni.

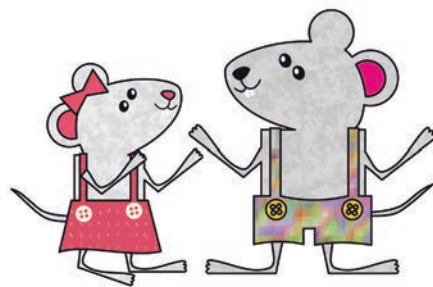
Erdeink légtornásza a mókus. Hihetetlen ügyességgel mozog az ágakon, közben kinyújtott, lompos farkával egyensúlyoz. Legnagyobb ellensége a nyuszt, amely éppolyan ügyesen kúszik, és ahol megtelepszik, onnan a mókus előbb-utóbb eltűnik. Az erdei ösvények mentén többféle virágot, például harangvirágot, sárga gyűszűvirágot csodálhatunk.

■ SCHMIDT EGON

Nagy kócsag

A templom egere

Cím: Cin Bora, Legszebbfalu,
Templom u. 1.

Feladó: Cinka, Másikváros,
Luther tér 1.

Kedves Bora bátyus!
Képzeld, én is akartam valamit ten-
ni az oltárra. Szedtem is egy csokor
kamillát, de a nénik nem tették víz-
be. Láttam, hogy szebb virág is van
ott. Ezek szerint más is tett. Azért az
enyém is értékes?

Üdvözlő:

Cinka

Katt!

Egyházunk honlapján, a gyereko-
vatban (evangelikus.hu/gyerekrovat)
papírból hajtogatott virágokat is
láthatsz. Hasonlót te is készíthetsz.

FOTÓ: KECSKEMÉTI PÁL

A kiskőrösi evangélikus templom oltára, mögötte az utolsó vacsorát ábrázoló oltárkép

Kedves Cinka!

Bizony értékes a te virágod is. Hiszen szeretettel adtad. Ahogyan az emberek is. Mert mikor adunk virágot? Ünnepekkor – születésnapon, névnapon –, ha valakinek örömet szeretnénk szerezni. Vagy ha köszönetet szeretnénk mondani.

Az oltáron a virág a hála, a köszönet kifejezésének a jele. A virág törékeny és mulékony. Gyakran cserélni kell, mert elhervad, tönkremegy. Nem is baj. Könnyen elfelejtenénk azokat a dolgokat, amelyekért hálásak lehetünk, ha nem szoktatnánk rá magunkat, hogy megköszönjük őket.

A Bibliában, az egyik kedvenc zsoltáromban ez áll: „Áldjad, én lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” Úgy látszik, más is biztatásra szorul ezen a területen, nem csak én. Nem baj. Amit gyakorolunk, az a szokásunkká válik, és egy jó szokás nagy kincs.

Te is észrevetted, mennyi jó dolgot kapsz naponta Istentől? Jó, ha észreveszed őket, hiszen mindez nem természetes, hanem ajándék!

Szeretettel gondol rád kedvenc nagybátyád:
Cin Bora

Készíts pajzsot!

A jobb oldali mezőbe írd, jelöld vagy rajzold azokat a dolgokat, amelyeket kívülről kapsz: szeretteid, szüleid, barátaid, otthonod! Bal oldalra azokat a dolgok kerüljenek, amelyek benned rejtőző ajándékok: figyelmesség, segítőkészség, ügyesség, hallgatni tudásod, biztató szavaid, amelyekkel te is sokat adhatsz másoknak. Tedd a szobád falára emlékeztetőnek!

Írj zsoltárt!

Versben vagy prózában, akár dalban is megfogalmazhatod köszönetedet Istennek a tőle kapott jó dolgokért és azért, hogy téged is használ abban, hogy szebbé, jobbra lehessen körülötted a világ. A kész műveket velem is megoszthatod. A legegyszerűbb, ha elküldöd az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének (1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu).

Kegyes kétbalkezes újra színre lép

Amikor Adrian Plass új könyvét, a *Kegyes kétbalkezes és a gyülekezeti hétvége*t megláttam a Harmat Kiadó katalógusában, ugyanaz az izgalommal teli várakozás lett úrrá rajtam, mint amikor az ember kedvenc filmjének második része lesz. Vajon hogyan sikerült a folytatás? Újraélhetem azt az egykori élményt, vagy lerombolja az illúzióimat az új rész? Előjöttek az emlékek, a vidám és a katartikus pillanatok, amelyeket a Kétbalkezes-könyvek szerzőjének előző köteteit olvasva átéltem, és persze egy csöpp szorongás is: vajon lehet-e ugyanolyan szórakoztatóan és felemelően folytatni ezeket a könyveket?

Az első lehetséges alkalommal gyorsan elolvastam az új kötetet, aztán még egyszer lassan. És azóta új meg új

részletet keresek vissza, osztok meg családtagjaimmal, barátaimmal. Most már merem állítani, hogy a folytatásnak is sikerült megadnia mindazt, amit a Kétbalkezes-könyvekben eddig szerettünk. Könnyed és elgondolkodtató, van mélysége és magassága, nagyon mai, és mégis tele van az evangéliumok frissességével.

A gyülekezeti élet napos és árnyas oldalairól szerethetően és kritikusan mesél. Felbukkan benne a nem mindig győzelmes keresztények sok hétköznapi kétsége és küzdelme. Találkozunk a könyv lapjain nagyon komoly és elszánt hívőkkel, meg olyanokkal is, akik felvállalva gyengeségeiket, egy kis megkönnyebbült nevetéshez segítenek bennünket.

Kiderül, hogy a feleségnek sincs mindig igaza, és hogy egy

unoka is tud olyan szemtelen és bosszantó lenni időnként, mint egy saját gyerek. Hogy a gyülekezeti hétvége élő szereplőkkel sokkal kevésbé teátrális, mint ahogyan egyik-másik tanácsadó könyv bemutatja, viszont Isten a félrecsúszott és kínos fájlolt dolgokat is szépen be tudja építeni az ő jó tervébe. Megtudjuk, hogy vízesés közepében nem könnyű a szeretet különböző fajtáiról értekezést tartani...

A legfőbb tanulság pedig, amint Adrian Plass írja – és ahogyan szervezőként magam is többször tapasztalhattam –, hogy a hívők által szervezett rendezvények „ritkán sikerülnek olyan jól, mint ahogyan sikerülniük kellene, ugyanakkor szinte soha nem alakulnak olyan rosszul, mint ahogy aggodalmaim előrevetítik”.

Adrian Plass: *Kegyes kétbalkezes és a gyülekezeti hétvége*. Harmat Kiadó, Budapest, 2017. Ára 2200 forint.

Hitemben, reménységemben felfrissülve ajánlom a kötetet azoknak, akik szeretik a keresztény humort, és készek rá, hogy Isten nevetéssel is tisztítsa, formálja őket.

■ FÜLLER TÍMEA

Luthert olvasni – és még érteni is...

Amikor húsz évvel ezelőtt vártam a két hét késéssel érkezett első gyerekünk születését, és már minden létező ép és kevésbé ép újságot elolvastam a kórházban, megkértem a férjemet, hogy hozzon nekem valami jó könyvet, amely olvasmányos, nem lelombozó, és ha lehet, nem nagyon rövid. Luther-kötetet hozott. Nagyon lelkesen és – szemmel láthatóan – önmagával elégedetten adta át, én meg próbáltam nem nagyon keserves képet vágni. Éreztem, hogy a legnagyobb jó szándékkal sem tudok most teológiai műben elmélyedni. A két *Lotti* meg a *Huckleberry Finn* szintje fölé nem voltam képes fölküzdeni magam a rekkenő hőségben mindenórán.

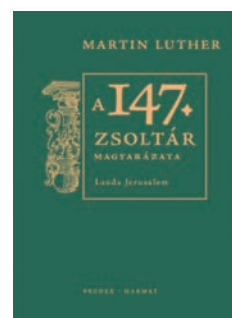
Amikor egyedül maradtam, más nem lévén a közel-

ben, mégis beleolvastam a kötetbe – és magam lepődtem meg a legjobban: egészen jól szórakoztam. Luther kicsit szabadszájú, vaskos, mégis mélységesen őszinte hitről tanúskodó prédikációi és levelei nem bizonyultak olyan rágós-nak, mint hittem.

Természetesen most – a teológián való továbbképződés után – már nem merem azt állítani, hogy csak ilyen Luther. Az egyetem alatti olvasmányaim miatt nagyon is komoly és megküzdött sorokon vagyok már túl. Talán ezért is hatott rám üdítően a most megjelent új kötet, A 147. zsoltár magyarázata. Igazán olvasmányos és a ma emberének is szóló kis könyv, amelyet a Prudex és a Harmat Kiadó a reformáció indulásának ötszá-

zadik évfordulója alkalmából közösen jelentetett meg. Luthernek magyarul eddig még nem volt olvasható ez a zsoltáros elmélkedése. Pedig igazi kis drágakő. A hálaadásról, a felelősségvállalásról, az alázat-ról és az Isten jóságáról szóló sorai ma is aktuálisak és meg-szívlelendők. Közben élvezhetjük a szerző lelkes, egyáltalán nem finomkodó stílusát.

Nem mellékes, hogy a kötet maga is gyönyörű. Pont kézbe való méretű és nagyon igényes kivitelezésű. A lapjait megérinteni is élmény; van benne valami, amitől úgy érzi az ember, hogy a múlt egy értékes darabja került a keze közé. Óvatosan nyitja ki, tisztelettel forgatja, komolyan veszi az olvasó. Az illusztrációinak használt képek is igazi értéket

Martin Luther: A 147. zsoltár magyarázata. Lauda Jerusalem. Prudex Kiadó – Harmat Kiadó, Debrecen–Budapest, 2017. Ára 2500 forint.

képviselnek. Egy darabka reneszánsz kincs. Olvasmányosan megfogalmazott, bárki számára elérhető, igazi üzenettel bíró zsoltármagyarázat.

■ F. T.

Evangelikus pedagógiai akadémia

Általános közmegeledésre rendezték meg a nyári evangélikus pedagógiai akadémiát július 3-5. között Mezőberényben. A Békés megyei kisvárosban mindössze öt éve vette át a Magyarországi Evangélikus Egyház a korábban is jó nevűnek tartott helyi Petőfi Sándor Gimnáziumot, a tantestület mégis vállalta a közel háromszáz résztvevőt megmozgató évenkénti szakmai rendezvény megszervezését, karöltve az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézettel.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A háromnapos tanácskozásnak a *Megváltozott pedagógusszerepek* összefoglaló címet adták. Már az első délutánon olyan előadások hangzottak el, melyek a 21. századi, sok szempontból átalakult és állandóan változó körülményeket szem előtt tartva adtak támpontokat a pedagógusoknak, hogy munkájukat magas színvonalon, hitelesen lássák el. Szó esett az újabb tanulási módszerekről, a tanári képességek bővítésének módjairól, a pedagógusok túlhajszoltságáról és kiégéséről, továbbá az egyházi iskolák „többé-kevésbé vallásos” tanári kara jelentette kihívásokról.

Az ország majdnem mindegyik evangélikus oktatási intézményéből érkezett óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, iskolalelkészek a második napon kirándulást tettek, Békés megye turisztikailag fontos helyeit keresték fel.

A mezőberényi szervezők arra is figyeltek, hogy esténként diákfellépések és színházi előadás szórakoztassa a pedagógiai akadémia résztvevőit. A hagyományoknak megfelelően az egyik ilyen esten adták át az Év Evangélikus Pedagógusa cí-

meket. Az elismert személyek: Gácsai Krisztina óvodapedagógus, Tremmer Bernadett tanító, Rezsabek Ágnes és Scheidler Géza tanár. Az Arany Lélek díjat Braun Zoltánné és Horváth Gabriella vehette át.

A tanácskozás harmadik napján változatos előadások, csoportos foglalkozások (*képzünkön*) és beszélgetések zajlottak. A teljesség igénye nélkül: az iskolai közösségi szolgálat tapasztalatairól, az angol- és a németnyelv-tanítás korszerű eljárásairól, az alsó tagozaton tanítók jó módszereiről, a lemaradó gyerekekkel és családjaikkal való foglalkozás mikéntjéről, a tanfelügyeleti és minősítési tapasztalatokról, az óvodások meseterápiájáról, a tehetséggondol-

zásról, a történelemórákon is bevezethető infokommunikációs eszközökről és az iskolalelkészség presztízséről és kihívásairól volt szó. Az utóbbi csoportos megbeszélésen kapcsolódott be a munkába Szemerei János püspök és Radosné Lengyel Anna déli egyházkerületi felügyelő, országosfelügyelő-helyettes is.

Hoffmann Ferencné Nyíregyházáról érkezett Mezőberénybe. Amint az *Evangélikus Életnek* elmondta, tanítóként a sokadik ilyen tanácskozáson volt jelen, és nagyon örül, hogy az országnak ezt a térségét is jobban megismerhette. Elismerően szólt a szervezők munkájáról, külön is a szép ajándécsomagról, amelyet mindenki megkapott. A szakmai előadások szerint nagyon életszerűek voltak, a 21. századi kihívásokra jó válaszokat lehetett belőlük kihallani.

Juhászné Melis Ágnes szintén tanító, és a közeli Békéscsabáról érkezett. Először vett részt ilyen nyári akadémián, és mint elmesélte, átfogó képet kapott az evangélikus oktatás-nevelés lelki vonatkozásáról is, amelyet örömmel visz haza, és ad tovább kollégáinak.

A tanácskozás végén megköszönték a rendezvénynek helyet adó, mintegy hatszázötven diákot nevelő Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium igazgatójának, dr. Rückné Mező Györgyinek a remek szervezést és a meleg vendégszeretetet, amellyel ő és kollégái emlékeztették az eltöltött időt. Elhangzott, hogy a jövő nyári pedagógusakadémiának Kiskőrös ad majd otthont.

■ SZEGFÜ KATALIN

Kulcspozícióban a tanárok. A záró úrvacsorás istentiszteleten a mezőberényi német evangélikus templomban Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel. Máté evangéliuma (16,19) alapján a kulcsokról szólt. Kifejtette, hogy a pedagógusok szolgálata Istentől való, és ne gondolják, hogy véletlenül kerültek ebbe a munkakörbe vagy az adott oktatási-nevelési intézménybe. Hivatásuk Jézustól tanult és átvett „kulcspozíció”. Feladatuk, hogy mindig reá mutatva szolgáljanak hűségesen, a régen letett egyházi alapok örökségét megtartva.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Bp., Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A július 16-i előadás témája: *Ökumenikus Lelkészkonferenciánk ökumenikus szemmel*. Előadó: prof. Széchezy Béla József apát. A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorás) istentisztelet igéje: *Az Isten országa: kovász* (Lk 13,20–21). Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Meghívó csendeshétre. Szeretettel várjuk a Középfalmi Szenvedélybeteg-mentő Misszióban (Szarvas, V. kk. 27.) július 24–28. között tartandó csendeshetünkre. Vidékieknek szállást és teljes ellátást 6000 Ft ellenében a misszió épületében biztosítunk. Számlaszámunk: 11733058-20015556. Jelentkezni Péter Attila lelkési vezetőnél (20/824-5472) lehet.

Középfalmi Evangélikus Misszió Alapítvány

Pályázat intézményvezetői állásra. Az Alberti Evangélikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a Káldy Zoltán Evangélikus Szeretothon (2730 Albertirsa, Dózsa György u. 7.) intézményvezetői állására. A pályázat feltételei: a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól szóló I/2000 (I. 7.) SZCSM-rendelet 3. sz. mellékletében meghatározott képesítés, szakirányú végzettséget igazoló felsőfokú oklevél; büntetlen előélet; legalább hároméves, az előírt szakmai végzettségen alapuló gyakorlat. Előnyt jelent: keresztény elkötelezettség, evangélikus gyülekezeti tagság; szociális szakvizsga; vezetői tapasztalat; rendezett magánélet. Az intézményvezetői állás betöltésének kezdő időpontja: 2017. október 1. A megbízás öt évre szól. A munkakörhöz kapcsolódó juttatások: alapilletmény a Kjt.-ben meghatározottak alapján. Lakást a pályázó részére nem tudunk biztosítani. A pályázat benyújtásának határideje: a megjelenéstől számított 30 nap, de legkésőbb 2017. augusztus 31. A pályázat elbírálásának határideje: 2017. szeptember 15.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseit. A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okmányok másolatát, 30 napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt, keresztlevelet, lelkési ajánlást. A pályázat kiírója biztosítja a pályázó részére a szükséges mértékű tájékoztatást, illetve az intézmény megtekintését. A pályázattal kapcsolatos időpont-egyeztetés kérhető: Bukovinszkiné Szentjóbó Szabó Beáta, tel.: 30/329-9948. A pályázatot három példányban, zárt borítékban kérjük benyújtani a „Káldy Zoltán Evangélikus Szeretothon intézményvezetői pályázat” jellegével. Postacím: Alberti Evangélikus Egyházközség, 2730 Albertirsa, Pesti út 106. Pf. 18.

Nyitott templom. A pusztaföldvári evangélikus gyülekezet immár tizedik alkalommal rendezi meg a nyitott templom éjszakáját. Július 21-én, pénteken 18 órától késő estig többek között a Palinta Társulat gyerekkoncertjét, gitárzenés istentiszteletet, interaktív keresztutat, meditációs toronytúrát, bibliai játékokat és népzenei táncházat kínálunk. Szeretettel és nyitott ajtókkal varunk mindenkit. Részletek: facebook.com/pusztafoldvarievangelikus.

KÖTÖSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

APRÓHIRDETÉS

Angliába keresünk nevelőnőt. Megbízható, türelmes, környezetére igényes, nem dohányzó és káros szenvedélyektől mentes nevelőnőt keresünk 2017. szeptembertől bentlakással angol-magyar családhoz, hét- és kilencéves kisfiúk mellé, aki a házvezetői feladatokat is ellátja. Bővebb információért várjuk érdeklődését az ams2017london@gmail.com e-mail-címre.

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal és megrendüléssel értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy **Osvald Zoltán** okleveles vegyészmérnök június 14-én, életének 86. évében türelemmel és derűvel viselt hosszú betegség után örökre megpihent. Drága halottunktól július 21-én, pénteken 15 órakor az evangélikus egyház szertartása szerint a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség templomában (Budapest XI., Magyar István u. 1–3.) búcsúzunk, hamvait az altemplom urnatemetőjében helyezük végső nyugalomra. Gyászolják: felesége, Éva; gyermekei, Ildikó és Zoltán; unokái, Tamás és Zoltán; feleségeik, Júlia és Andrea; sógornői, unokahúga, unokaöccsei, keresztgyermekei, szerető rokonai, barátai, egykori iskolatársai és munkatársai. Soha nem múló szeretettel őrizzük emlékéket! Levél-/táviratcím: **Osvald Zoltánné**, 1115 Budapest, Fejér Lipót u. 34. E-mail: ildiko.oswald@gmail.com.

Rákoskeresztúri szlovák ünnep

Szlovákiában a szláv írásrendszert megalkotó Szent Cirill és Metód napja nemzeti ünnep, s a magyarországi szlovák nemzetiség is ebből az alkalmából tart ünnepséget minden év július első szombatján, a július 5-i szlovákiai állami ünnephez kötődően. A hagyományos ökumenikus istentiszteletet idén a rákoskeresztúri evangélikus templomban tartották. A két nemzet himnuszának elhangzása után Kovács Áron helyi lelkész köszöntötte a hajlékot zsúfolásig megtöltő résztvevőket.

Két igehirdetés hangzott el. Slavomír Sabol eperjesi püspök 1Móz 12,1–3 alapján prédikált. Az Ábrahám-történet nyomán felidézte, hogy a szlovák telepek három évszázaddal ezelőtt miként kerestek új hazát, hogyan vezette és segítette meg őket Isten mindvégig. A szlovák nyelvű igehirdetést magyarul Gulácsiné Fabulya Hilda lelkész foglalta össze. Ezt követően dr. Fabiny Tamás, egyházunk külkapcsolatokért is felelős püspöke hirdette az igét a pünkösdi történet egy mondata alapján: „...halljuk, amint a mi nyelvünkön beszélnek az Isten felséges dolgairól.” (ApCsel 2,11) A püspök hangsúlyozta az anyanyelvi igehirdetés és hitélet fontosságát, s hogy ebben a magyarországi szlovákokat és a szlovákiai magyarokat egyaránt támogatni kell. Erre egyrészt a pünkösdi történet, másrészt a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója is kötelez bennünket – hangsúlyozta Fabiny Tamás. A magyar nyelvű igehirdetés szlovák összefoglalóját Szpisák Attila tótkomlói lelkész adta. Az istentisztelet végén Balik Béla római

katolikus plébános imádsága hangzott el szlovák nyelven.

Az istentisztelet után az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke, Hollerné Racskó Erzsébet mondott ünnepi beszédet, majd átadta az idei díjazottaknak a Nemzetiségünkért díjat.

A magyarországi szlovákok napjának kísérőrendezvényei keretében a résztvevők interaktív kiállításon ismerkedhettek meg Rákoskeresztúr szlovák hagyományaival, a magyarországi szlovákok által lakott régiók népművészeti és gasztronómiai hagyományaival vagy az Országos Szlovák Önkormányzat intézményeinek tevékenységével. Lehetőség volt a népművészet gyakorlati megismerésére is a – nem csak gyermekeknek – nyitott kézművesműhelyben, de ellátogathattak a Bartók Béla Emlékházba, megnézheték a helytörténeti és néprajzi gyűjteményt az Erdős Renée Házban, valamint a régi szlovák temetőt is.

A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség templomának gyülekezeti termében zárult ünnepségen Riz Le-

FOTÓ: FUHL IMRE / OSLOVNA.HU

vente polgármester mondott köszöntőt. Az eseményen részt vett – mások mellett – Szalayné Sándor Erzsébet, a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes és Fuzik János szlovák nemzetiségi szószóló, a magyarországi nemzetiségek parlamenti bizottságának elnöke. Az eseményen nagy számban voltak jelen pesti, Pest és Nógrád megyei, valamint alföldi evangélikus gyülekezetek képviselői.

■ Forrás: EVANGÉLIKUS.HU

Luther Café Tótkomlóson

A múzeumok éjszakája (június 24.) köré szervezett programsorozatot Luther Café címmel a Tótkomlói Evangélikus Egyházközség. A „lutheránus sziget” udvarában elhelyezett sáttortetős asztalok mellé sokan telepedtek le a hét végi kánikula esti óráiban.

Pénteken – a reformáció elindulásának ötszázadik évfordulójára emlékezve – a Richly Zsolt rendezte Luther-rajzfilm egyik epizódjának levetítése adott impulzusokat a reformátorról folyó beszélgetéshez, szombaton pedig a tót (szlovák) gyökereit híven őrző komlói közösség által kedvelt orgániumok vezető munka-

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

társait invitálta „média-kerekasztalhoz” a helyi lelképásztor. Fábián Éva, a *Ludové Noviny* magazin főszerkesztője, Csete Ilona, a *Békés Megyei Hírlap* rovatvezetője, Makai Ildikó, a Médiaszolgáltatás-

támogató és Vagyonkezelő Alap szlovák nyelvű adásainak munkatársa, Széles Tamás, a *Komlós Média* főszerkesztője, valamint T. Pintér Károly, az *Evangélikus Élet* szerkesztője és a gyülekezet 10. évfolyamát jegyző lapjának, az *Evangélikus Újság – Evanjelické listy*nek a főszerkesztője, Schnetterné Lóczy Ilona válaszolt Szpisák Attila kérdéseire, aki a késő esti órákban a Maszférszról – a magyarországi szlovák fiatalok 1989-ben alakult szervezetéről – folytatott beszélgetésnek is moderátora volt.

Vasárnap este a turizmus volt a téma, délelőtt azonban a templomban természetesen megtartották a szlovák, illetve a magyar nyelvű istentiszteletet Szpisák Attila, illetve Zahorecz Pál szolgálatával.

■ TPK

„Sztehlo-gyerek” Sztehlo Gáborról

Keveházi László előadása

A Reformáció 500 pesthidegkúti rendezvénysorozatának keretében június 14-én Sztehlo Gábor életéről tartott előadást Keveházi László nyugalmazott evangélikus esperes, a Gaudiopolis budai menekültközpont első „miniszterelnöke”, egykori „Sztehlo-gyerek”. Az eseményre sokan eljöttek, megtelt a Klebelsberg Kultúrkúria színházterme. Ott voltak a hajdani Gaudiopolis gyermekköztársaság lakói közül is többen, ma már a nyolcvanas éveiket taposó örökifjak. A megjelenteket Fodor Viktor lelkész köszöntötte, a bevezető és a záróáhitatot Sztojanovics András, a Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon igazgatója tartotta, aki Sztehlo Gábor örökébe léphetett az intézmény élén.

FOTÓ: AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMBÓL

Kevéházi László érdekfeszítő előadásában felvillantotta Sztehlo életútjának állomásait, s kitért Gaudiopolis mindennapjaira is. Végül szóznoki kérdést tett fel: ma vajon kiket mentene Sztehlo Gábor? A teljesség igénye nélkül csokorba szedjük az előadás legérdekesebb részeit.

Sztehlo Gábor a Reformáció 500 keretében? Fontos, hogy az évfordulón emlékezzünk és emlékeztessünk azokra a kiemelkedő evangélikus személyiségekre, akik meghallották a hívást, igaz keresztényként, Isten gyermekeként éltek. Sztehlo Gábor ilyen volt, és éppen itt, Húsvétgyben hozta létre a fogyatékkal élők szeretetotthonát. Tette ezt

akkor, amikor a kommunista hatóságok ellehetetlenítették menekültmentő vöröskeresztes munkáját, amikor a lelkési hivatástól is eltiltották – vagyis amikor mindent elvettek tőle. Azt nem tiltották meg neki, hogy gondozza az időseket és a sérült gyermekeket. Ezt a feladatot abban az időben szívesen hagyták rá az egyházra.

Sztehlo ősei összeforrtak a magyarországi evangélikus egyházzal, igazi lelkészdinasztia volt. A család első papja 1670-től 98-ig Felsősajón szolgált. Utána sorra következtek a lelkészek és a tanítók. A helyszínek: Pilis, Dobsina... Sztehlo Kornélnak, Gábor nagyapjának jelentős szerepe volt abban, hogy egyházunk a budapesti Üllői út 24. alatti

épületet megvásárolta székház céljára. *Kétszáznegyven esztendő az egyház szolgálatában* címmel megírta a család történetét. Érdekes mozzanat, hogy Sztehlo Kornél felesége Haggenmacher lány – az após iparmágnás, híres sörgyáros volt.

Ifjúkori évek. Gáborék hatan voltak testvérek, az Orlay utcában éltek. Ő nem volt mindig eminens tanuló, de nagyon jó iskolákba járaták. Először magántanuló volt, aztán a Deák térre került. Utána a cisztercieknél folytatta, majd a Lónyay utca következett, végül a Fásor. Az ökumenikus gondolkodást tehát már iskolai éveiben elsajátíthatta. Teológusként kollégiumban lakott, egy szobában egy finn teológussal, ő nagy hatással volt rá. Gyakran kapott pakkot hazulról, de a küldeménynek csak a felét tartotta meg magának, a többit elosztogatta. Kérdezték, miért teszi. Azt válaszolta: „Több nem menne le a torkomon.” Ő volt egyházunk harmadik finnországi ösztöndíjasa Dedinszky Gyula és Zászkaliczky Pál után. Itt az ébredési mozgalom tüze őt is megérintette, ennek eredményeként diakonisszaszolgálatot vállalt, népfőiskolát szervezett.

Lelkési szolgálat. Budavár volt az első állomás, aztán a Fásor, majd Hatvan követte. Abban az időben meglepő módon több volt a lelkész, mint a gyülekezet. Hatvanban olyan kicsiny volt a templom, hogy azt beszéltek: a lelkész a szószékről könnyen kezet foghatott a kántorral. Nagytarcán nem volt lelkészlakás, de minden reggel volt istentisztelet. Ő a falu másik végén lakott, onnan indult el. Útközben csatlakoztak hozzá a hívek: elől ő ment Luther-kabátban, aztán sorban egyre többen álltak be mögé. Ez egyfajta evangélikus körmenet volt.

Itt ismerte meg későbbi feleségét, Lehel Ilonát, akibe fülig beleszeretett. A szószékről személy szerint hozzá beszélt, és ámen helyett így fejezte be a

prédikációit: „Kezét csókolom!” A szlovák hívek kedvéért megtanult szlovákul. Később azt kérték tőle, hogy inkább magyarul prédikáljon, mert azt megértik.

Ébredésének napja. Elkövetkezett 1944. március 19., Magyarország német megszállása, amelyet ő „az ébredés napjának” nevezett el, mert ráébresztette feladatára. Raffay püspök is felfigyelt rá, állítólag kiszemelte ifjúsági felelősnek. Sztéhlo ekkor a Jó Pásztor református missziói bizottsághoz csatlakozott, amely zsidó gyermekeket mentett. „Ekkor kaptam meg azt, amit tennem kellett” – mesélte utóbb. Különböző lakásokban helyezte el az elárult gyermekeket. Több százan voltak harminckét bérelt lakásban. Terjedt a híre munkájának. A nyilasok megfenyegették, de őt ez sem tántorította el. Volt, hogy egy kosarat találtak, benne egy bebugyolált csecsemővel. Egy cetli volt a kosáron: „Zsuzsika a neve.”

Megalakul a Gaudiopolis. Már az ostrom után történt, hogy a Budakeszi útra költöztette a menekült gyermekeket. A Budagyöngyénél vonult a csapat, élén a Luther-kabátos Sztéhlo Gáborral. „Nem tudom, vacsorára mit adok nekik, de Isten gondoskodik rólunk” – mondta. Így is történt.

Az egyik villában volt a Pax Gyermekek otthona, a másikban, a Farkastanyán a nagyobb fiúk éltek. Sztéhlo egy nagy családot akart a gyerekek igazi – elhurcolt, elpusztult – családjai helyett. A menekülteket „örökbe fogadták” az asszonyok, az ő mamájuk Bethlen Mária volt.

„Ekkor láttunk egy filmet – mondta Keveházi László –, *A fiúk városa* volt a címe. Mi is ilyen akartunk, egy demokratikus intézetet. Senkivel sem kivételezték, mindenki egyenlő volt. Szükség volt a felügyeletre, hiszen volt szoba, ahol együtt éltek a zsidó menekültek a nyilas szülők gyermekeivel. Gábor bácsi nem tűrte a viszálykodást. Ilyen volt Gaudiopolis, az Örömváros, ahol persze könnyek is hullottak. Sokan szüleiket siratták, árvák voltak.”

Hogyan érkezett Gaudiopolisba Keveházi László? „1945 októberében a nagyváradai hadapródiskolában voltam, de innen kimenekítettek, majd Németországba és utóbb francia hadifogságba kerültünk – tette hozzá előadásában a nyugalmazott esperes. – Innen jöttem haza, de Győrben édesanyám magára maradt, apámat bebörtönözték. »Keresd fel Sztéhlo Gábort« – tanácsolta nekem. Így is tettem, és Sztéhlo ezzel fogadott: »Közöttünk a helyed!« Volt tribun, a szobákat polgármester vezette. Magam sem tudom, miért, de én lettem a Gaudiopolis első miniszterelnöke, talán mert a második legidősebb voltam a gyerekek között. Horváth Ádám [*a későbbi televíziós rendező – a szerk.*] volt a kultuszminiszter. Vele együtt mentem segíért Veres Péterhez, akitől harmincezer forintot kaptunk. Nagyon büszkék voltunk magunkra, de később kiderült, hogy csak futárok voltunk. Gábor bácsi előre mindent tisztázott Veres Péterrel. Én aztán nem sokáig voltam miniszterelnök, megpuccsoltak. Kudar Laci lett az utódom” – mesélte tréfásan Keveházi László.

Elmondta, hogy szívizomgyulladás miatt került el a Gaudiopolisból, de az ott töltött idő meghatározó volt a számára.

Az államosítás. A Gaudiopolist nem nézték jó szemmel a hatóságok, hiszen itt találtak menedéket a katonatisztek, a kitelepítettek és a bebörtönözöttek gyermekei is. Államosították az otthont. Állítólag felajánlották Sztéhlo Gábornak, hogy legyen az igazgatója az államosított gyermekotthonnak. Ezt nem vállalta, nyíltan megmondta, hogy nem tudna megfelelni az elvárásoknak.

Büntetésből – Budavár, Kelenföld után – Kőbányára került segédlelkésznek. A büntetés persze csak részben volt igaz, hiszen itt jó barátjának, Koren Emilnek a társa lett. Rendszeresen látogatta a kitelepítetteket, noha ezt szigorúan tiltották. Ahogy korábban a nyilasok, ezúttal az ávosok fenyegették. Követelték, hogy hagyjon fel minden ilyen látogatással, de ő nem hagyta magát.

1951-ben hozta létre Hűvösvölgyben, a Fébé-egyesület épületében a Sarepta szeretetotthont. Ezt eltűrték, hiszen Sztéhlo minden sérült és elhagyott gyermeket szívesen fogadott.

„Száműzetés” Svájcban. Családja ’56-ban Svájcba disszidált, gyermekei ma is külföldön élnek. Készült hozzájuk, látogató-útlevelet kért. A hatóságok kitelepedési útlevelet akartak neki adni, mert nem szereték volna, ha hazatér. 1961-ben megkapta a látogató-útlevelet, kiutazhatott. Ottlété alatt infarktust kapott. Orvosi tanácsra Svájcban maradt, és felgyógyulása után ott folytatta lelkesi szolgálatát. Sírva fakadt, amikor finn barátja, Outi Karanko-Pap aszszony utánavitte Luther-kabátját, majd leveleit is.

Egy kora nyári napon, 1974-ben szóása szerint egy padon üldögélt, épp a hazulról kapott leveleit olvasgatta, amikor meghalt.

Sztéhlo Gábort felterjesztették Nobel-békedíjra is. Egy ajánlója szerint legalább harminc embert megmentett a vészkorszakban. Később válaszoltak neki: igaz a történet, kis tévedéssel: nem harminc, hanem kétezzer ember köszönhet neki a megmenekülését. A zsidómentő személyiségeknek, a Világ Igazainak az emlékkertjében, a jeruzsálemi Jad Vaszemben neki is ültettek fát. Közel a Golgotához.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Gaudiopolis címmel rendezik meg a második OFF-Biennálét. A szeptember 29. és november 5. között esedékes nemzetközi művészeti rendezvénysorozat budapesti sajtótájékoztatóján az OFF-Biennále vezetője, Somogyi Hajnalka elmondta, hogy továbbra sem pályáznak állami forrásokra, és kívül maradnak az állami intézményrendszeren, így nem kell „rossz kompromisszumokat” elfogadniuk.

Székely Katalin közlése szerint a közös szál a Sztéhlo Gábor evangélikus lelkész által a második világháború után alapított Gaudiopolis (Örömváros) gyermekköztársaság lesz. Sztéhlo árvaháza nemcsak fedelet nyújtott, hanem izgalmas pedagógiai kísérletbe is kezdett: a gyerekek úgy tanulhattak a demokráciáról, hogy ki is próbálhatták, meg is szervezhették – emlékeztetett.

Kurátortársa, Erőss Nikolett hozzátette: a Gaudiopolis rendkívül gazdag, a művészeket is inspiráló metafora, egyben azonban felmutatja az OFF-Biennále működési modelljét is, amely a közösség, munka, játék fogalmak köré szerveződik. Az idei eseménysorozatnak negyven – elsősorban budapesti – helyszín ad otthont: üres üzletek, kereskedelmi galériák, ipari épületek, iskolák, egy obszervatórium, de több köztéri munkával is jelentkeznék. A második OFF-Biennále projektjeiben csaknem hatvan magyar és mintegy ötven külföldi művész vesz részt.

Forrás: MTI

Gyóni Gézára emlékeztek

Halálának századik – születésének százharmincharmadik – évfordulóján, június 25-én ünnepi istentisztelet keretében emlékeztek meg Gyónon, az evangélikus templomban a település szülöttéről, Gyóni Géza költőről (1884–1917). Az ígét Győri Tamás József megbízott esperesi küldött hirdette.

Az istentisztelethez kapcsolódva Dabas Város Önkormányzata és a Szózat keresztény konzervatív irodalmi lap szervezésében tartott ünnepi megemlékezést a gyülekezet. Ennek keretében a megújult templomudvaron leleplezték Gyóni Géza üvegből készült portrészobrát (*képünkön*), valamint átadták a felújított Gyóni Géza-emlékszobát. Köszöntőt mondott Kőszegi Zoltán polgármester és Krucsainé Herter Anikó, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára.

A harminchárom éves korában elhunyt költő életútját dr. Szakály Sándor, a Veritas Történetkutató Intézet igazgatója ismertette. (A műsorban részt vett Dévai Nagy Kamilla Liszt- és Kazinczy-díjas előadóművész, Magyarország érdemes mű-

FOTÓ: KARLIK DÓRA

vésze, valamint az országos Gyóni Géza versmondó verseny néhány díjazottja.)

Megemlékeztek Gyóni Gézáról Szarvason is: a Történelmi Emlékút Alapítvány, a szarvasi Vajda Péter Evangélikus Gimnázium és az Ótemplomi Evangélikus Egyház-

község szervezésében tartottak ünnepséget. Az alkalom koszorúzással kezdődött a Tessedik Sámuel Múzeum előtt, ahol Szenes János kuratóriumi elnök mondott ünnepi beszédet. Ezután az Ótemplomban Lázár Zsolt esperes hirdette Isten ígétét az ünnepi istentiszteleten. Dr. Dósa Zsuzsa művészeti igazgató verses megemlékezéséhez illeszkedett Rebekah Swygert szavalata: a misszionárius angolul mondta el Gyóni Géza talán leghíresebb, *Csak egy éjszakára...* című versét.

Gyóni Géza eredeti neve Áchim Géza; édesapja, Áchim Mihály Gyón község evangélikus lelkésze volt. Édesanyját – aki hat gyermeknek adott életet – tízéves korában veszítette el. Rövid ideig teológiai tanulmányokat is folytatott, de előtte és utána újságíróként tevékenykedett. Első verseskötete 1904 januárjában jelent meg. 1915-ben orosz fogságba esett, s a krasznójarszki fogolytáborba került. Háborodott elmével halt meg a harmincharmadik születésnapján, távol a szülőföldjétől.

Forrás: Evangelikus.hu

Sághy utca Bezin

A Győr-Moson-Sopron megyei Bezi község önkormányzata júniusban ünnepség keretében nevezte el a település egyik új utcáját Sághy Jenő evangélikus lelkészről, aki az 1950-es években a legnehezebb politikai viszonyok között szolgált. Értékes gyülekezetszervező munkát végzett, ám az 1956-os forradalom után koholt vádak alapján három év börtönbüntetésre ítélték, amelyből tizenhét hónapot töltött le. A rendszerváltás után rehabilitálták, magas állami kitüntetést kapott, börtönben használt személyes tárgyai a Terror Háza Múzeumban vannak kiállítva.

Az ünnepségen Bösze Kornél polgármester kihirdette az önkormányzat határozatát, majd Koháry Ferenc lébényi – korábbi bezi-enesei – lelkész ismertette a Lébényben született Sághy Jenő életrajzát. Gülch Csaba újságíró magának és családjának Sághy Jenővel kapcsolatos emlékeiről szólt.

Sághy Ildikó főszerkesztő és Sághy András nyugalmazott evangélikus lelkész köszönetet mondott az önkormányzatnak az édesapjuk emlékét megőrkítő döntésért, majd egy-egy megrendítő családi eseményt idéztek fel.

A nagyszámú közönség meghatottan hallgatta egykori lelkészének megpróbáltatásokkal teli, ám végül mégis igazságtételt nyert életútját.

■ K. F.

Síremlék az evangélikus kórházalapítónak. A békéscsabai önkormányzat és a Békés Megyei Központi Kórház kezdeményezésére helyezték új sírba dr. Réthy Pál (1809–1896) orvos földi maradványait. A megyeszékhely kórházának alapítóját, aki fél évszázadon keresztül volt az evangélikus gyülekezet presbitere, a békéscsabai felsővégi evangélikus temetőben helyezték örök nyugalomra a közelmúltban. Új síremlékét június 30-án avatták fel. A város és az egészségügyi intézmény mellett a helyi evangélikus gyülekezet, illetőleg temetkezési cége is támogatta a terv megvalósítását.

Szarvas Péter polgármester ünnepi beszédében emlékeztetett arra, hogy Réthy az evangélikus egyház bevonásával, közadakozásból hozta létre kórházát, később pedig úgynevezett szegényházat alakított ki a gyámolatlanok befogadására. A békéscsabaiak azért is emlékeznek rá szeretettel, mert a feljegyzések szerint ő volt az első orvos, aki a csabaiakra tekintettel szlovákul is megtanult. Az ünnepségen Kutyej Pál evangélikus lelkész áldotta meg a sírkövet (*képünkön*) és az egybegyűlteket.

Forrás: Evangelikus.hu

Újratöltés Kőszegen

A Déli Egyházkerület lelkészcsaládjainak idei rekreációs napjaira július 3–6. között Kőszegen, a verbita missziós szerzetesek Szent Imre Misszióházában került sor. A közel hatvanfős csoportot első este az Isteni Ige Társaságának, azaz a verbita rendnek a lengyel származású tartományfőnöke, Burbela Gergely köszöntötte, majd pedig Rostás Sándor nyugalmazott országos igazgató tett biztosságot az argentin indiánok között végzett missziói szolgálatának áldásairól.

Ilyen módon már első órától meg tapasztalható volt, hogy ennek a háznak nemcsak festői fekvése van, de sajátos missziós lélek, lelkület árad a falakból, az ott lakó és dolgozó, sokszínű, nemzetközi szerzetesközösségből. Az első teljes napon, kedden reggel a Baranyay

lelkész házaspár fogadta a kőszegi templomban a „családtagokat”, akik szerdán különbusszal Sopronba kirándultak, ahol Pelikán András lelkész volt a házigazda. Így a magyarországi reformáció gyökereinél töltekeztek ebben a pár napban.

Az esti áhítatokon az egyházkerület legidősebb és legfiatalabb aktív lelkésze, Győri János Sámuel, illetve Kovács Barbara szolgált. Közös kirándulás, vár-, múzeum- és mozdonyskanzen-látogatás Nagycenkén, tábortűz szalonnasütéssel, sok-sok ének, beszélgetés és játék gazdagította a programot.

Gáncs Péter, az egyházkerület lelkészi vezetője csütörtökön reggel a missziós ház vadregényes parkjában álló kőkereszt mellett elmondott úti áldásában a heti ige (Lk 19,10) fényében adott

FOTÓ: KISS TAMÁS

hálát azért, hogy olyan Urunk, Mesterünk és Munkaadónk van, aki mindent megtesz azért, hogy a fárasztó munka év végére talán többé-kevésbé elvesztett, megcsappant testi, lelki erőforrásinkat újra megtaláljuk, feltöltsük, azaz rekreálódjunk az Urunkkal és egymással megélt közösség ajándékainak jóvoltából.

■ E. É.

Emlékmű az 500. évfordulóra

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, Hafenscher Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság munkájának segítségével felelős miniszteri biztos, Szatmáry Kristóf, a budapesti XVI. és a XIV. kerület országgyűlési képviselője és Kovács Péter, a XVI. kerület polgármestere július 4-én közösen tette le annak a nagyszabású emlékműnek az alapkövét, amelyet októberben a reformáció emlékéve alkalmából, az állami rendezvénysorozat részeként avatnak majd fel.

A reformáció fél évezredes jubileumára való tekintettel Szatmáry Kristóf országgyűlési képviselő tavaly kezdeményezte A Reformáció 500. Évfordulójának Méltó Megünnepléséért Alapítvány létrehozá-

sát, amelynek kiemelt célja az volt, hogy Budapest XVI. kerületében olyan köztéri emlékművet hozzanak létre, mely méltó emléket állít az 1517. október 31-én útjára indított, világtörténelmi, de a magyar

kultúra számára is kiemelt fontossággal bíró eseménynek.

A XVI. kerületi önkormányzat már régóta tervbe vette, hogy a Homokdomb utca – Sashalom utca – Milán utca – Rákóczi út által határolt terület a Budapest-Rákosszentmihály-Sashalmi Református Egyházközség közvetlen szomszédságában lévő, a református templom kertje mögötti területet rendezi, és egy kilátótornyot épít. Ebbe az elképzelésbe illeszkedik Szatmáry Kristóf javaslata, hogy a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának emléket állítva ezen a téren egy szoborcsoport létesüljön a közösségi emlékezet számára. Ez képezi majd a tér fő látványosságát, amely mind művészi koncepciójában, mind méretében, mind pedig a befogadó környezetet illetően az egész Kárpát-medencében egyedülálló lesz a maga nemében.

A kompozíció szobrai a közbeszerzési eljárás során kiválasztott R. Törley Mária, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével, illetve Budapest XVI. kerületének díszpolgári címével kitüntetett szobrászművész készíti. (Az alkotóval az Evangélikus Élet magazin idei első számában beszélgettünk tervezett alkotásáról. – A szerk.)

■ Forrás: MTI

FOTÓ: BARTOS GYULA / EMMI

Reklámtábla lehetsz, ha Krisztus él benned!

Reményt keltő, hogy az *Evangelikus Élet* elindította azt a sorozatot, amelyben fiatal lelkészek szolgálatát mutatja be. Fontos lehet ez a hivatástudat erősítésére is. Ha fiatalok olvassák az írásokat, akkor talán kedvet is kapnak a lelkési szolgálathoz.

A július 2-i számban megjelent írás azonban hiányérzetet és keserűséget generált a szívemben (Kézdi Beáta: *Egyházunk élő reklámtáblája*, 26. oldal).

Hiányérzetet, mert a hosszú riport nem utal arra, hogy az egyház s benne a gyülekezet Jézus Krisztus által teremtettség, amelyet a Szentlélek éltet és erősít, s még a viharok ellenére is megtart. Már a címlapon megjelent mondatcska félreérthető: „Sikerre ítélt ceglédi gyülekezet”. Ez és a mellette lévő kép azt sugallja, mintha az ifjú lelkészről lévén lenne sikerre ítélve egy gyülekezet. A gyülekezet növekedése és erősödése sohasem az embereken múlik. A gyülekezet „sikere” csak abban van, ha a feltámadott Krisztusban erősödik a hit és a reménység. A jó ötlet is a Szentlélek ajándéka, nem az emberi rátermettség következménye. S minden jó ötlet csak akkor ér valamit, ha közben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki (vö.: *Ágostai hitvallás!*).

Élő reklámtáblaként is csak akkor leszünk, ha Krisztus él mibennünk, ha az Ige alázatos hordozói vagyunk. Mámorító lehet az, hogy egy tévészereplés kapcsán a személyiségünket vonzónak találják, de a szolgálatunkban nem ez a siker, hanem az, hogy Krisztus követésére indulnak el emberek. Mert nem emberek dicsőségét keressük, hanem az evangélium szolgálatában állunk. S amikor a lelkész a pályaválasztásával kapcsolatban sem említi meg az Úr megszólítását vagy az élő Ige hatását az életében, csupán azt, hogy mások – valamilyen ok miatt – alkalmasnak látták, akkor éppen az az alázat hiányzik a szavaiból, amelyet minden hivatását komolyan vevő lelkész meggarcol: *alkalmatlanságom ellenére akar használni az Úr!*

A reformáció sem azt jelenti, hogy az embereket foglalkoztató kérdéseket ve-

szünk elő, hanem azt, hogy visszatérünk a tiszta forráshoz, az evangéliumhoz, és azt korszerűen és a mai embereket megszólító módon fogalmazzuk meg. Az evangélium pedig az élő és közöttünk lévő Krisztust hordozza.

Hiányérzetet keltett bennem a cikk azért is, mert egy fellendülő gyülekezetéről szól az írás, és közben a képeken nem látható más, mint a lelkész és az üres padok. S tényleg, lehet ott gyülekezetplán-tálasról beszélni, ahol kétszáz éve szolgált a gyülekezet?

Ezek mellett már eltörpült az „evangelikusnak lett keresztesztelve” félmondat. Határozottan tanítjuk, hogy a keresztség Krisztushoz kapcsol, és a gyülekezeti tagjainkat igyekszünk arra nevelni, hogy a keresztség és az egyház egyetemes voltát vegyék komolyan.

Keserűség is ült a szívemen, mert ennek a fiatal lelkésznek még senki nem tanította meg, hogy a lelkési szolgálat „sikere” csakis a folyamatosságban van elrejtve. A nagy nevű elődök megemlézése mellett azt sugallják a szavai, hogy ő az, aki a korábbiakhoz képest most végre valamit csinál. Mivel közvetlen elődje személyes barátom, testvérem és szolgatársam, kötelességem megírni, hogy a városban az ő

szolgálatával indult az ökumenikus Halleluja kórus (s milyen érdekes, a képen a kórus toronyra akasztott plakátja látható!). Az elődje alatt épült fel az új parókia és a gyülekezet híres orgonája, elődje és felesége révén indult be és szép számú közösséggé működött a baba-mama kör, s átlag ötvenfős napközis tábor szerveztek minden nyáron, volt havonta családi istentisztelet, és több újszerű alkalommal tette színesebbé a gyülekezet életét. És a parókia a gyülekezethez tartozó gyermekek számára is otthon volt. Arra a fiatal, éppen ezért tapasztalattal még nem rendelkező lelkésznek nem gondolt, hogy a „megtört gyülekezet” képét azért láthatta, mert a lelkészváltás mindig fájdalmas folyamat a gyülekezet számára.

Ökumenikus kapcsolatokat is romboló lehet ez a riport, hisz a református és katolikus diákok evangélikus hittanra való átíratását biztos nem fogják örömmel olvasni a testvéregyházak képviselői.

Örülünk minden fiatal lelkész sikerének, de áldottá a szolgálatuk akkor válik, ha komolyan veszik azt, hogy különféle egyetemes ajándékaink vannak, és csak az elődök szolgálatát megbecsülve, tiszteletben tartva építhetjük a gyülekezet közösségét.

■ BENCE IMRE *esperes* (Budavár)

Köszönettel vettem Bence Imre *esperes* úr levelét, illetve javító szándékú észrevételeit, azonban a riportnak a ceglédi gyülekezetben korábban zajlott, illetve jelenleg zajló programokkal, alkalmakkal kapcsolatos mondatait most sincs okom helyesbíteni. Nem a múltból, hanem a jelenről és a jövőről szól az írás. Információim szerint helytálló, hogy Szlauskó lelkész hosszú ideig – akár évekig – szünetelő alkalmakat indított újra, illetve újakat honosított meg, például az idén tavaszi, Ember és Élete – Ökumenikus asztali beszélgetések című sorozatot. Ami az „evangelikusnak lett keresztesztelve” megfogalmazást illeti: Véghelyi Antal lelkész lapunkban A vasárnap igéje rovat vezetőjeként válaszolt az ezt kifogásoló észrevételre. A következőt írta: „...amikor akár az egyházi, akár a világi közbeszédben arról hallunk, hogy valakit evangélikusnak, katolikusnak stb. kereszteszteltek, nem feltétlenül kell a beszélőről rossz szándékot vagy teológiai műveletlenséget feltételeznünk.” Írását így zárta: „Egyházi értelemben [...] a felekezeti hovatartozás megítélése szempontjából mégis az anyakönyvi bejegyzés a perdöntő.” (Evangélikusnak vagy keresztyénnek keresztesztelünk?, 2012/33–34. szám, 11. o.) Végül megjegyzem: a riport is Istenről tett bizonyosságot, hiszen „a növekedést az Isten adja”.

■ KÉZDI BEÁTA *magazinszerkesztő, a ceglédi riport szerzője*

A szószéken elmúltak fájdalmai

Hálaadás Széll Bulcsúért

SZéll Bulcsú József Dombóváron született 1949. augusztus 31-én, Széll László és Orosz Margit ötödik gyermekeként. Tizenhét éves korában tért meg, amikor 1966 karácsonján személyesen megszólította őt az ige: Született néked ma a Megtartó. Megszerette a lelki énekeket, és hogy jobban tudja énekelni, beiratkozott Fótra, a kántorképzőbe, ahol harmóniumozni is tanult. Fóton találkozott Győri János Sámuellel, aki jó barátja lett, és aki révén Nagytarcsára is járt ifjúsági órákra. Itt ismerkedett meg Győri Éva Magdolnával, akivel 1972. július 8-án házasságot kötöttek. Negyvenöt évet éltek együtt boldogan. Házasságukból öt gyermek született. Nyolc unokája van.

Elvégezte az Evangélikus Teológiai Akadémiát, és 1972-ben lelkésszé szentelték. Első szolgálati helye Bócsán volt, majd 1975-ben Lucfalván parókus lelkésszé választották. A kis nógrádi faluban lelki ébredés indult. Ennek én is szemtanúja voltam. Két éven át ösztöndíjat kaptam a gyülekezettől, ennek fejében havonta egy vasárnap végeztem szolgálatot, reggel nyolc órától este tízig szinte szünet nélkül: gyermek-istentisztelet, gyülekezeti istentisztelet délelőtt és délután, énekkari próba, ifjúsági alkalom és házaskör. Az akkor hatszáz lelkes faluban megtelt a templom.

1989-ben Kiszestre kapott hívást, e gyülekezetben szolgált nyugdíjba vonulásáig. A nyolcvanas években a kommunizmus nyomása alatt Széll Bulcsú imaközösségbe hívta a lelkészeket. Eből a körből alakult ki az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE), melynek egyik alapítója volt. A kilencvenes években Piliscsában minden nyáron több evangelizációs hetet szervezett, és ezeken szolgált. Bibliaiskola alapításá-

val kezdte el – másokkal együtt – a laikusok képzését. Előadásokat tartott az *Újszövetségről* és a gyakorlati teológia témaköreiről. A budapesti Luther Otthon – Szakkollégiumban is rendszeresen szolgált.

1989 után alapító tagja a Szentírás Szövetségnek, a Magyar Evangéliumi Rádióknak, a Vasárnapi Iskolai Szövetségnek és a Magyar Evangéliumi Szövetségnek, az Aliansznak. A kispesti Reménység Ökumenikus Keresztény Általános Iskolájának alapító és kuratóriumi tagja, az Üllői úti evangélikus szeretetotthonnak igazgatója volt. Aktívan, felelősen vett részt az egyházunkért imádkozó Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület vezetőségének munkájában.

Lefordította John Stott *Hiszek az ige hirdetésben* című, nagy hatású könyvét. A Károli-Biblia 2011-ben megjelent, újonnan revideált kiadásának munkatársaként is dolgozott, a héber szöveg fordítása fűződik a nevéhez.

Lelkészként és édesapaként is példakép volt. Sok munkája mellett gyermekei nem érezték, hogy elhanyagolta volna őket, sokat foglalkozott velük, tőle szeretetet és odaadást tanultak. Lelki-

leg is sokat kaptak tőle családi áhítatok és gyülekezeti alkalmak formájában, de emberileg is játékos, humoros közvetlenségében.

Kispest díszpolgári címet adományozott neki, a Déli Egyházkerületől megkapta az Ordass Lajos-emlékplakettet. Szolgálatát nyugdíjasként is folytatta, sokfelé hirdette az igét, és aktívan bekapcsolódott a bényei gyülekezet életébe.

Széll Bulcsú nagyon szerette hivatását, az utolsó pillanatig kereste a szolgálat lehetőségét, végezte a missziót; ebben még a betegség sem akadályozta meg. A szószéken elmúltak fájdalmai.

2012-ben súlyos betegség támadta meg szervezetét. Hosszú küzdelem következett számtalan műtéttel. Végül a szenvedéssel teli évek után az élet és a halál Ura megkönyörült rajta, és június 7-én magához szólította. A bibliaolvasó *Útmutató* aznapi igéje ez volt: „*De az igazak örülnek, vidágnak, Isten színe előtt vígan örvendeznek.*” (Zsolt 68,4)

A gombai temető templommá változott június 16-án délután. A kiterjedt család, sok lelkész (más felekezetűek is) és a gyülekezetek tagjai átélték, hogy Isten mégis nagyobb mindennél: fájdalomnál, kísértésnél, halálnál. És nemcsak „ott”, hanem már itt is letörli gyermekei könnyeit. Az elválás fájdalma mellett átéltük a teremtő ige és az evangéliumi énekeink erejét. Az *Útmutató* igéje valóban üzent, utat mutatott: „*Akkor majd az igazak fénylenek Atyjuk országában, mint a nap.*” (Mt 13,43a)

Jóval több volt ez „búcsúztatásnál”, Lélekben és igazságban imádhattuk az Atyát, és hálát adtunk az embereken tett csodáiért. Istenünk még egy csoda szép szívárványt is ajándékozott erre az alkalomra.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Evangélikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazin-szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervező-szerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER — Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA — A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA — Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS — Új nap — új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA — Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA — Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA — Életem ígéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

Emléktábla a Fébé- anyaházban

Dr. Christine Ruth Müllernek, a Kaiserswerthi Szövetség ügyvezető igazgatónőjének a kezdeményezésére mostantól emléktábla őrzi Budapesten a Fébé-egyesület diakonisszáinak évtizedes áldozatos munkáját, valamint a Kaiserswerthi Generálkonferencia és a Kaiserswerthi Szövetség támogatását.

A június 28-i eseményt – melyen a rendkívül meleg idő ellenére az otthonban lakó diakonissza testvérek is részt vettek – Görög Zoltánnának, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökszónyának és Sztojanovics Andrásnak, a Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon intézményvezetőjének köszöntő szavai nyitották. Fabiny Tamás diakóniáért felelős püspök rövid áhítatát követően dr. Christine Ruth Müller és Roswitha Buff neuendettelsauai diakóniai testvér méltatták a Fébé-diakonisszák munkáját, reményüket fejezve ki, hogy a diakonisszák szellemiségét a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Szolgálatára viszi tovább.

A kétnyelvű emléktábla szövege magyarul: „Ez az épület volt a Kaiserswerthi Generálkonferenciához tartozó Fébé evangélikus diakonisszák harmadik anyaháza, akik egész Magyarországon sokrétű szociális munkát végeztek. 1950 és 1989 között, a szétszórattatás idején egyházi tulajdonban volt, 1990-től anyaházként szolgált a Kaiserswerthi Generálkonferencia, a Kaiserswerthi Szövetség és a hozzá tartozó néhány németországi anyaház anyagi támogatásának is köszönhetően. 2015-ben átadásra került a Magyarországi Evangélikus Egyház részére.”

■ HAJDÚ TIBOR / diakonet.hu

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked azért, hogy tudhatjuk és érezhetjük, bármi történt is velünk az elmúlt héten, te mindenkor ott voltál mellettünk. Abban bízva visszük eléd imádságunkat, hogy te most is figyelsz ránk, és meghallgatod szavainkat.

Istenünk, ma hálát adunk neked keresztségünkért. Azért, hogy ismered életünket, tudod, hogy kik vagyunk, és úgy szeretsz minket, hogy tenyeredbe vésed nevünket.

Hálát adunk neked a nyárért, a pihenésért, a töltődésre kapott időért is. A lehetőségeikért, a találkozásokért, az élményekért. Add, hogy a munkás év után ne csak testünk töltődésére figyeljünk, de lelkünk-re, annak táplálására is legyen gondunk.

Urunk, megvalljuk neked, hogy sokszor csak a magunk életével, csak saját szükségleteink kielégítésével foglalkozunk, és nem látjuk meg a mellettünk élők hiányait. Adj nekünk nyitottságot, hogy észrevegyük azokat a helyzeteket, amikor rajtunk keresztül akarsz adni valamit, és ne fordítsunk hátat sem egy másnak, sem pedig neked.

Így kérünk, légy azokkal, akik nehéz napokat élnek át. Akiiket betegség, magány vagy bármiféle nehézség gyötör. Te bátorítsd azokat, akik hozzád készülnek. Te légy az, aki a gyászolókat erősíted.

Hozzád fohászkozunk, Urunk, kérünk, hallgass meg minket, mert hisszük és valljuk, hogy te vagy a mi teremtőnk, aki megváltottál minket, újra és újra nevünkön szólítasz bennünket, és magadénak mondasz minket. Hála legyen nagy és minden értelmet meghaladó irgalmadért. Ámen.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Szentháromság ünnepe után 6. vasárnap

Mt 5,20–26

Úton másokért

Meghívást kaptam – így mondta – talán az utolsó találkozáshoz. Ahogy a háza felé haladtam, végigfutott a fejemben mindaz, amit közösen átélhettem vele. A régi mosollyal jött a kertkapuhoz, nem is értettem, minek szól az utolsó találkozásról szóló félmondat: „Hát, bizony, elszaladtak az évtizedek” – válaszolt ki nem mondott gondolatomra. Aztán a nyári konyhába érve az asztalon tornyosuló döbbenetes mennyiségű papírra, borítékra, képeslapra mutatott: „Most már csak ezekkel foglalkozom, mert nem hagynak nyugodni.” Aztán lassan mindenre fény derült. Bizony nagybeteg, a kezelések ellenére is folyamatosan romlik az egészsége, az írás egyre inkább nehezebbre esik: „Bárcsak a gyógyszerek még tartanak addig...” A mondat vége a levegőben maradt, mert már mutatta és mondta is: mindenkinek, aki eszébe jutott az élete hosszú útjáról, akivel közös történeteik voltak, ahol kérdések maradtak megválaszolatlanul, levelet ír. Néhol elég egy szép képeslap egy rövid üzenettel – amelyet szinte csak ők ketten értenek –, néhol hosszú oldalakon keresztül írta, mi volt akkor, és most mit él át. Bocsánatot kér, megbékélést kínál. „Tudod, annyi mindenre nem volt időm, de itt bennem él minden, és nem hagy nyugodni” – mondta.

Az élet értéke. Jézus nem hagy kétséget a tanítványaiban afelől, hogy tovább kell lépniük annál, ahol a korabeli élcsapat, a farizeusok és az írástudók tartanak az Istenre figyelés útján. A törvény cselekedeteket követel, aki pedig ezen elvek alapján éli az életét, az elsősorban a tetteknek tulajdonítja Isten előtti igazságát. Jézus a követői igazságának megtalálásához az ötödik parancsolatot, a gyilkosság tiltását és a másik ember tiszteletét hozza példaként. Nem hagy kétséget afelől sem, hogy a Krisztus-követő tanítvány emberekhez és Istenhez fűződő kapcsolata között összefüggés van. Az emberi élet Isten ajándéka. Nemcsak személyesen önmagunkra nézve, hanem mindenkire vonatkoztatva. Az élet értékét az Istenhez kötöttsége teszi szentté. Üzenete újdonság volt akkor is, de a ma emberének is meg kell küzdenie ezzel a kérdéssel. Valódi küzdelemről van szó, hiszen képmutatók lennének, ha Jézusnak a haragról, a másik megvetéséről, lenézéséről szóló radikális szavai nyomán megelégednénk azzal, hogy rendben, ezután megváltozunk, sőt most, hogy ezt már tudjuk, meg is változtunk. Az emberi természetnek része a harag, a rivalizáló gondolatok, sokszor cselekedetek. A tanítás lényege pont az, hogy megfelelő módon dolgozzunk ezekkel az érzésekkel, késztetésekkel. Isten előtti igazságunkat ne magunkban keressük.

Életünk Isten előtt. Pál apostol a *Római levél* 12. fejezetének elején arról beszél, hogy a Krisztushoz kötött élet maga olyan istentisztelet, amelynek során az ember tudatában van annak:

életét azért kapta ajándékba, hogy azzal az ajándékozó szándéka szerint éljen. Az életét kísérő kegyelmi ajándékait pedig azért kapta, hogy a közösségen belül a többiek javára fordítsa, a másokból pedig részesedhessen. Ez a küldetésünk a másik ember felé. Jézus ebben a kérdésben is radikális, a másik ember fontosságát hangsúlyozza. Annyira jelentősnek látja ezt, hogy arról beszél: amikor az ember Isten elé készül, magával visz mindent, amit az emberek között megélt, amit adott, és amit kapott.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Többször gondolunk arra, hogy azon az utolsó napon egyedül fogunk megállni a mennyei trónus előtt. Egyedül fogunk ott állni, de önmagunkban viszünk mindent, mindenkit, ami velünk történt, amit másokkal együtt megéltünk. Mindent, ami az életünk istentiszteletére hatással volt és van. Mindez pedig nagy segítség számunkra, hogy Isten igazságában, Krisztusban reménykedjünk, és ne magunkban.

Öreg barátom kapott még annyi időt, hogy áldozati ajándékát letéve rendezhesse mindazt, ami a lelkét terhelte. Megbékélten, Urába kapaszkodva léphetett a mennyei oltár elé.

■ JOHANN GYULA

Imádkozzunk! Urunk, Istenünk! Hálát adunk neked az életért. Köszönjük, hogy a tőled kapott ajándékban találkozhatunk veled, másokkal, a világgal. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 23.) *Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvel, hanem cselekedettel és igazsággal.* 1Jn 3,18 (1Sám 2,3; Mt 28,16–20; Róm 6,3–8[9–11]; Zsolt 26) A szeretetről nagyon sokan és sokat beszélnek, de sajnos utána gyakran elmarad a szeretet cselekvése, a szeretet kimutatásának gyakorlatba ültetése. A világunkban uralkodó állapotok többnyire azért olyanok, amilyenek, mert az emberek szeretetszintje egyre alacsonyabb. A szeretet az alapja mindennek. Az apostol szavai soha jobbkor nem szólíthatnak meg minket ebben a mostani zűrés világunkban.

Hétfő (július 24.) *Arra kérek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet élhessünk teljes istenfélelemben és tisztességben.* 1Tim 2,1–2 (Jer 3,15; 2Móz 14,15–22; Fil 3,12–16) Az imádság a keresztyén ember legnagyobb lehetősége, hiszen amikor imádkozunk, kérő tekintetünket felemeljük a Megváltóra, aki készen áll és zörget, hogy segítsen nekünk emberi nehézségeinkben, nyomorúságainkban. Az imádságunk lehet önmagunkért, de lehet és kell is, hogy legyen mindazokért, akik körülöttnk vannak, akiknek éppúgy szükségük van Isten segítségére, erősítésére, a kegyelemből hit által kapott üdvösségre.

Kedd (július 25.) *[Epafroditosz] meg is betegedett halálosan, de Isten megkönyörült rajta, sőt nemcsak rajta, hanem énrajtam is, hogy szomorúságomra szomorúság ne következzen.* Fil 2,27 (Zsolt 116,8; ApCsel 2,32–40; Fil 3,17–21) Isten könyörületessége, irgalma minden emberi értelmet meghalad. Mi, emberek sokszor teljesen másképpen döntenénk egy helyzetben – nagyon is emberien –, és később értjük meg, hogy Isten döntése volt a helyes. Isten irgalma és könyörületessége gyengéd, figyelmes együttérzés másokkal – betegekkel, szegényekkel –, amely arra irányul, hogy ne tetézze a bajt, hanem inkább elnéző legyen, és a nagyobb nehézségtől, szomorúságtól kíméljen meg bennünket.

Szerda (július 26.) *A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.* Róm 15,5–6 (Zsolt 68,27; ApCsel 16,23–34; Fil 4,1–9) Szétnézve a mi világunkban bizony egyet kell, hogy értek Pál apostollal, aki a történelem távolságából szólítja meg a világot, és egyetértésre, közösségre hív minket. Nem is akárhogyan, hanem a türelem és vigasztalás Istenének nevében. Bizony szükségünk is van a türelemre, mert a türel-

metlenség hulláma borít el minket mindazzal együtt, ami vele jár: békétlenséggel, értetlenséggel, szeretetlenséggel és egyebekkel. Mindezek közepette szükségünk van Istenünk vigasztaló igéjére. Ahhoz azonban, hogy az egyetértés megvalósuljon, egy szívvel és egy szájjal kell dicsőítenünk Istent, Jézus Krisztus urunk Istenét és Atyját.

Csütörtök (július 27.) *De még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét, és megtartják.* Lk 11,28 (1Sám 15,22; Mt 18,1–6; Fil 4,10–23) Isten igéjét hallgatni és megtartani, ugyanakkor követni is kell. Jézus Krisztus urunk nem tiszteletet, hanem követést vár el, nem egyesektől, nem a kiválasztottaktól, hanem mindenkitől. Az tartozik Jézus Krisztushoz, aki, mint ő, megtartja Isten igéjét, és követi útmutatását, életébe integrálja az igét, az evangéliumot, az örömhírt. Az örömhírt, mely a megtért ember életének állandó forrása és egyben boldogsága is.

Péntek (július 28.) *[Az Úr] bőkezű mindazokhoz, akik segítségül hívják őt.* Róm 10,12 (Jób 38,41; 1Kor 12,12–18; ApCsel 17,1–5) Luther Márton a *Kis katechéz*ban, az *Apostoli hitvallás* magyarázatában ezt mondja a teremő Istenről: „Testemet s életemet naponként mindennel bőven ellátja, táplálja. Megoltalmaz minden veszedelem ellen. Megvéd és megőriz minden gonosztól.” (Konkordia könyv – *Az evangélikus egyház hitvallási iratai*, 1957) Istenünk mindent megad annak, aki segítségre szorulva őhozá fordul, és teszi mindezt azért, mert ő sokszor jobban tudja, hogy mire van szükségünk, mint saját magunk. De cselekszi ezt szeretetből is, mert „ő előbb szeretett minket” (1Jn 4,19). Nincs egyéb dolgunk tehát, mint segítségül hívni őt és elfogadni az ő ajándékait.

Szombat (július 29.) *Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.* Jn 17,15 (Zsolt 39,6; Jel 3,1–6; ApCsel 17,16–34) Nekünk, keresztyéneknek az a feladatunk, hogy ebben a világban éljünk, akármilyen is ez a világ. Isten nem fog biztosítani a keresztyéneknek egy külön világot, ahol, mint egy elefántcsonttoronyban, védett és biztonságos körülmények között élhetünk. A feladatunk az, hogy itt, ebben a világban, ebben a társadalomban éljünk, és itt hirdessük, tanítsuk Isten igéjét, tegyünk bizonyosságot róla, valljuk meg hitünket, és mindenki számára nyilvánvaló legyen, hogy mi Isten népéhez tartozunk. Ebben a harcban vagy ebben a küldetésünkben őriz meg bennünket Isten úgy, hogy oltalmat biztosít a gonosszal szemben.

■ VERES JÓZSEF

HIRDETÉS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

MEGJELENT

Luther I.

Színes magyar animációs film

Játékidő: 5x13 perc | Képarány: 16:9

Rendező, művészeti vezető: **Richly Zsolt**

Forgatókönyvíró: **Lackfi János**

LKF 001 • 136x190 mm • DVD-tokban

ISBN 999-954-9909-00-2

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakákon át gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztességes családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórara és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját.

Fabiny Tamás püspök

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 1–5. részét tartalmazó DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a

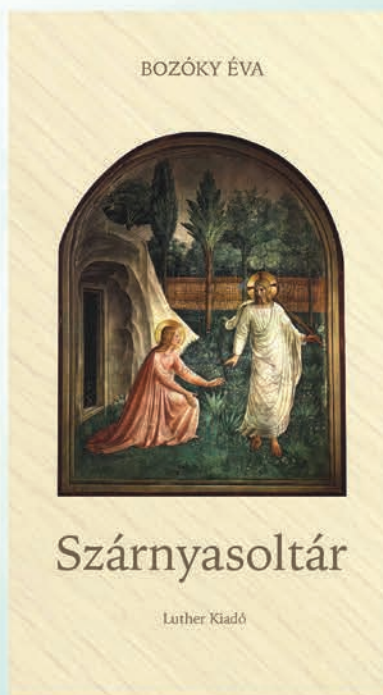
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

NYÁRI OLVASMÁNYOK

Kedvezményes könyvakciónk keretében az alábbi három könyvet együtt 1500 Ft-ért vásárolhatják meg*

Sz. Bérczi Margit: Búval teljes esztendeim

Petrőczy Kata Szidónia életregénye

800 Ft / 255 oldal / 125x185 mm / keménytáblás / ISBN 978-963-9571-87-7

Bozóky Éva: Szárnyasoltár

Claudia, Sebastianus és Mária Magdaléna életének regényszerű feldolgozása

800 Ft / 409 oldal / 115x206 mm / keménytáblás / ISBN 978-963-9571-03-2

Füller Tímea: Tócsatükörben

Mesék, tárcák, novellák

1790 Ft / 224 oldal / 120x180 mm / keménytáblás védőborítóval / 978-963-3800-29-4

* Az akció a készlet erejéig érvényes.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A KIADÓ
WEBÁRUHÁZÁBAN: WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.